

Debitorët nga paragrafi 1, alinetë 2 dhe 3 të këtij neni, shumën e përcaktuar, janë të obliguar ta paguajnë në afat prej 30 ditësh pas marrjes së vendimit për detyrim nga Drejtoria e të Hyrave Publike, përkatësisht Fondi për sigurim pensional dhe invalidor i Republikës së Maqedonisë.

Neni 3

Mjetet nga neni 2 i këtij ligji paguhen në llogarinë e trezorit 10000000063095, nënlogaria 650010001978976 - Mjete të solidaritetit të Republikës së Maqedonisë për evitimin e pasojave nga fatkeqësitë elementare, konto e të hyrave 725916 - Mjete të tjera për solidarizim, Programi 00.

Neni 4

Mjetet nga neni 2 i këtij ligji u barten komunave që kanë pësuar dëme nga vërshimet dhe rrebeshet në pajtim me Vendimin për miratimin e Metodologjisë unike për vlerësimin e dëmeve nga fatkeqësitë elementare dhe fatkeqësitë tjera ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 75/2001).

Neni 5

Kontrollin për ndarjen dhe pagimin e mjeteve nga neni 2 i këtij ligji e bën Ministria e Financave - Drejtoria e të Hyrave Publike.

Qeveria e Republikës së Maqedonisë në afat prej gjashtë muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji, do të përgatitë raport për sigurimin dhe shpërndarjen e mjeteve për t'u dhënë ndihmë komunave për evitimin e pasojave nga vërshimet dhe rrebeshet që ndodhën në muajin qershor 2004 dhe do t'ia paraqesë Kuvendit të Republikës së Maqedonisë.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi ditën vijuese nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

630.

Vrz основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Се прогласува Законот за заштита на потрошувачите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 11 јуни 2004 година.

Бр. 07-2546/1
11 јуни 2004 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски, с.р.**

ЗА К О Н ЗА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

ДЕЛ I

ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува заштитата на правата на потрошувачите, условите и начинот на заштитата на потрошувачите, условите за трговско работење што се од значење за заштита на правата на потрошувачите, правата и обврските на здруженијата на потрошувачите, како и надлежностите на органите на државната управа во однос на заштитата на потрошувачите.

Примена на овој закон и однос спрема другите закони

Член 2

Примената на одредбите од овој закон не влијае на правата кои потрошувачите ги имаат врз основа на другите закони.

Ако со овој закон поинаку не е определено на договорните и други облигациони односи на прометот на стоки и услуги ќе се применуваат одредбите од Законот за облигационите односи.

Член 3

Одредбите на меѓународните спогодби и договори за заштита на потрошувачите кои ги ратификувала Република Македонија непосредно ќе се применуваат во случаи кога даваат поголема заштита на потрошувачите.

Дефиниции

Член 4

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

- "Потрошувач" е секое физичко или правно лице кое купува производи или користи услуги за непосредна сопствена потрошувачка за цели кои не се наменети за вршење на неговото занимање или за други деловни дејности;

- "Трговец" е секое правно или физичко лице кое со вршење на својата дејност непосредно ги задоволува потребите на граѓаните, за производи и услуги;

- "Дистрибутер" е физичко или правно лице што непосредно или посредно преку други дистрибутери испорачува производи;

- "Производител" е лице кое изготвува готови производи или составни делови за добивање на основни производи или лице кое преку фирмата и својата ознака на производот се претставува како производител. За производител се смета и увозникот на производот;

- "Производ" е било која стока или предмет без оглед на степенот на нивната обработка, наменети за попула на потрошувачите;

- "Услуга" е било која дејност која е наменета за попула на потрошувачите и

- "Продажни услови" се условите кои се однесуваат на начинот на плаќање на цената за продажба на производот или давањето на услугата во готово, на рати, со картичка, со попусти за одредени картички, одложно или на друг начин.

ДЕЛ II

ПРАВО НА ПОТРОШУВАЧОТ ДА БИДЕ ИНФОРМИРАН ЗА УСЛОВИТЕ НА ПРОДАЖБА НА ПРОИЗВОДИТЕ И ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

ГЛАВА 1

ДОЛЖНОСТИ НА ТРГОВЕЦОТ ПРИ ПРОДАЖБА НА МАЛО

Обврска за информирање на потрошувачите

Член 5

Трговецот е должен:

- пред склучувањето на договорот за продажба совесно и чесно на потрошувачот да му даде точни и корисни информации во врска со квалитетот, карактеристиките на производот или услугата и во врска со условите за продажба, како и сите други информации побарани од потрошувачот содржани во декларацијата на производот и

- да го извести потрошувачот за влијанието на одредени производи врз животната средина и здравјето на луѓето, согласно со прописите и стандардите, како и за мерките за заштита, преку упатство дадено со производот, истакнато на амбалажата на производот или на друг соодветен начин.

Во случај на сомневање дека трговецот не постапил според одредбите од ставот 1 на овој член, наводите на потрошувачот ќе се сметаат за вистинити.

Трговецот кој не постапил според одредбите од ставот 1 на овој член на барање на потрошувачот е должен да му го врати уплатениот износ за купениот производ и да му ја надомести евентуално сторената штета. Во тој случај потрошувачот е должен да го врати купениот производ, а трговецот да го прими вратениот производ од потрошувачот.

Услови за продажба на производите и давање услуги

Член 6

Трговецот мора продажните услови јасно и на видно место да ги истакне во продажниот простор.

Трговецот мора посебните продажни услови за одделни производи и услуги, јасно и на видно место да ги истакне на продажните места на тие производи и услуги.

Ако изложувањето на производите на продажните места, според општите прописи на облигационото право не се смета за понуда, трговецот може да одбие со потрошувачот да склучи договор за продажба на производи кои се изложени на продажните места само ако ги значи со називот "експонати".

Ако трговецот на одделни групи на потрошувачи им нуди производи под посебни продажни услови (младенци, инвалиди, пензионери, студенти и слично), тие услови треба да бидат јасно и на видно место истакнати во продажниот простор.

Се забранува трговецот да дава лични податоци за потрошувачот на трети лица, како и на правни или физички лица кои дејствуваат внатре во иста група на трговци без претходно писмено одобрение од потрошувачот.

Се забранува условување на купување на едни производи со купување на други производи или друг начин на условување на купување и продажба на производи.

За извршените услуги за поправка и одржување на производите, чија вредност е поголема од 5.000 денари, трговецот мора да му достави на потрошувачот пресметка и работен налог со опис на работите, употребениот материјал или делови за поправка и одржување. Работниот налог го потпишува трговецот и потрошувачот, од кое еден примерок од работниот налог мора да му се даде на потрошувачот.

Ако во случаите од ставот 7 на овој член во текот на поправката и одржувањето се наметне потребата за дополнителни работи и вградување на дополнителни делови за што треба да се прошири работниот налог, трговецот мора за тоа да добие претходно писмена согласност од потрошувачот, ако со проширувањето на работниот налог цената се зголемува за повеќе од 5%.

Ветување на награда

Член 7

Трговецот кој при понудата на производот или услугата на потрошувачот му ветува награда, дека со купување на производот или давањето на услугата ќе добие награда, должен е таа награда да му ја даде на потрошувачот без одлагање.

Истакнување на цената на производите и давање на услуги

Член 8

Трговецот мора на јасен, видлив, читлив и недвосмислен начин да ја истакне продажната цена на производите и услугите, односно на продажното место на кое се изложени производите, на производите во рефусна состојба, на услугите кои ги дава и на резервните делови кои ги продава.

Продажна цена е крајната цена на единица на некој производ или услуга или пак на дадената количина на производот, вклучувајќи го тука и данокот на додадена вредност и сите други јавни давачки.

Цената на производот, односно услугата, мора да биде означена во денари, освен ако со друг закон поинаку не е уредена.

Цена за единица мерка е цена за еден килограм, еден литар, еден метар, еден квадратен метар или еден кубен метар производ, или за некоја друга единица за количина која општо или вообичаено се користи при продажбата на производите.

Кај производите во рефусна состојба се истакнува само цената за единица мерка на продажното место на производот.

Цената за единица мерка не е потребно да се истакне кај претходно спакуваниот производ ако е еднаква со продажната цена на производот, како и за производите кај кои такви податоци со оглед на својствата на производите можат или би можеле да предизвикаат забунa.

Ако со друг пропис е определено истакнување на податоци за него тежина за претходно спакувани производи, ќе се истакне цената за него единица мерка.

Продажната цена мора да биде напишана на производот, односно амбалажата, на продажното место на производите, како и на производот во излогот. На производот, освен цената од ставот 4 на овој член, не смее да се истакнува друга цена. Цената за единица мерка за претходно спакуваниот производ се истакнува на продажното место на производот.

Трговецот мора да се придржува на истакнатите продажни цени и условите за продажба.

Одредбите од ставот 9 на овој член не се применуваат за јавна и аукциска продажба, продажба на уметнички дела и антиквитети, како и на производите кои се набавени при нудење на некоја услуга.

Производ со недостаток или грешка

Член 9

Ако трговецот ги продава производите кои имаат недостаток или грешка, мора таквите производи физички да ги одвои од останатите производи и јасно видно и читливо да ги обележи на производот и на продажното место да истакне натпис дека се работи за продажба на производи со недостаток или грешка.

Амбалажа

Член 10

Трговецот е должен производот да го продава во соодветна амбалажа.

Амбалажата не смее да биде штетна за здравјето на луѓето, мора да биде приспособена на формата и количината на производот и не смее да го доведе во заблуда потрошувачот по однос на количината и големината на производот.

Во случај кога се завиткува производот со посебна хартија и дополнителни украси, цената на тие производи и услугата за завиткување, мора да биде истакната јасно и на видно место.

Производи во рефусна состојба и претходно спакувани производи

Член 11

Во рефусна состојба се оние производи понудени за продажба, кои не се претходно спакувани и кои при купувањето се мерат во присуство на потрошувачот.

При продажбата на производите од ставот 1 на овој член тие треба да бидат спакувани во соодветна амбалажа.

За производите во рефусна состојба декларацијата мора да се истакне јасно, видно и читливо на амбалажата во која производот се става за продажба, или на продажното место.

ГЛАВА 2

ОДРЕДБИ ЗА РАСПРОДАЖБА НА ПРОИЗВОДИ

Означување на распродажба

Член 12

Означувањата што упатуваат на распродажба, односно на намалување на цените, независно од тоа дали намалувањето е изразено во износ или процент, треба да бидат реални и вистинити и мора да бидат изразени на еден од следниве начини:

- со наведување на новата цена покрај видливо претходната претходна цена, или
- со наведување на зборовите "нова цена" и "стара цена", или
- со наведување на процентот на намалување на цената и наведување на новата цена покрај видливо претходната претходна цена, или
- со наведување на процентот на одобреното намалување за секој одделен производ или услуга или за секоја наведена категорија производи или услуги.

Како претходна цена од ставот 1 на овој член се смета цената која трговецот ја применувал 30 дена пред рекламирањето на распродажбата на производите.

Процентот на снижувањето на цената што е објавен во распон, мора да се однесува најмалку на една петтина на сите производи што се на распродажба.

Физичко одвојување на производите на распродажба

Член 13

Трговецот мора физички да ги одвои производите кои се ставени на распродажба од оние производи кои не се на распродажба и јасно и на видно место да истакне натпис дека се работи за распродажба.

Доколку трговецот стави на распродажба производи со грешка мора да истакне натпис со кој ќе се запознае потрошувачот во што се состои грешката на производот.

Физичко одвојување на производи поради изминување на рокот на употреба

Член 14

Трговецот мора физички да ги одвои производите кои се на распродажба поради изминување на рокот на употреба на посебен простор со јасно и на видно место истакнато известување за причината за намалување на цените и крајниот рок на употреба на производот.

ГЛАВА 3

ЗАЕДНИЧКИ ПОНУДИ НА ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ

Поим на заедничка понуда

Член 15

Заедничка понуда на производи и услуги постои кога стекнувањето на производите и услугите е зависно или е во врска со стекнувањето на некој друг производ или услуга.

Општи услови за заедничка понуда

Член 16

Се дозволува заедничка понуда за една вкупна цена на:

- 1) производи или услуги што претставуваат една целина и
- 2) производи или услуги, под услов:
  - а) секој од производите или секоја од услугите да можат одделно да се купат по нивната вообичаена цена во истите деловни простории на трговецот;
  - б) потрошувачот јасно да биде информиран за таа можност и за посебните продажни цени на секој од производите или услугите и

в) намалувањето на цената што му е понудена на потрошувачот на сите производи или услуги да не надминува една петтина од вкупните цени на производите или услугите.

Други заеднички понуди

Член 17

Се дозволува бесплатно, заедно со некој друг производ или услуга, да се нудат:

- помошни или придружни производи на основниот производ, што се посебно адаптирани за тој производ од страна на неговиот произведувач и што се испорачуваат истовремено и заедно со основниот производ за да се прошири или да се подобри начинот на искористувањето на основниот производ;
- пакување или контејнери што се користат за заштита и пакување на производот, имајќи ја предвид природата и вредноста на тие производи;
- ситни подароци и мали услуги што се сметаат за вообичаени во трговската пракса, како и испорака, поставување, контрола и одржување на производите што се продаваат;
- мостри произведени од страна на производителот или дистрибутерот на основниот производ, до мерката до која тие се нудат во количини или мерки што исклучително се суштествени за процена на квалитетот на производот;
- часовници од безначајна комерцијална вредност и
- разни видови на лозови или картички од овластени приредувачи на игри на среќа.

Се забранува бесплатно или заедно со некој друг производ да се нудат вештачки млека и друга храна наменета за доенчиња до шест месечна возраст, шишиња и цуцли и цуцли лажалки.

ГЛАВА 4

ПЛАЌАЊЕ НА ОБВРСКИТЕ

Камата на аванс

Член 18

Ако трговецот бара или изрично го условува купувањето на производот или давањето на услугата со делумен или вкупен еднократен или пресметковен аванс, тој е должен да го испорача производот или да ја изврши услугата по приемот на авансот.

Трговецот е должен доколку рокот на испораката на производот или на дадената услуга е подолг од еден месец или не може да го испорача производот или изврши услугата во договорениот рок на потрошувачот да му пресмета и исплати просечна каматна стапка по видување, која се пресметува како просек од последниот интервал на просечните банкарски стапки по видување објавен од Народната банка на Македонија сметано од денот на приемот на авансот до денот на испораката на производот или извршената услуга.

Извршеност на плаќање

Член 19

Паричната обврска која потрошувачите ја извршуваат со плаќање по пошта, банка или друга институција за плаќање, ќе се смета дека е извршена со денот кога поштата, банката или другата институција за плаќање ќе го прими налогот од потрошувачот.

Сметка

Член 20

Трговецот мора за продадениот производ, односно извршената услуга на потрошувачот да му издаде фискална сметка, односно јасно видлива и читливо напишана сметкопотврда, доколку со друг пропис поинаку не е определено.

Трговецот мора на потрошувачот да му овозможи проверка на точноста на пресметаниот износ по однос на квалитетот и количината на купениот производ, односно извршената услуга.

За издавање на сметката од ставот 1 на овој член не е дозволено дополнително да се наплатува.

ГЛАВА 5

ДОКУМЕНТИ КОИ ГО СЛЕДАТ ПРОИЗВОДОТ

Член 21

Трговецот мора при продажбата на производите на потрошувачот да му ги предаде и да му ги предочи пропишаните документи и документите кои ги изготвил производителот заради полесна и сигурна употреба на производот (декларација, гаранција, технички упатства, упатства за склопување, упатства за користење, попис на овластените сервиси и слично).

Гаранција и сервисирање

Член 22

Трговецот е должен, согласно со техничките прописи со кои се определуваат производите за кои производителот, увозникот, односно застапникот на странска фирма мора да издаде гаранција за квалитетот, односно за исправното функционирање на производот, да обезбеди сервис за одржување и поправка и снабдување со резервни делови во гарантниот рок. Трговецот е должен најмалку за пет години од денот на производството на производот да обезбеди резервни делови. Во согласност со потрошувачот производот може да се сервисира најмногу три пати во рамките на гарантниот рок и доколку не се поправи производот потрошувачот има право да бара од трговецот да го замени со ист таков нов и исправен производ или да му го врати платениот износ на потрошувачот за купениот производ.

Производителот е должен да се придржува на обврските од гарантниот лист.

Гаранцијата содржи:

- фирма, односно назив и седиште на давателот на гаранцијата;
- податоци за производот со кој се идентификува производот;

- изјава за гаранцијата и за условите на гаранцијата;
- траење на гарантниот рок;
- рок во кој трговецот е должен да постапи по барањето на корисникот на гаранцијата и да ги отстрани дефектите и недостатоците на производот;

- фирма, односно назив и седиште на трговското друштво или друго правно или физичко лице што производот го продал на мало, датум на продажбата, печат и потпис на овластениот работник, а ако се во прашање постројки, уреди, опрема и други средства за работа – фирма, односно назив и седиште на испорачувачот, датум на пуштање во погон или на предавање на производот на корисникот на употреба и потпис на овластениот работник и

- изјава дека потрошувачот ги има законските права кои произлегуваат од националното законодавство кое ја регулира продажбата на производите и дека овие права не се загрозени со гаранцијата.

Трошоците за материјалот, резервните делови, работата, преносот и превозот на производот што настануваат при отстранување на дефектите, односно замената на производот со нов производ врз основа на гаранцијата, паѓаат на давателот на гаранцијата.

Документите од ставот 1 на овој член мора да бидат напишани јасно и читливо на македонски јазик и кирилско писмо, што не ја исклучува можноста истовремено употреба и на другите јазици и знаци лесно разбирливи за потрошувачот.

Декларација

Член 23

Декларација е задолжителна за секој производ и мора да ги содржи најмалку следниве податоци:

- назив на производот, односно име под кое производот се продава;
- состав на производот;
- начин на одржување на производот;
- начин на употреба на производот;
- индустриски дизајн, трговска марка или ознака на производот, ако се смета како битен елемент на производот;
- дата на производството и рок на употреба, доколку е истото пропишано;
- фирма и седиште на производителот, а за увозните производи и фирма и седиште (полна адреса) на увозникот, како и земја на потекло;
- предупредување за можна опасност при употреба, доколку таква опасност постои;

- изјава на производителот за постоење на изменети својства на производите, состојци на деловите и додатоците, односно за какви измени се работи и
- изјава на производителот за усогласеност на производите со пропишаните услови.

Покрај податоците од ставот 1 на овој член декларацијата мора да содржи и податоци утврдени со посебни прописи.

Сите податоци од декларацијата мора да бидат вистинити, јасно видливи и читливи, напишани на македонски јазик и кирилско писмо, што не ја исклучува можноста истовремено употреба и на другите јазици и знаци лесно разбирливи за потрошувачот.

За податоците од декларацијата за увозните производи одговорен е увозникот.

Назив на производот, односно име под кое производот се продава е ознака или опис на производот и, ако е потребно, неговото користење и одржување, кој е доволно прецизен да му овозможи на потрошувачот да го препознае бараниот производ и да го разликува од другите слични производи со кои би можел да се замени.

Содржината на декларацијата за одделни производи или група производи ја пропишува министерот надлежен за соодветна област.

ДЕЛ III

РЕКЛАМИРАЊЕ НА ПРОИЗВОДИ И УСЛУГИ

Рекламирање

Член 24

Рекламирање на производи и услуги е секоја форма на правење презентација поврзана со трговска или деловна дејност, занаетчиство или професија за да се промовира снабдувањето на производите или услугите, вклучувајќи ги и недвижен имот, права и обврски.

Заведувачко рекламирање е секое рекламирање кое на било каков начин, вклучувајќи ја и неговата презентација, ги доведува во заблуда или е веројатно дека ќе ги доведе во заблуда лицата на кои им е наменето и кое заради својата измамничка природа најверојатно ќе влијае врз нивното економско однесување или кое од овие причини го повредува или најверојатно ќе го повреди конкурентот.

Споредбено рекламирање е секое рекламирање кое, заради продажба на некој производ или услуга, директно или индиректно влијае на конкурентноста на пазарот, односно кое директно или индиректно влијае на конкурентскиот производ или услуга.

Огласувач

Член 25

Огласувач е лице кое преку средствата за информирање ги нуди за продажба своите производи и услуги.

Ако огласувачот се наоѓа во странство и нема назначено застапник во Република Македонија, прекршочната постапка во случај на заведувачко рекламирање се покренува против уредникот или издавачот или изведувачот на огласот.

Истакнување на цената при рекламирање

Член 26

Секое рекламирање во кое се спомнува продажната цена на производите мора да биде искажано согласно со членот 8 на овој закон.

Забрана за заведувачко рекламирање

Член 27

Заведувачко рекламирање на производи или услуги е недозволено.

Споредбено рекламирање е дозволено ако се исполнети условите предвидени со овој или друг закон.

Забрането е рекламирање коешто го навредува човечкото достоинство, коешто предизвикува или може да предизвика телесна, душевна или друга штета кај децата, кое на децата им шири пораки и делови од пораки со кои се искористува или злоупотребува или би можела да се злоупотребат, нивната лесномисленост и недостаток на искуство.

Оцена за заведувачко рекламирање

Член 28

При одлучувањето дали рекламирањето е заведувачко, се земаат предвид сите негови карактеристики, а особено сите информации содржани во рекламата во врска со:

- својствата на производите или услугите, составот на производот, начинот и датата на производството, начинот и времето на вршење на услугите, достапност на производите или услугите, количината на производите, спецификацијата, прилагоденост на производите и услугите за користење за одредени цели, географското или комерцијалното потекло на производите или услугите, резултатите коишто можат да се очекуваат од користењето на производите или услугите, резултатите или другите наоди од тестовите или проверките извршени врз производите или услугите;

- цената, начинот на пресметување на цената, односно условите за продажба на производите или вршење на услугите и

- правата на огласувачот, неговиот идентитет и имотот со кој располага, неговите квалификации, сопственост врз индустриски, комерцијални права или правата од интелектуална сопственост, или награди и признанија кои ги добил.

Претпоставки на дозволено споредбено рекламирање

Член 29

Споредбено рекламирање е дозволено ако:

- не е заведувачко во смисла на членовите 27 и 28 од овој закон;

- се споредуваат производите и услугите кои ги задоволуваат истите потреби или се со иста намена;

- објективно се споредува еден или повеќе материјални, релевантни, верифицирани и репрезентативни карактеристики на тие производи и услуги каде што може да се вклучи и цената;

- не создава забуна на пазарот меѓу огласувачот на рекламата и неговите конкуренти, или забуна меѓу заштитниот знак, заштитното име и другите карактеристични знаци, производи или услуги на објавувачот на рекламата во однос на истите на конкурентот;

- не ги обезвреднува конкурентите на пазарот, нивните активности, по однос на заштитниот знак, заштитното име, другите карактеристични знаци, производи или услуги или условите на конкурентот;

- производите со ознаки за потекло се споредуваат со производите кои имаат иста ознака;

- не се одразува негативно на угледот на заштитниот знак, заштитното име или другите карактеристични знаци на конкурентот или на ознаките за потеклото на конкурентските производи и

- не се однесува на производи или услуги кои се рекламираат како имитација или дупликат на производот или услугата со заштитен знак или заштитно име.

Ако споредбеното рекламирање се однесува на посебна специјална понуда, во рекламата мора, на јасен и недвосмислен начин, да биде истакнат временскиот период во кој важи посебната понуда, достапноста на производите и услугите од специјалната понуда, времетраењето на специјалната цена и другите специфични услови што ќе се применуваат.

Барање за прекин или забрана на недозволено рекламирање

Член 30

Трговците, нивните асоцијации и здруженијата на потрошувачите кои имаат интерес, имаат право да бараат од надлежниот инспекциски орган да наложи да се прекине заведувачкото, односно недозволениот споредбено рекламирање доколку поседуваат докази за точноста на фактичките тврдења во рекламата.

Ако рекламата сè уште не е објавена, а е извесно нејзиното објавување, трговците и здруженијата на потрошувачите кои имаат интерес, имаат право од надлежниот инспекциски орган да бараат да го забрани објавувањето на заведувачкото, односно недозволениот споредбено рекламирање.

На барање на потрошувачот, надлежниот инспекциски орган може со решение да го прекине заведувачкото, односно недозволениот споредбено рекламирање, да му наложи на трговецот да го објави решението за прекинување, односно забрана на заведувачкото, односно споредбено рекламирање или да се изврши исправка на рекламата на сметка на огласувачот, доколку во определен рок огласувачот не достави доказ за точноста на фактичките тврдења наведени во рекламата.

Оценување на заведувачкото рекламирање

Член 31

Трговците и здруженијата на потрошувачите имаат право да бараат стручно мислење од Стопанската комора на Македонија дали рекламата е заведувачка и недозволена, односно дали е во согласност со Меѓународниот кодекс на применетата пракса на Меѓународната трговска комора.

Мислењето од ставот 1 на овој член не е обврзувачко.

ДЕЛ IV

ОПШТА БЕЗБЕДНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕ И ОДГОВОРНОСТ

ГЛАВА 1

ОПШТА БЕЗБЕДНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕ

Пуштање во промет на безбедни производи

Член 32

Трговецот е должен да пушта во промет безбедни производи согласно со утврдените технички барања и прописи за соодветниот производ и во согласност со барањата што се утврдени за заштита на животната средина и здравјето на луѓето.

Безбеден производ

Член 33

Безбеден производ е секој производ кој во нормални или според разумно предвидливи услови на користење, вклучувајќи го и рокот на употребата, не прет-

ставува било каков ризик или ризикот е минимален и е соодветен на користа од употребата на производот и кој ги исполнува условите со кои се обезбедува висок степен на заштита на безбедноста и здравјето на луѓето, и тоа земајќи ги предвид:

- својствата на производот, вклучувајќи го неговиот состав, пакувањето, упатството за составување, употребување и одржување;

- дејството врз други производи каде што е логично дека ќе се користи заедно со други производи;

- презентацијата на производот, неговите ознаки, етикета, упатствата за користење, фрлање и било какви други ознаки или информации дадени за производот и

- категориите на потрошувачи, особено децата и старите лица кои се изложени на ризик при користење на производот.

Опасен производ

Член 34

Опасен производ е секој производ што не ги исполнува предвидените услови за безбеден производ од членовите 32 и 33 на овој закон.

Опасни производи, во смисла на ставот 1 од овој член, се и производите кои имаат форма, мирис, боја, изглед, пакување, етикета, волумен или големина и како такви можно е потрошувачите, особено децата, да ги заменат со прехранбени производи и да ги ставаат во уста, да ги цицаат или голтнат, што може да биде опасно и да предизвика задушување, труење, перфорирање или опструкција на дигестивниот тракт и слично.

Давање на информации

Член 35

Трговецот е должен, во рамките на своето редовно работење да дава информации за ризиците на производот во текот на нормален или разумно предвидлив период на употреба, каде што таквите ризици не се очигледни и да преземе мерки на претпазливост од тие ризици и да соработува при спроведувањето на дејствијата преземени за избегнување на таквите ризици.

Производителите и дистрибутерите во случаи кога знаат или претпоставуваат, врз основа на информации кои ги имаат, дека производите што се пласирани на пазарот се ризични за потрошувачите и не се во согласност со општите барања за безбедност, се должни веднаш да ги информираат надлежните органи за преземање дејствија заради заштита на потрошувачите од тие ризици.

Покрај известувањето на надлежните органи, во смисла на ставот 2 на овој член, производителите и дистрибутерите можат и да ги повлечат производите од пазарот заради избегнување на ризиците.

Должност на трговецот при продажба на производите, односно давање на услуги

Член 36

Трговецот е должен да му продаде на потрошувачот производ, односно да му дава услуга од таков квалитет и квантитет кој целосно одговара на утврдените технички барања и прописи, на пропишаните стандарди, нормативи и услови предвидени со договорот, барањата што биле истакнати, како и на информациите што трговецот ги дал за производот или услугата.

ГЛАВА 2

БЕЗБЕДНОСТ НА ДЕТСКИТЕ ИГРАЧКИ

Пуштање во промет на детски играчки

Член 37

Детска играчка е секој производ или материјал произведен и наменет за играње на деца на возраст помала од 14 години.

Член 38

Детската играчка може да биде пуштена во промет само ако не ја загрозува безбедноста и здравјето на децата или на трети лица, кога се користи на планираниот или на некој друг предвидлив начин, имајќи го предвид нормалното однесување на децата.

Имајќи го предвид рокот во кој играчката може да се користи, пред нејзиното пуштање во промет мора да ги исполнува основните безбедносни и здравствени услови пропишани со закон.

Под "пуштена во промет" се подразбира и продажба и бесплатна дистрибуција на играчката.

Член 39

Детската играчка не смее да биде пуштена во промет ако не ги исполнува основните безбедносни услови во однос на механичките, физичките, хемиските, електричните и хигиенските својства.

Играчките не смеат да содржат радиоактивни елементи или супстанции.

Својствата од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за економија во согласност со министерот за здравство.

Придружни документи

Член 40

За да се намалат неизбежните ризици при користењето на детските играчки во врска со пропишаните безбедносни и здравствени услови, играчките мора да бидат придружени со соодветни јасно видливи писмени предупредувања и опомени.

ГЛАВА 3

ОДГОВОРНОСТ ЗА ПРОИЗВОДИТЕ

Одговорност

Член 41

Производителот одговара за штетата што била предизвикана од недостатоците на неговиот производ.

Лицето кое во рамките на својата деловна активност на територијата на Република Македонија извршило увоз на некој производ за продажба, за изнајмување, лизинг или за некој вид негова дистрибуција, ќе одговара за штетата во смисла на ставот 1 од овој член, како производител.

Дистрибутерот или трговецот на производот што ја предизвикал штетата ќе се смета за производител, ако:

- производителот на производот што е произведен на територија на Република Македонија, не може да се идентификува, освен ако дистрибутерот или трговецот во разумен рок го известиле оштетениот за идентитетот на производителот и

- увозникот на производот што бил увезен од странство не можел да се идентификува дури и кога на самиот производ е назначено името на неговиот производител, освен ако дистрибутерот или трговецот во разумен рок го известиле оштетениот за идентитетот на производителот.

Ако не може да се утврди кој е производител на производот или увозник, тогаш секој трговец или дистрибутер се смета за производител и е одговорен за штетата што била предизвикана од недостатоците на производот.

Трговецот ќе му одговара на потрошувачот за секој недостаток поврзан со сообразноста кој постоел во времето кога производите биле доставени.

Недостатоци

Член 42

Производот има недостатоци кога не ја исполнува општата обврска за безбедност утврдена во членот 33 на овој закон, односно не обезбедува онаква безбедност каква со право, врз основа на сите околности, лицето очекува да ја има, и тоа:

- врз основа на презентирање на производот;
- употребата за која е разумно дека производот ќе се користи;
- времето кога производот е пуштен во промет и
- кога не ја исполнува општата обврска за сообразност утврдена во членот 22 на овој закон или договорните обврски.

Се смета дека производот е усогласен со договорот доколку:

- одговара на описот наведен во членот 5 на овој закон од страна на трговецот и ги поседува квалитетите на производите кои трговецот му ги понудил на потрошувачот како примерок или модел;
- е погоден за секоја посебна намена за која потрошувачот го бара и која му ја ветил трговецот во времето на склучување на договорот, а која трговецот ја прифатил;
- е погоден за намената за која вообичаено се користат производите од истиот тип и
- покажува квалитет и изведба кои се вообичаени за производите од истиот тип и кои потрошувачот може разумно да ги очекува, со оглед на природата на производите и со оглед на било какви јавни изјави во врска со посебните карактеристики на производите дадени од страна на трговецот, производителот или неговиот претставник, особено при рекламирање или на етикетата.

Права на потрошувачите во однос на недостаток на сообразност

Член 43

Потрошувачот на кого му е продаден производ со недостаток има право по свој избор да бара:

- бесплатно отстранување на недостатоците на производот или надомест на трошоците направени за отстранување на недостатокот;
- сразмерно намалување на продажната цена;
- замена на производот со соодветен производ со иста трговска марка, тип, индустриски дизајн или ознака за потекло и географска ознака на производот;
- замена на производот со соодветен производ со друга трговска марка, тип, индустриски дизајн или ознака за потекло и географска ознака на производот со соодветно намалување или зголемување на производната цена и
- раскинување на договорот, враќање на платениот износ и надомест за претрпената штета.

Потрошувачот нема право да го раскине договорот ако недостатокот на производот е минимален.

Барањето од ставот 1 на овој член потрошувачот по свој избор може да го поднесе пред надлежниот инспекциски орган или до трговецот или до дистрибутерот, во местото на купување на производот или во местото на своето живеалиште.

Право на замена на прехранбени производи

Член 44

Во случај кога потрошувачот купил прехранбени производи со недостаток, трговецот е должен да изврши нивна замена за производи со соодветен квалитет или на потрошувачот да му го врати платениот износ, доколку недостатоците се утврдени во рокот до кога производот може да се употребува.

Услови за остварување на правата на потрошувачите

Член 45

Потрошувачот за да ги оствари правата од членовите 42, 43 и 44 на овој закон е должен да приложи фискална сметка за производот, односно јасно видлива и читливо напишана сметкопотврда, а за производите за кои постојат рокови за гаранција и гарантен лист или друг документ што го заменува.

Трговецот или производителот е должен да го прими производот со недостаток од потрошувачот и да ги задоволи неговите барања, освен ако не докаже дека недостатоците на производот настанале поради повреда на правилата за употреба и чување од страна на потрошувачот, трети лица или виша сила.

Потрошувачот има право да присуствува при проверката на квалитетот на производот.

Доставувањето на производите потешки од 5 килограми, заради поправка, проценка, замена или враќање на потрошувачот се остварува бесплатно од страна на трговецот. Во случај на неисполнување на оваа обврска и во случаите кога во местото на живеење на потрошувачот нема трговец или производител, доставувањето и враќањето на производот може да го направи самиот потрошувач. Во таков случај трговецот е должен да му ги надомести неопходните трошоците кои се поврзани со доставување и враќање на производите.

Поднесување на барања

Член 46

Потрошувачот има право да ги поднесе барањата од членовите 42, 43 и 44 на овој закон доколку недостатоците на производот се откриени во гарантниот рок, односно во рокот до кога може производот да се употребува што го определил производителот.

За производите за кои не се утврдени гарантни рокови, потрошувачот има право на производителот да му ги поднесе барањата од членовите 42, 43 и 44 на овој закон, доколку се откриени во рок од шест месеца од предавањето на производот, освен ако со договор или со друг закон не се утврдени подолги рокови.

Барањата предвидени во овој член не можат да се поднесуваат за производи чии недостатоци биле откриени по истекот на гарантниот рок, односно во рокот до кога може производот да се употребува.

Роковите од ставот 2 на овој член почнуваат да течат од денот кога производот му е предаден на потрошувачот, ако не може да се утврди тој ден од денот на производството.

За производите чии употребни својства по определен временски рок можат да се влошат (расипливи производи), а кои би претставувале опасност по животот и здравјето или имотот на потрошувачот и животната средина и природата (производи за храна, парфимериско-козметички производи, лекови, хемиски производи за задоволување на потребите на населението и друго), задолжително се утврдуваат рокови на употреба.

Роковите на употреба течат од денот на производството.

Забрана на продажба

Член 47

Забранета е продажба на производи чии рок на употреба е изминат.

Рокови и начин на отстранување на недостатоците

Член 48

Недостатоците кои се откриени од страна на потрошувачот, трговецот мора да ги отстрани во рок од 20 дена од моментот на поднесувањето на барањето од страна на потрошувачот или по добивањето на решението од надлежниот инспекциски орган со кое е наредено трговецот да ги отстрани недостатоците во определен рок.

За производите кои служат за потрајна употреба трговецот е должен, по приемот на барањето од потрошувачот, веднаш да му достави соодветен производ кој потрошувачот ќе го користи за време на поправката на производот.

Во случај на отстранување на недостаток на производот гарантниот рок се продолжува за време во кое производот не е користен. Ова време се пресметува од денот на барањето на потрошувачот за отстранување на недостатокот.

Во случај на отстранување на недостатоци со замена на производот кој се склопува или е составен дел на производот за кој се утврдени гарантни рокови, гарантниот рок за новиот производ почнува да тече од денот кога на потрошувачот му е испорачан производот чиј недостаток се отстранува.

Ревизија на цената

Член 49

Кај замената на производот со недостаток за производ со иста трговска марка, тип, индустриски дизајн или ознака за потекло и географска ознака на производот не се врши ревизија на цената на производот во случаи ако во меѓувреме дошло до промена на цената на тој производ.

При раскинувањето на договорот со потрошувачот, а во случај ако во меѓувреме дошло до зголемување на цената на производот, се врши ревизија на цената на производот, при што се зема предвид цената на производот во моментот на истакнувањето на барањето, а во случај ако во меѓувреме дошло до намалување на цената на производот, тогаш се зема предвид цената на производот во моментот на купувањето.

При замена на производот со недостаток со производ со друга трговска марка, тип, индустриски дизајн или ознака за потекло и географска ознака на производот, во случаи кога цената на производот е зголемена, ревизијата на цената на производот се врши врз основа на цената на производот која важи во моментот на замената.

На потрошувачите на кои производот им е продаден на кредит, во случај на раскинување на договорот за продажба, им се враќа паричниот износ кој на име на плаќање на кредитот е уплатен до моментот на враќање на производот, а се надоместува и износот што е платен за добивање на кредитот.

Замена со друг производ

Член 50

Потрошувачот има право кај трговецот кај кој е купен производот да го замени производот што има соодветен квалитет, а што не одговара во однос на формата, големината, моделот, бојата, бројот или од други причини.

Потрошувачот правото од ставот 1 на овој член може да го оствари во рок од 15 дена од денот кога производот е купен.

Замена на производот со соодветен квалитет се врши ако производот не бил употребуван, ако е сочуван изгледот на производот, употребните својства, пломбите, фабричките етикети, како и фискалната сметка за производот или сметкопотврда кои на потрошувачот му биле издадени заедно со производот.

Ако во моментот на поднесувањето на барањето од потрошувачот трговецот нема соодветен производ (производ што ќе одговара на неговите потреби), потрошувачот има право по свој избор да бара:

- да го раскине договорот и да бара враќање на платениот паричен износ или
- да го замени производот со соодветен кога ќе има таков производ.

Трговецот е должен да го извести потрошувачот кој барал замена на производот дека има таков производ за продажба во рок кој не може да биде подолг од 30 дена од денот на приемот на барањето.

Надомест на штета

Член 51

Штетата предизвикана од небезбеден производ се надоместува согласно со правилата утврдени во Законот за облигациони односи.

Исклучоци или ограничување на одговорност и рокови

Член 52

Производителот нема да одговара за недостатоците на производот ако докаже дека:

- тој не го пуштил производот во прометот;

- имајќи ги предвид околностите на случајот, недостатокот што ја предизвикал штетата веројатно не постоел во времето кога тој го пуштил во промет производот или дека таквиот недостаток настапил подоцна;

- тој не го произвел производот за продажба, ниту за каква било форма на дистрибуција за економски цели, ниту пак го произвел или го дистрибуирав производот во врска со неговиот деловен потфат, односно во врска со неговото редовно работење;

- недостатокот произлегува од усогласеност на производот со задолжителните прописи донесени од надлежните државни органи и

- го изработил само составниот дел на производот, односно прибавил само суровина, помошна суровина или додаток (адитив) така што недостатокот настанал поради составот на производот во кој е вграден составниот дел, а штетата настанала поради непочитување на упатството на производителот на тој производ.

Не се смета дека производот има недостаток само поради тоа што подоцна бил ставен во промет подобар производ.

Одговорноста на производителот може да биде ограничена или исклучена доколку, со оглед на сите околности штетата е предизвикана од недостатокот на производот или заради вина на оштетеното лице или друго лице за кое оштетеното лице е одговорно.

Одговорноста на производителот што произлегува согласно со оваа глава, не може да биде намалена или исклучена во однос на оштетеното лице со одредба со која се ограничува или исклучува неговата одговорност.

Основите за одговорност на производителот согласно со оваа глава од Законот застаруваат по истекот на рок од десет години од денот кога производителот го ставил во промет производот кој ја предизвикал штетата, освен ако оштетеното лице во меѓувреме не покренало постапка против производителот.

ДЕЛ V

ПОСЕБНИ ОПРЕДЕЛБИ ЗА ПОТРОШУВАЧКИ ДОГОВОРИ

ГЛАВА 1

НЕЧЕСНИ ОДРЕДБИ ВО ПОТРОШУВАЧКИТЕ ДОГОВОРИ

Поим на нечесни договорни одредби

Член 53

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор за која одделно не се договарало и спротивно на начелото на совесност и чесност, создава очигледен несразмер меѓу правата и обврските на договорните странки на штета на потрошувачот.

Одделна договорена одредба ќе се смета дека не е поединечно договорана ако таа одредба била однапред формулирана од страна на трговецот, а потрошувачот немал влијание на нејзината содржина, особено ако се работи за одредби што се однапред формулирани во стандардниот договор на трговецот.

Ако трговецот тврди дека за одделна договорна одредба во однапред составен стандарден договор поединечно се договарало, должен е тоа да го докаже.

Одредбите од оваа глава на Законот не се применуваат ако во договорот се внесени одредби од присилна природа, односно со кои во договорот се внесени одредби и начела од конвенции и меѓународни договори кои ја обврзуваат Република Македонија.

Нечесна одредба во однос на обврските

Член 54

За нечесни се сметаат одредбите во потрошувачкиот договор и условите или комбинациите на одредбите и условите што имаат за цел при склучувањето на до-

говорот да утврдат непосредна и конечна обврска за потрошувачот, а за трговецот се предвидени услови чија реализација не зависи од волјата на потрошувачот.

Нечесна одредба во однос на цената

Член 55

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која на трговецот му се дозволува да ја менува цената во зависност од елементите, што исклучиво зависат од волјата на трговецот.

Нема да се смета дека е исполнет условот од ставот 1 на овој член за:

- лизгава скала за корекција на цената, до мерка до која таквите одредби се законити, а начинот на прилагодувањето на цената изрично е наведен во самиот договор;

- одредба според која трговецот на финансиски услуги го резервира правото да ја менува тарифата за таквите услуги, под услов да постои обврска за трговецот да го извести потрошувачот во разумен рок, а потрошувачот да има право веднаш да го раскине договорот и

- одредба со која трговецот на финансиски услуги за себе го резервира правото да ја менува висината на каматната стапка без да го извести потрошувачот, ако постои основа за тоа, со обврска трговецот да го извести потрошувачот веднаш штом тоа ќе биде можно и со право на потрошувачот веднаш да го раскине договорот.

Менување на карактеристики на производ и услуга

Член 56

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која трговецот за себе го резервира правото еднострано да ги менува карактеристиките на производот што треба да се испорача или на услугата што треба да се изврши, ако таквите карактеристики се од суштествена природа за потрошувачот или за намената што потрошувачот ја планирал за производот или услугата, доколку потрошувачот го извештил трговецот за таа намена, а трговецот се согласил со тоа или кога не постоела таква спецификација, таквата намена да може основано да се предвиди.

Време на испорака – извршување

Член 57

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која трговецот се овластува еднострано да го утврдува или менува времето за испорака на производот или за извршување на услугата.

Поголеми права на трговецот

Член 58

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која на трговецот му се дава правото самиот еднострано да утврдува дали испорачаниот производ или извршената услуга е во согласност со договорот, или трговецот поседува исклучително право да ги толкува неспецифицираните одредби од договорот.

Забрана за раскинување на договор

Член 59

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која се забранува на потрошувачот да го раскине договорот ако трговецот не ги исполнил своите обврски.

Право на раскинување на договорот поради непочитување на обврските од гаранцијата

Член 60

За нечесна се смета секоја одредба во потрошувачкиот договор со која се ограничува правото на потрошувачот да го раскине договорот, кога согласно со об-

врската за гаранција трговецот не ја почитува својата обврска за отстранување на недостатоците или не ги отстранува недостатоците во рокот определен со гаранцијата.

Неисполнување и доцнење кај трговецот или давателот на услуга

Член 61

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор што го обврзува потрошувачот да ги извршува своите обврски од договорот и покрај тоа што трговецот не ги извршил или доцни со извршувањето на своите обврски.

Еднострано раскинување и менување на договорот

Член 62

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која се овластува трговецот еднострано да го раскине или да го менува договорот, без обештетување на потрошувачот, освен во случај на крајна нужда.

Виша сила

Член 63

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која во случај на виша сила потрошувачот со договорот се задолжува да може да го раскине договорот само со претходна исплата на штета.

Ослободување од одговорност за штета во случај на вина

Член 64

За нечесна се смета одредбата во потрошувачки договор со која се ослободува трговецот или неговите застапници или вработени од одговорност за штета во случај на вина или од одговорност во случај на неисполнување на обврската што претставува суштествен елемент на договорот.

Ослободување од одговорност за правни и скриени материјални недостатоци

Член 65

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која трговецот се ослободува од одговорност за правните и скриените материјални недостатоци.

Забрана за пребивање

Член 66

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која се забранува на потрошувачот да изврши пребивање на своите обврски со обврските на трговецот кон него, кога за тоа се исполнети законските услови.

Известување за недостатоци

Член 67

За нечесна се смета одредбата во потрошувачки договор со која се определува неразумен рок во кој потрошувачот треба да го извести трговецот за недостатоците на производот или услугите.

Договорна казна за неисполнување на обврската

Член 68

За нечесна се смета одредбата во потрошувачки договор со која однапред се определува износот на надоместот на штета – договорна казна, што потрошувачот треба да ја исплати во случај на неисполнување на не-која своја обврска, без притоа да се определи ист таков износ на надомест на штета во случај на неисполнување на обврската од страна на трговецот.

Обврска со неопределено траење

Член 69

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која се утврдува обврската за извршување на договорот од трговецот на неопределено време, без определување разумен рок за раскинување на договорот.

Продолжување на договорот

Член 70

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која се продолжува важноста на договорот на неразумно долг рок, ако потрошувачот не го раскинал договорот во определениот рок или со која автоматски се продолжува важноста на договорот за некој определен рок спротивно на известувањето од потрошувачот, ако на потрошувачот му е оставен многу покусок рок за изјаснување во врска со продолжувањето на договорот од времето определено за истек на договорот.

Нечесни одредби во случај на спор

Член 71

За нечесни одредби во потрошувачкиот договор се сметаат и одредбите на договорот со кои во случај на спор:

- се ограничуваат доказните средства што може да ги користи потрошувачот;
- го принудуваат потрошувачот да се откаже од своите правни средства против трговецот и
- му дозволува на трговецот, избор на определено место за седиште или живеалиште што е наведено во договорот, својата тужба да ја изјави во место што е различно од важечките домашни прописи за надлежноста.

Обем на надомест на штета

Член 72

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која однапред апстрактно се утврдува износот на надоместот на штета, што може да се бара во случај на неисполнување или доцнење при извршувањето на обврските на потрошувачот што очигледно го надминува обемот на штетата што трговецот веројатно може да ја претрпи заради неисполнувањето или доцнењето на потрошувачот.

Одговорност во случај на смрт, телесни и лични повреди

Член 73

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која се исклучува и ограничува одговорноста на трговецот во случај на смрт, телесни или лични повреди на потрошувачот што биле предизвикани со сторување или несторување на трговецот.

Ограничување на висината на надоместок во случаи од ставот 1 на овој член што треба трговецот да му го исплати на потрошувачот или на член на неговото семејство нема да се смета за нечесна доколку е поврзана со висината на највисокиот надомест што потрошувачот би го добил од осигурителна компанија доколку бил осигуран.

Задржување на износи

Член 74

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која на трговецот му се дозволува во случај на неисполнување или раскинување на договорот да ги задржи износите уплатени од потрошувачот при склучувањето на договорот без во исто време да се утврди правото на потрошувачот да наплати еквивалентен износ од трговецот во случај на негово неисполнување или раскинување на договорот.

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор и во ситуација кога потрошувачот е тој кој го раскинува договорот.

Обврски преземени преку застапник

Член 75

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која се ограничува обврската на трговецот да ги почитува обврските што биле преземени од страна на неговите застапници или наложува некоја посебна формалност за обврските на трговецот преземени преку застапник.

Права на потрошувачот

Член 76

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која на несоодветен начин се исклучуваат или ограничуваат законските права и должности на потрошувачот во однос на трговецот или во однос на трети лица во случај на целосно или делумно неисполнување од страна на трговецот на договорените обврски.

Отстапување на обврската

Член 77

За нечесна се смета одредбата во потрошувачкиот договор со која му се дава право на трговецот без согласност на потрошувачот да го отстапи извршувањето на договорот на трети лица, ако постои основано сомневање дека таквото отстапување ќе доведе до намалување на гаранциите за потрошувачот.

Околности кои се земаат предвид при оценувањето на договорите

Член 78

При оценувањето дали определена одредба од потрошувачкиот договор е чесна или не, ќе се земе предвид особината на производот или услугата што се предмет на договорот, сите околности пред и при склучување на договорот, другите договорни одредби, како и некој друг договор кој, во однос на договорот кој се оценува, претставува главен договор.

Недозволено оценување на одделни договорни одредби

Член 79

За нечесна ќе се смета одредба во потрошувачкиот договор со која не се дозволува да се оценува дали се чесни договорните одредби за предметот на договорот и цената, доколку тие одредби се јасни, лесно разбирливи и лесно видливи.

Одредбите на договорот во писмена форма

Член 80

Ако врз основа на закон или договор меѓу странките поинаку не е договорено, договорот мора да биде во писмена форма и неговите одредби мора да бидат напишани јасно и лесно разбирливи.

Толкување на договорот

Член 81

Двосмислени или неразбирливи договорни одредби се толкуваат во полза на потрошувачот.

Последици поради нечесност на договорните одредби

Член 82

Нечесната договорна одредба е ништовна. Ништовноста на одделни одредби од договорот не ја повлекува ништовноста и на самиот договор доколку истиот може да опстане без ништовната одредба.

Барање за забрана на користење на нечесни договорни одредби

Член 83

Секој што има оправдан интерес за заштита на потрошувачите, како и здруженијата за заштита на потрошувачите, може да бара од судот да ја огласи за ништовна договорната одредба, ако се утврди дека таа одредба според одредбите од оваа глава е нечесна.

Постапката од ставот 1 на овој член може да се покрене против одделен трговец, против повеќе трговци од истата стопанска дејност, како и против здруженијата на тие трговци кои користат нечесни договорни одредби.

ГЛАВА 2

ДОГОВОР СКЛУЧЕН НА ДАЛЕЧИНА

Поим на договорот склучен на далечина

Член 84

Договор на далечина е договор склучен меѓу трговецот и потрошувачот во рамките на организираната продажба на производи или организираното вршење на услуги од трговецот кој, во време на склучување на договорот, исклучиво користи едно или повеќе средства за далечинска комуникација.

Средства за далечинска комуникација

Член 85

Средствата за далечинска комуникација се оние средства кои се погодни за склучување на договори меѓу трговецот и потрошувачот без истовремено физичко присуство на трговецот и потрошувачот.

Средствата од ставот 1 на овој член, меѓу другото се: адресирани и неадресирани печатени материјали, стандардни писма, печатена реклама со формулар за нарачка, каталог, телефон со човечка или без човечка интервенција, радио, видеофон, видеотекст, телефакс, телевизија, електронска пошта и слично.

Оператор на средства за далечинска комуникација

Член 86

Операторот на средства за далечинска комуникација е секое јавно или приватно физичко или правно лице чија трговска дејност, бизнис активност или професија му овозможува на добавувачот користење на едно или повеќе средства за далечинска комуникација.

Примена на одредбите од оваа глава

Член 87

Одредбите од оваа глава не се однесуваат на договори:

- за финансиски услуги, како на пример, инвестициони услуги, услуги на осигурување и реосигурување, банкарски услуги и тргување со хартии од вредност;
- склучени со помош на автомати за продажба;
- склучени преку телекомуникациски оператори со употреба на јавни телефонски говорници;
- склучени за градење и продажба на недвижен имот или кои се однесуваат на другите права врз недвижниот имот, освен договори за закуп;
- кои имаат за цел стекнување на право на недвижности, освен договори за наем и
- склучени по пат на јавни набавки.

Забрана за склучување на одредени договори по пат на средства за далечинска комуникација

Член 88

Со средствата за далечинска комуникација не е дозволено склучување договори за продажба на лекови, медицински и ветеринарни производи и експлозивни и запаливи материи.

Ограничување за употреба на средства за далечинска комуникација

Член 89

Употребата на телефонот без човечка интервенција (автоматски говорни автомати) и телефакси заради склучување на договори е дозволено само со претходна согласност од потрошувачот.

Употреба на другите средства за далечинска комуникација заради склучување на договори е дозволено доколку не постои изрично спротивставување од потрошувачот.

Претходно известување

Член 90

Во определен рок пред склучување на договорот, трговецот е должен да го извести потрошувачот за:

- името, фирмата, матичниот број и полната адреса на трговецот или лицето на кое потрошувачот може да ги изнесе своите приговори;
- називите на производите или услугите кои се нудат;
- главните својства на производите или услугите;
- цените на производите или услугите, вклучувајќи ги данокот на додадена вредност и сите други јавни давачки;
- трошоците за доставувањето на производите;
- условите на плаќање, односно начинот на испорака на производите или давање на услуги;
- услугите кои се нудат по продажбата (сервисирање и продажба на заменливи делови);
- гаранциите кои се даваат со производот или услугата;
- правата на потрошувачот за раскинување на договорот од членот 92 на овој закон и рокот за раскинување;
- ситуациите во кои е исклучено правото на потрошувачот за раскинување на договорот;
- претпоставките и постапките при отказот на договорот склучени на неопрделено време или за период подолг од една година;
- трошоците за употреба на средства за далечинска комуникација кога тие не се вклучени во основната цена;
- периодот во кој понудата и цената се валидни и
- ако се работи за договори за континуирана набавка на производи или договори за континуирано давање на услуги, за најкусото време за кое трговецот е согласен да го склучи договорот.

Известувањето од ставот 1 на овој член мора да содржи јасно истакната комерцијална намера на трговецот, односно мора да биде едноставно, јасно, лесно разбирливо, односно прилагодено на средствата за далечинска комуникација кои се употребуваат.

Во случај на употреба на телефон, идентитетот на трговецот, како и комерцијалната цел на повикот мора да бидат изрично наведени при започнување на разговорот со потрошувачот.

Известувањето мора да содржи предупредување дека договорот во име и за сметка на малолетникот или потполно деловно неспособно лице можат да го склучат само негови законски застапници, односно предупредување дека делумно способните лица можат да склучат договор само со согласност на нивниот законски застапник.

Потврда за претходно известување

Член 91

На потрошувачот мора да му биде предадена потврда за претходното известување писмено или преку некој друг за потрошувачот достапен медиум навремено во текот на исполнувањето на договорот, а најдоцна во моментот на испораката на производот, односно најдоцна на денот на давање на услугите.

Потврдата за претходно известување мора да ги содржи сите податоци кои ги содржи претходното известување.

Во случај на раскинување на договори и услуги кои се даваат со еднакратна употреба на средства за далечинска комуникација и кои се наплатуваат од страна на операторите на средствата за далечинска комуникација, трговецот не е должен да издаде потврда за претходно известување од ставот 1 на овој член.

Во случаи во кои е должен да издаде потврда за претходно известување, товарот за докажување за издаденото известување го сноси трговецот.

Право на раскинување на договорот

Член 92

Секој договор склучен со средствата за далечинска комуникација за кои се применуваат правилата содржани во оваа глава од Законот, потрошувачот може да го раскине без да бара исполнување и без да наведе причини за тоа, во рок од осум работни дена.

Во случај на раскинување на договори за продажба на производи, рокот од ставот 1 на овој член почнува да тече од денот кога потрошувачот го примил производот, под претпоставка пред тоа на потрошувачот да му била доставена потврда за претходно известување од членот 91 на овој закон.

Во случај на склучување на договор за давање на услуги, рокот од ставот 1 на овој член почнува да тече од денот на склучување на договорот, а доколку до моментот на склучување на договорот на потрошувачот не му била доставена потврда за претходно известување, од денот на приемот на потврдата за претходно известување.

Рок за раскинување на договорот доколку не е доставено претходно известување

Член 93

Доколку трговецот не му доставил на потрошувачот потврда за претходното известување од членот 91 на овој закон, потрошувачот има право да го раскине договорот во рок од три месеца.

Во случај на склучување на договори за продажба на производи, рокот од ставот 1 на овој член почнува да тече од денот на приемот на производот.

Во случај на склучување на договор за давање на услуги, рокот од ставот 1 на овој член почнува да тече од денот на склучување на договорот.

Ако трговецот во рокот од ставот 1 на овој член му достави на потрошувачот потврда за претходно известување од членот 91 на овој закон, потрошувачот има право да го раскине договорот во рок од осум работни дена од денот на приемот на потврдата за претходното известување.

Начин на раскинување на договорот

Член 94

Договорот се раскинува со писмено известување за раскинување испратено до трговецот.

Договорот е раскинат во моментот кога трговецот го примил известувањето за раскинување.

Се смета дека договорот е раскинат навреме доколку известувањето за раскинувањето е испратено согласно со роковите од членовите 92 и 93 на овој закон.

Последици од раскинување на договорот

Член 95

Во случај на раскинување на договорот, потрошувачот е должен на свој трошок да му го врати производот на трговецот.

Потрошувачот не одговара за штета која трговецот ја претрпел поради раскинување на договорот.

Трговецот е должен, во рок од 30 дена од денот на приемот на писменото известување за раскинување на договорот, да му го врати на потрошувачот целокупниот износ којшто потрошувачот до моментот на раскинување на договорот го платил врз основа на договорот, освен директните трошоци за враќање на производите.

Исклучување на правото за раскинување на договорот

Член 96

Освен ако страните не се договориле поинаку, потрошувачот не може да бара да го остварува своето право на раскинување на договорот врз основа на членовите 92 и 93 од овој закон доколку се работи за договори за:

- давање на услуги, ако давањето на услугите со целосна согласност на потрошувачот започнало пред истекот на рокот во кој потрошувачот имал право да бара раскинување на договорот;
- набавка на производи или вршење на услуги чија што цена зависи од флукуацијата на финансискиот пазар која добавувачот не е во можност да ја контролира;
- набавка на производи изработени врз основа на спецификација на потрошувачот или изработени исклучиво од посочени лица од потрошувачот, или производи кои поради своите особини не може да се вратат или се подложни на расипување или брзо истекување на рокот на употреба;
- набавка аудио или видео рекордери или компјутерски софтвер неотворени (нераспакувани) од потрошувачот и
- набавка на весници, периодични публикации и часописи.

Влијание од раскинувањето на договорот на одобрен заем

Член 97

Ако поради делумна или потполна исплата на цената од договорот за продажба на производи и услуги склучен на далечина, на потрошувачот му е одобрен заем од страна на трговецот или некое трето лице кое на потрошувачот му одобрил заем врз основа на неговиот договор со трговецот, со раскинување на договорот за продажба на производите или услугите се раскинува и договорот за заемот.

Последици од раскинување на договор за заем

Член 98

Ако потрошувачот, врз основа на одредбите од членот 97 на овој закон го раскине договорот за заем, трговецот или трето лице кое го одобрило заемот врз основа на договор со трговецот, нема право на потрошувачот да му пресметува никакви трошоци, камати или казни.

Исполнување на договорот во рок

Член 99

Трговецот е должен да го исполни договорот за продажба на производите или извршување на услугата склучена на далечина, во рок од 30 дена од денот кога потрошувачот му ја испратил порачката, освен ако страните поинаку не се договориле.

Кога трговецот не е во можност да ја исполни својата обврска од договорот заради тоа што нарачаните производи ги нема на залиха или не е во можност да ја даде нарачаната услуга мора за тоа да го извести потрошувачот, а потрошувачот може по свој избор да изјави дека го раскинува договорот или да му остави на трговецот определен дополнителен рок за исполнување.

Ако потрошувачот се одлучи, во случај од ставот 2 на овој член да го раскине договорот, трговецот е должен да му го врати платениот износ што е можно побрзо, а најдоцна во рок од 30 дена од задоцнувањето.

Исклучоци од примена на одделни одредби од оваа глава

Член 100

Одредбите од членовите 90 до 99 на овој закон не се применуваат на договори за:

- набавка на прехранбени производи, пијалаци или друга стока наменета за секојдневна употреба, испорачана до домот на потрошувачот, до неговото место на живеење или на работното место од страна на редовни доставувачи и

- давање услуги за сместување, транспорт, угостителски или слободни активности кои давателот на овие услуги презел обврска да ги обезбеди на одреден датум или во одреден период.

Трговецот може да ги исклучи од примена одредбите од ставот 2 на овој член во ситуации определени со договорот.

Злоупотреба на кредитна картичка на потрошувачот од страна на трговецот

Член 101

Доколку трговецот со измама ја искористи кредитната картичка на потрошувачот со која потрошувачот го плаќа договорениот производ или услуга, односно на нејзин товар го изврши плаќањето кое што не е во врска со договорот на далечина којшто го склучил со потрошувачот, потрошувачот има право да бара поништување на налогот за плаќање.

Доколку плаќањето во смисла на ставот 1 од овој член е веќе извршено, потрошувачот има право да бара од трговецот враќање на платениот износ зголемен за затезната камата.

Забрана за испраќање на производи без порачка од потрошувачот

Член 102

Не е дозволена испорака на производи на потрошувачот или извршување на услуги кои потрошувачот претходно не ги нарачал кога ваквата набавка содржи и барање за плаќање.

Одредбата во трговските општи услови на работење или понуди испратени без претходна порачка од потрошувачот, според која молчењето на потрошувачот би значело прифаќање на понудата е ништовна.

Барање за престанок на недозволена работна пракса

Член 103

Секое лице кое има за тоа оправдан интерес, може да бара од судот да му наложи на одреден трговец или оператор на средства за далечинска комуникација престанок на деловната пракса која е спротивна на одредбите на оваа глава од законот.

Тежина на доказот

Член 104

Во постапката покрената врз основа на членот 103 од овој закон, како и секоја друга постапка покрената против трговецот или операторот на средствата за далечинска комуникација заради повреда на правата на потрошувачите од оваа глава на законот, товарот за докажување за постоење на претходно известување, писмена потврда за претходно известување и придржување кон исполнување на роковите од договорот склучен по пат на средствата за далечинска комуникација, паѓа на трговецот, односно операторот на средствата за далечинска комуникација.

ГЛАВА 3

ДОГОВОРИ СКЛУЧЕНИ НАДВОР ОД ДЕЛОВНИТЕ ПРОСТОРИИ НА ТРГОВЕЦОТ

Место на примена

Член 105

Договори склучени надвор од деловните простории на трговецот се договорите за продажба склучени:

- во домот на потрошувачот, во домот на некој друг потрошувач или на работното место на потрошувачот, кога посетата на трговецот не се должи на изрична покана на потрошувачот;

- за време на патување или екскурзија организирана од страна на трговецот или во негово име и

- во продажни салони, на саеми и изложби, освен ако вкупната цена на производот или услугата се наплатува на лице место или ако цената надминува 2.500 ЕУР во денарска противвредност.

Договорите од ставот 1 на овој член мора да бидат склучени во писмена форма.

Трговецот пред склучувањето на договорот согласно со ставот 1 на овој член мора на потрошувачот да му се легитимира со идентификациона картичка.

Договори на кои не се применуваат одредбите од оваа глава

Член 106

Одредбите од членот 105 на овој закон не се применуваат на договорите за:

- продажбите наведени во членот 105 став 1 алинеја 1 на овој закон што се однесуваат на производи или услуги за кои потрошувачот бил претходно поканет или самиот ги посетил деловните простории на трговецот за да го склучи договорот за купување на производот или услугата. Нема да се смета дека потрошувачот бил претходно поканет ако тој се согласил со понудата да ги посети деловните простории на трговецот што телефонски му било понудено од страна на трговецот;

- продажбите на прехранбени производи, пијалаци и производи наменети за одржување на домаќинството од страна на трговецот кој ги снабдува своите потрошувачи во определени редовни интервали или во некоја определена фреквенција, разнесувајќи ги производите до живеалиштата на потрошувачите;

- склучени врз основа на каталог на трговецот, ако потрошувачот имал можности да го прочита без присуство на трговецот или неговиот претставник, од кој јасно произлегува дека потрошувачот има право да го раскине договорот во рок од седум дена и да го врати производот на трговецот;

- осигурување;

- продажбите што се резултат на презентации на производи под услови утврдени со закон без комерцијален карактер, како и за доброволни – хуманитарни цели, ако цената не надминува 500 ЕУР во денарска противвредност;

- продажба на хартии од вредност;

- градење кое се склучува заради изградба или поправка на определени недвижности и

- продажба, закуп и за други права на недвижности.

Известување за раскинување на договорот

Член 107

Во случај на склучување на договор меѓу трговецот и потрошувачот надвор од деловните простории на трговецот, трговецот е должен писмено да го извести потрошувачот за неговото право еднострано да го раскине договорот со изјава, во рок кој не може да биде покос од седум дена од денот на склучувањето на договорот.

Трговецот е должен писмено да го извести потрошувачот за адресата на која може да го испрати известувањето за раскинување на договорот.

Трговецот нема право ништо да побарува од потрошувачот, посредно или непосредно, какво било преземање или давање на какви било услуги, пред истекот на рокот од ставот 1 на овој член.

Во случај на раскинување на договорот, потрошувачот е должен на трговецот да му ги врати производите на свој трошок.

ГЛАВА 4

ПОТРОШУВАЧКИ ДОГОВОР ЗА ВРЕМЕНСКИ ОГРАНИЧЕНО ПРАВО НА КОРИСТЕЊЕ НА ОДРЕДЕНА НЕДВИЖНОСТ- TIME SHARING

Место на примена

Член 108

Со договорот (Time Sharing) за временски ограничено право на користење на одредена недвижност трговецот се обврзува за период кој не може да биде покус од три години на потрошувачот да му обезбеди право на користење на една, односно повеќе точно одредени недвижности или на еден, односно повеќе делови од точно определени недвижности, во одредени договорени временски периоди во текот на една година или за целото време на траење на договорот, на начин определен во договорот, а потрошувачот се обврзува да му исплати определен надомест.

Договорот од ставот 1 на овој член се склучува во писмена форма.

За да биде полноважен договорот од ставот 1 на овој член мора да биде напишан на службен јазик на државата во која што потрошувачот има место на живеење или престој, односно според изборот на потрошувачот, службениот јазик на државата чијшто е државјанин, односно на службениот јазик на државата на чиешто подрачје се наоѓа недвижноста.

Еден примерок од договорот мора да му биде вратен на потрошувачот.

Упис на временски ограничено право на недвижноста

Член 109

Лицето кое со договорот од членот 108 на овој закон ќе стекне право за временски ограничено користење на недвижноста е овластен, доколку недвижноста се наоѓа на територијата на Република Македонија, тоа право да го запише во јавната книга за запишување на права на недвижностите.

Правото за временски ограничено користење на недвижностите не може да му се спротивстави на правото на оној што во добра верба потпирајќи се на јавните книги за запишување на права на недвижности, го запишал своето право на недвижноста додека сè уште правото за временски ограничено користење на недвижностите не било запишано од некој друг.

На уписот на временски ограничено право на користење на недвижност аналогно се применуваат одредбите за упис на правото на користење врз основа на договор за закуп.

Претходно известување

Член 110

Трговецот е должен на секое лице кое бара известување за временски ограничено право на користење на недвижноста да достави писмено известување кое, покрај описот на недвижноста, содржи најмалку кусо и точно известување за податоци за суштествените елементи на договорот предвидени со овој закон како за изградени, така и за објекти во градба.

Ивестувањето од ставот 1 на овој член мора да биде напишано на службениот јазик на државата во која потрошувачот има место на живеење или престој, односно според изборот на потрошувачот, на службениот јазик на државата чиј е државјанин, односно на службениот јазик на државата на чие подрачје се наоѓа недвижноста.

Во секој оглас кој се однесува на договорот за правото за временски ограничено користење на недвижноста, мора да се наведе можноста за добивање на претходно известување, како и местото на кое тоа известување може да се добие.

Содржина на преддоговорот, односно договорот

Член 111

Преддоговорот, како и договорот за правото за временски ограничено користење на недвижности, треба да содржи:

- име или назив, место на живеење или седиштето на странките;

- основот врз кој трговецот е овластен да располага со недвижности на начин предвиден со членот 108 став 1 на овој закон;

- овластувањата кои ги има потрошувачот врз основа на правото за временски ограничено користење на недвижностите;

- претпоставки кои според важечкото право, треба да бидат исполнети за да се стекне правото на временски ограничено користење на недвижноста, како и известување за тоа дали тие претпоставки се веќе исполнети, односно доколку не се, кои се претпоставките кои уште треба да бидат исполнети;

- точен опис на недвижноста и нејзината локација;

- состојбата на довршеноста на одделни комунални услуги, како на пример, електрична енергија, вода, одржување, телефон, одвод на смет, кои му стојат на располагање на потрошувачот, како и условите под кои тие услуги може да ги користи;

- заедничките простории, како на пример, подрумски и тавански простории, базен или сауна, кои потрошувачот има право да ги користи, односно условите под кои има право да ги користи заедничките простории;

- правилата за одржување и користење на недвижноста;

- точен временски период во кој потрошувачот може да ги користи недвижностите, односно датата од кога потрошувачот може да почне да ги користи недвижностите;

- договорената цена, во рамките на трошоците за користење на заедничките простории и комуналните услуги, податоците за пресметаните трошоци сврзани за користење на недвижноста, задолжителните законски давачки, износот на трошоците за одржување на недвижноста и нејзино управување;

- одредба со која трговецот изјавува дека користењето не е поврзано со какви било други трошоци освен оние наведени во договорот;

- одредба за тоа дали е дозволено да се замени или продаде правото за временски ограничено користење на недвижноста, како и одредба за трошоците во случај на замена или продажба на тоа право што го прави трговецот, односно лицето кое тој со договорот го овластил за тоа;

- известување за правото на потрошувачот за еднострано раскинување на договорот, начинот на раскинувањето, односно рокот за раскинување, лицето на коешто писменото известување за раскинувањето треба да се испрати, односно износот на трошоците коишто потрошувачот во случај на раскинувањето на договорот ќе биде должен да ги плати;

- начинот на раскинувањето на договорот за заем склучен во врска со договорот за правото за временски ограничено користење на недвижноста и

- датум и место на потпишувањето на договорот за секоја договорна страна.

Ако во времето на склучувањето на преддоговорот, односно договорот на недвижноста сè уште не е изградена зградата, покрај податоците наведени во ставот 1 на овој член преддоговорот, односно договорот за правото на временски ограничено користење на недвижноста, мора да го содржи и следново:

- степен на довршеност на градбата;
- разумна процена на рокот за извршување на изградба на зградата;
- број на градежната дозвола, односно назив и адреса на органот кој ја издал;
- состојба на довршената електрична, водоводна, телефонска и телекомуникациска мрежа и
- гаранција дека зградата ќе биде изградена на време, како и гаранција со која трговецот се обврзува во случај зградата да не биде изградена на време, на потрошувачот да му го врати износот кој врз основа на договорот го платил, како и условите под кои тие гаранции може да се остварат.

Влијание за претходно известување на договорот

Член 112

Податоците наведени во претходното известување претставуваат дел од договорот, освен ако страните со договорот изрично се спогодиле дека ќе отстапуваат од податоците од претходното известување.

Освен ако страните се договориле спротивно, податоците дадени во претходното известување со договорот може да бидат изменети само ако тие измени се резултат на околностите на коишто трговецот не можел да влијае.

Трговецот е должен пред склучувањето на договорот да го извести потрошувачот за измената на кој било податок наведен во претходното известување и во договорот мора да бидат наведени тие измени.

Право на потрошувачите на еднострано раскинување на преддоговорот, односно на договорот

Член 113

Потрошувачот може, од кои било причини, да го раскине преддоговорот, односно договорот и тоа со писмено известување испратено до лицето наведено во претходното известување, преддоговорот или договорот, и тоа:

а) без наведување на причините, во рок од десет работни дена од денот на склучување на преддоговорот, односно договорот;

б) во рок од три месеца од денот на склучување на преддоговорот, односно договорот, кога договорот или преддоговорот не ги содржат сите податоци пропишани со членот 111 на овој закон;

в) во рок од еден месец од денот на склучувањето на преддоговорот, односно договорот, ако трговецот не му врачил претходно известување со податоци од членот 110 став 1 на овој закон;

г) ако во рок од три месеца сметајќи од денот на склучувањето на преддоговорот, односно договорот, трговецот писмено му ги достави на потрошувачот податоците кои недостасувале во моментот на потпишување на преддоговорот, односно договорот, потрошувачот ако во меѓувреме не го доставил известувањето за раскинувањето, има право да го раскине преддоговорот, односно договорот во рок од десет работни дена сметајќи од денот кога последниот податок којшто недостасувал му е писмено доставен и

д) ако потрошувачот не ги добие податоците кои недостасуваат, во рок од три месеца од склучувањето на преддоговорот, односно договорот, има право да го раскине договорот во рок од десет работни дена од истекот на рокот од три месеца.

Член 114

Ќе се смета дека известувањето за раскинување е навремено, ако е испратено во рамките на роковите од членот 113 став 1 на овој закон.

Во случај на раскинувањето на преддоговорот, односно договорот од членот 113 став 1 точка а) на овој закон, потрошувачот е должен на трговецот да му ги надомести само трошоците за заверка на преддоговорот, односно договорот, ако тоа со договорот е изрично определено.

Во случај на раскинувањето на преддоговорот, односно договорот од членот 113 став 1 точки б) до д) на овој закон, потрошувачот не е должен на трговецот да му надомести какви било трошоци.

Тежина на доказот

Член 115

Во случај на спор дали е и со која дата на потрошувачот му е доставено претходно известување, преддоговорот, односно договорот, тежината на доказот паѓа на трговецот.

Влијание за еднострано раскинување на договорот за кредит

Член 116

Ако заради плаќање на цената од договорот за правото на временски ограничениата употреба на недвижност, на потрошувачот му е одобрен заем од страна на трговецот или трето лице, кој му го одобрил заемот врз основа на договорот со трговецот, со еднострано раскинување на договорот за правото на временски ограничениото користење на недвижноста се раскинува и договорот за заемот.

Во случаи од ставот 1 на овој член, потрошувачот не е должен да ја плати договорената камата, евентуалната штета или казна, а лицето кое го одобрило кредитот е должно да му го врати на потрошувачот она што од него го добил врз основа на договорот за кредит.

Забрана за плаќање однапред

Член 117

На трговецот не му е дозволено да бара од потрошувачот какви било плаќања врз основа на потпишаниот преддоговор, односно договор пред истекот на рокот за раскинување на договорот од членот 113 став 1 на овој закон.

ДЕЛ VI

ГЛАВА 1

ЈАВНИ УСЛУГИ КОИ СЕ ДАВААТ НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Член 118

Како јавни услуги, во смисла на овој закон, се сметаат продажбата на електричната енергија од дистрибутивната мрежа, топлинската енергија, јавните телекомуникациски услуги, поштенските услуги, услугите за превоз на патниците во јавниот градски и приградски сообраќај, снабдувањето со вода за пиење, одводот на отпадните води и одржувањето на чистотата, како и други услуги определени со закон.

Надоместокоот за јавните услуги на потрошувачите, кога според природата на јавната услуга тоа е возможно, мора да се пресметува според потрошувачката во одреден временски период со примена на тарифниот систем во согласност со закон.

Органите кои одлучуваат за обврските и правата на потрошувачите на јавните услуги можат да основаат советодавни тела во кои ќе бидат вклучени претставници на здруженијата на потрошувачите.

Одлуките од ставот 3 на овој член ќе се донесуваат по добивање на мислење од советодавно тело на транспарентен, објективен и недискриминаторски начин.

Трговецот мора да му овозможи на потрошувачот запознавање однапред со сите услови на користењето на јавните услуги и тие услови јавно да ги објави во најмалку два дневни весника.

Приклучување на дистрибутивната мрежа

Член 119

Трговецот кој ги дава јавните услуги преку дистрибутивна мрежа мора да им овозможи на потрошувачите приклучување и користење на мрежата и услугите под недискриминаторски и однапред познати и договорени услови.

Одржување на стандардите и квалитетот на давањето на јавните услуги

Член 120

Трговецот е должен да ги одржува стандардите и квалитетот на услугите определени со закон или со друг пропис.

ДЕЛ VII

ФОРМИ НА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

ГЛАВА I

ПРОГРАМА ЗА ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Донесување на програма

Член 121

За заштита на потрошувачите се донесува програма. Програмата за заштита на потрошувачите ја донесува Владата на Република Македонија на предлог на министерот за економија за период од две години.

Работите во врска со спроведувањето на политиките за заштита на потрошувачите, односно следењето и евиденцијата за извршените работи од Програмата за заштита на потрошувачите ги спроведува Министерството за економија.

Министерот за економија еднаш годишно ја извештава Владата на Република Македонија за спроведувањето на Програмата.

Цели на Програмата

Член 122

Со Програмата од членот 121 на овој закон се определува:

- политиката за заштита на потрошувачите;
- мерките и активностите за остварување на политиката за заштита на потрошувачите;
- советувањето, едукацијата и информирањето на потрошувачите и
- средствата за реализирање на Програмата.

Совет за заштита на потрошувачите

Член 123

Владата на Република Македонија на предлог на министерот за економија формира Советот за заштита на потрошувачите (во натамошниот текст: Совет).

Советот го сочинуваат 12 члена од претставници на органите на државната управа чии надлежности се поврзани со заштита на потрошувачите, здруженија на потрошувачите и претставник од Стопанската комора на Македонија.

Една третина од членовите на Советот го сочинуваат членовите од здруженијата на потрошувачите.

Членовите на Советот имаат право на надомест за учество во работата на Советот.

Висината на надоместокот од ставот 4 на овој член ја определува Владата на Република Македонија.

Средствата за реализација на Програмата за заштита на потрошувачите се обезбедуваат од средствата на Буџетот на Република Македонија.

Член 124

Советот се грижи за заштита и остварување на правата на потрошувачите во однос на заштитата на здравјето, безбедноста, економските интереси и за нивното редовно информирање во остварувањето на нивните права.

Советот ја проучува постојната правна регулатива и предлага соодветни измени во областа на правната заштита на потрошувачите.

Советот предлага преземање соодветни мерки за заштита на здравјето, безбедноста и економските интереси на потрошувачите.

Советот ја оценува состојбата на пазарот во поглед на степенот на заштитата на потрошувачите.

Советот води посебна грижа за заштита на потрошувачите, малолетниците, старите и изнемоштени лица, социјално загрозените лица, неписмените, емигрантите и лицата чии живеалишта се наоѓаат во тешко пристапни предели.

Советот ја следи реализацијата на програмата за заштита на потрошувачите и и предлага на Владата на Република Македонија мерки за нејзино остварување.

Член 125

Со Советот раководи претседател на Советот. Претседателот на Советот го избираат членовите на Советот.

Работата на Советот е јавна.

Советот за својата работа донесува деловник.

Заштита на потрошувачите на ниво на општината, односно Градот Скопје

Член 126

Заштитата на потрошувачите на општината, односно на Градот Скопје се обезбедува преку совет за заштита на потрошувачите на општината, односно на Градот Скопје.

ГЛАВА 2

ЗДРУЖЕНИЈА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Формирање на здруженија на потрошувачите

Член 127

Здруженијата на потрошувачите ги формираат потрошувачите заради остварување и заштита на своите права.

Работа на здруженијата на потрошувачите

Член 128

Здруженијата на потрошувачите имаат право да:

- даваат мислења по предлози на законите и други прописи за заштита на потрошувачите;
- бараат да бидат информирани од страна на надлежните органи за подготвувањето на прописите од областа на заштита на потрошувачите;
- поднесуваат иницијатива до надлежните органи за уредување на одделни прашања од областа за заштита на потрошувачите;
- ги разгледуваат жалбите на потрошувачите и да се консултираат со потрошувачите по прашања од закондавството за заштита на потрошувачите;
- го известат надлежниот инспекциски орган кога ќе дознаат за производи и услугите со недостаток или опасни производи и услуги;
- им помагаат на потрошувачите или на одреден круг потрошувачи при поднесувањето тужби до надлежните судови за заштита на нивните права;
- им даваат информации на потрошувачите за нивните права и за појавите на пазарот и
- посредуваат во потрошувачките спорови настанати меѓу трговецот и потрошувачот во врска со купените производи или извршената услуга.

Превентивна заштита на потрошувачите

Член 129

Превентивната заштита на потрошувачите, здруженијата на потрошувачите ја спроведуваат со известување и совети, односно со едукација на потрошувачите.

Програмите за предучилишните установи, училишните програми на основното и средното образование треба да содржат и основни знаења за обврските, правата и заштита на потрошувачите.

ДЕЛ VII

НАДЗОР

Член 130

Надзор над спроведувањето на овој закон врши Министерството за економија.

Инспекциски надзор на спроведувањето на одредбите од овој закон врши Државниот пазарен инспекторат, Државниот санитарен и здравствен инспекторат и Државниот инспекторат за животна средина преку инспектори (во понатамошниот текст: инспектор), во согласност со овластувањата утврдени со закон.

Член 131

Ако инспекторот при вршењето на надзорот утврди дека трговецот:

1) продава производи кои имаат недостаток или грешка, а физички не ги одвоил од другите производи и јасно видливо и читливо не обележил на производот и на продажното место не истакне натпис дека се работи за продажба на производи со недостаток или грешка (член 9);

2) производот го продава во несоодветна амбалажа (член 10 став 1);

3) производот го продава во амбалажа што е штетна за здравјето на луѓето, не е приспособена на формата и количината на производот и го доведува во заблуда потрошувачот по однос на количината и големината на производот (член 10 став 2);

4) за производите во рефусна состојба не се истакне декларација јасно, видливо и читливо на амбалажата во која производот се става за продажба, или на продажното место (член 11 став 3);

5) означувањата што упатуваат на распродажба, односно на намалување на цените не се врши во смисла на одредбите од членот 12 ставови 1 и 2 на овој закон;

6) процентот на снижувањето на цената што е објавен во распон, не се однесува најмалку на една петтина на сите производи што се на распродажба (член 12 став 3);

7) физички не ги одвои производите за распродажба од производите кои не се на распродажба и јасно и на видно место не истакне натпис дека се работи за распродажба (член 13 став 1);

8) при распродажба на производи со грешка не истакне натпис со кој ќе се запознае потрошувачот во што се состои грешката на производот (член 13 став 2);

9) производите кои се на распродажба поради изминување на рокот на употреба, не ги одвои на посебен простор и не е јасно и на видно место истакнато известувањето за причината за намалувањето на цените и крајниот рок на употреба на производот (член 14);

10) декларацијата не ги содржи податоците наведени во членот 23 ставови 1, 2 и 3 на овој закон;

11) не му овозможи на потрошувачот да го препознае бараниот производ и да го разликува од другите слични производи со кои би можел да се замени (член 23 став 5) и

12) ако споредбеното рекламирање се однесува на посебна специјална понуда, во рекламата не е на јасен и недвосмислен начин истакнат временскиот период во кој важи посебната понуда, достапноста на производите и услугите од специјалната понуда, времетраењето на специјалната цена и другите специфични услови што ќе се применуваат (член 29 став 2), ќе донесе решение за привремена забрана на продажба на производите и ќе определи рок за отстранување на неправилностите.

Ако во определениот рок со решението од ставот 1 на овој член не се отстранат утврдените неправилности, инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 132

При инспекцискиот надзор инспекторот со решение ќе му забрани на правното и физичкото лице рекламирање за коешто постои сомнение дека е заведувачко, односно недозволено споредбено рекламирање (член 27).

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 133

Ако инспекторот при вршењето на надзорот утврди дека трговецот:

1) за продадениот производ, односно извршената услуга на потрошувачот не му издаде фискална сметка, односно јасно видлива и читливо напишана сметкопозитива (член 20 став 1);

2) не му овозможи на потрошувачот проверка на точноста на пресметаниот износ по однос на квалитетот и количината на купениот производ, односно извршената услуга (член 20 став 2) и

3) дополнително ја наплати издадената сметка од членот 20 став 1 на овој закон (член 20 став 3), ќе донесе решение со кое на трговецот ќе му забрани вршење на дејноста во траење од 30 дена.

Доколку и по втор пат во текот на годината се утврди дека трговецот не се придржува на забраната од ставот 1 на овој член инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 134

Ако инспекторот при вршењето на надзорот утврди дека трговецот:

1) нуди бесплатно или заедно со некој друг производ вештачки млека и друга храна наменета за доенчиња до шест месечна возраст, шишиња и цуцли и цуцли лажалки (член 17 став 2);

2) не издаде гаранција за квалитетот, односно за исправното функционирање на производот, документ за начинот на употреба на производот, не обезбеди сервис за одржување и поправка и снабдување со резервни делови во гарантниот рок и најмалку за пет години од денот на производството на производот и рок во кој давателот на гаранцијата е должен да постапи по барањето на корисникот на гаранцијата и да ги отстрани дефектите и недостатоците на производот и по три извршени сервисирања да го замени со ист таков нов и исправен производ или да му го врати на потрошувачот платениот износ за купениот производ (член 22 ставови 1 и 3 алинеја 5);

3) производителот не се придржува на обврските од гарантниот лист (член 22 став 2);

4) документите од членот 22 став 1 на овој закон не се напишани јасно и читливо на македонски јазик и кирилско писмо или и на други јазици и знаци лесно разбирливи за купувачот (член 22 став 5);

5) пушти во промет производи, односно дава услуги што не ги исполнуваат условите од членовите 32 и 33 на овој закон;

6) во рамките на своето редовно работење не дава информации за ризиците на производот во текот на нормален или разумно предвидлив период на употреба, каде што таквите ризици не се очигледни и не преземе мерки на претпазливост од тие ризици и не соработува при спроведувањето на дејствијата преземени за избегнување на таквите ризици (член 35 став 1);

7) на потрошувачот не му продаде производ, односно не му дава услуга од таков квалитет и квантитет кој целосно одговара на утврдените технички барања и прописи, на пропишаните стандарди, нормативи и услови предвидени со договорот, барањата што биле истакнати, како и на информациите што трговецот ги дал за производот или услугата (член 36);

8) пушти во промет детска играчка која ја загрозува безбедноста и здравјето на децата или на трети лица, кога се користи на планиран или на некој друг предвидлив начин, имајќи го предвид нормалното однесување на децата (член 38 став 1);

9) имајќи го предвид рокот во кој детската играчка може да се користи, пред нејзиното пуштање во промет не ги исполнува основните безбедносни и здравствени услови пропишани со закон (член 38 став 2);

10) детската играчка не ги исполнува основните безбедносни услови во однос на механичките, физичките, хемиските, електричните и хигиенските својства (член 39 став 1);

11) играчките содржат радиоактивни елементи или супстанции (член 39 став 2) и

12) детските играчки не се придружени со соодветно јасно видливи писмени предупредувања и опомени (член 40), ќе донесе решение за забрана на продажба на производите и ќе определи рок за отстранување на неправилностите.

Ако во определениот рок не се отстранат утврдени недостаточи инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 30 дена.

Доколку и по втор пат во текот на годината се утврди дека трговецот не се придржува на забраната од ставот 1 на овој член инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Во случаите од ставот 1 точки 1, 8, 9, 10, 11 и 12 на овој член инспекторот привремено ќе ги одземе производите.

За одземените производи од ставот 2 на овој член инспекторот ќе издаде потврда и ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 135

Ако инспекторот при вршење на надзорот утврди дека трговецот:

1) на барањето на потрошувачот не му го врати уплатениот износ за купениот производ и не го прими вратениот производ од потрошувачот (член 5 став 3);

2) јасно и на видно место во продажниот простор не ги истакне продажните услови (член 6 став 1);

3) посебните продажни услови за одделни производи и услуги јасно и на видно место не ги истакне на продажните места на тие производи и услуги (член 6 став 2);

4) на одделни групи потрошувачи на кои им нуди производи под посебни продажни услови (младинци, инвалиди, пензионери, студенти и слично) тие услови не ги истакне на видно место во продажниот простор (член 6 став 4);

5) го условува купувањето на едни производи со купување на други производи или друг начин на условување на купување и продажба на производи (член 6 став 6);

6) за извршените услуги за поправка и одржување на производите, чија вредност е поголема од 5.000 денари, не му достави на потрошувачот пресметка и работен налог со опис на работите, употребениот материјал или делови за поправка и одржување (член 6 став 7);

7) без претходно добиена писмена согласност од потрошувачот го прошири работниот налог со зголемување на цената за повеќе од 5% (член 6 став 8);

8) не му ја даде наградата на потрошувачот без одлагање доколку истата ја ветил дека ќе ја добие со купување на производот или со давање на услугата (член 7);

9) на јасен и видлив, читлив и недвосмислен начин не ја истакне продажната цена на производите и услугите, односно на продажното место на кое се изложени производите, на производите во рефусна состојба, на услугите кои ги дава и на резервните делови кои ги продава (член 8 став 1);

10) продажната цена не е крајна цена на единица на некој производ или услуга или пак на дадената количина на производот, во која не е вклучен данокот на додадена вредност и сите други јавни давачки (член 8 став 2);

11) при продажбата на производите во рефусна состојба не ја истакне само цената за единица мерка на продажното место на производот (член 8 став 5);

12) при истакнување на податоци за нето тежина за претходно спакувани производи не истакне цена за нето единица мерка (член 8 став 7);

13) постапи спротивно на одредбата од членот 8 став 8 на овој закон;

14) не се придржува на истакнатите продажни цени и условите за продажба (член 8 став 9);

15) јасно и на видно место не ја истакне цената на посебната хартија за завиткување и дополнителните украси, како и цената на тие производи и услугата за завиткување (член 10 став 3);

16) продажбата на производите во рефусна состојба кои не се претходно спакувани не ги мери во присуство на потрошувачот (член 11 став 1);

17) продажбата на производите во рефусна состојба не ги спакува во соодветна амбалажа (член 11 став 2);

18) означувањата што упатуваат на распродажба, односно на намалување на цените не се изразени на начин определен со членот 12 ставови 1 и 2 на овој закон;

19) не го испорача производот или не ја изврши услугата по приемот на авансот ако бара или изрично го условува купувањето на производот или давањето на услугата со делумен или вкупен еднократен или пресметковен аванс (член 18 став 1);

20) не му пресмета или исплати просечна каматна стапка по видување која се пресметува како просек од последниот интервал на просечните банкарски стапки по видување објавени од Народната банка на Македонија, сметано од денот на приемот на авансот до денот на испораката на производот или извршената услуга во случај предвиден со одредбата (член 18 став 2);

21) при продажба на производите на потрошувачот не му ги предаде и предочи документите согласно на овој закон (член 21);

22) гаранцијата не ги содржи податоците од членот 22 став 3 на овој закон;

23) не сака да ги сноси трошоците за материјалот, резервните делови, работата, преносот и превозот на производот што настануваат при отстранување на дефектите, односно замената на производот со нов производ врз основа на гаранцијата (член 22 став 4);

24) документите од членот 22 став 1 на овој закон не се напишани јасно и читливо на македонски јазик и кирилско писмо, или и на други јазици и знаци лесно разбирливи за потрошувачот (член 22 став 5);

25) декларацијата не ги содржи податоците пропишани во членот 23 ставови 1, 2, 3 и 4 на овој закон;

26) не го удоволи барањето на потрошувачот поднесено во смисла на членот 43 од овој закон;

27) не го замени купениот прехранбен производ со недостаток со производ со соодветен квалитет или на потрошувачот не му го врати платениот износ доколку недостаточите се утврдени во рокот до кога производот може да се употребува (член 44);

28) не постапи по барањето на потрошувачот во случаите од членовите 45 став 2, 46 став 2, 48 ставови 1 и 2 и 50 на овој закон;

29) не му го врати на потрошувачот целокупниот износ којшто потрошувачот до моментот на раскинување на договорот го платил врз основа на договор (член 95 став 3);

30) при давањето на јавните услуги преку дистрибутивната мрежа не им овозможи на потрошувачите приклучување и користење на мрежата и услугите под недискриминаторски и однапред познати и договорени услови (член 119) и

31) не ги одржува стандардите и квалитетот на услугите определени со закон или со друг пропис (член 120), ќе донесе решение со кое ќе нареди и определи рок за отстранување на неправилностите.

Ако во определениот рок со решението од ставот 1 на овој член не се отстранат утврдените недостатоци инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 30 дена.

Доколку и по втор пат во текот на годината се утврди дека трговецот не се придржува на забраната од ставот 1 на овој член инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

ДЕЛ VIII

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 136

Со парична казна во износ од 100.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1) истакне продажна цена која не е крајна цена на единица на некој производ или услуга или пак на дадена количина на производот вклучувајќи го тука и данокот на додадена вредност и сите други јавни давачки (член 8 став 2);

2) не се придржува на истакнатите продажни цени и условите за продажба (член 8 став 9);

3) нуди бесплатно или заедно со некој друг производ вештачки млека и друга храна наменета за доенчиња до шест месечна возраст, шишиња и цуцли и цуцли лажалки (член 17 став 2);

4) не издаде гаранција за квалитетот, односно за исправното функционирање на производот, документ за начинот на употреба на производот, не обезбеди сервис за одржување и поправка и за снабдување со резервни делови во гарантниот рок и најмалку за пет години од денот на производството на производот и рок во кој давателот на гаранцијата е должен да постапи по барањето на корисникот на гаранцијата и да ги отстрани дефектите и недостатоците на производот и по три извршени сервисирања да го замени со ист таков нов и исправен производ или да му го врати на потрошувачот платениот износ за купениот производ (член 22 ставови 1 и 3 алинеја 5);

5) не се придржува на обврските од гарантниот лист (член 22 став 2);

6) врши заведувачко и недозволено рекламирање на производи или услуги (член 27 став 1);

7) со рекламирањето го навредува човечкото достоинство коешто предизвикува или може да предизвика телесна, душевна или друга штета кај децата, кое на децата им шири пораки и делови од пораки со кое се искористува или злоупотребува или би можела да се злоупотребат нивната лесномисленост и недостаток на искуство (член 27 став 3);

8) при споредбеното рекламирање постапува спротивно на одредбите наведени во членот 29 на овој закон;

9) пушти во промет производи, односно дава услуги што не ги исполнуваат условите од членовите 32 и 33 на овој закон;

10) на потрошувачот не му даде производ, односно не му дава услуга од таков квалитет и квантитет кој целосно одговара на утврдените технички барања и прописи, на пропишаните стандарди, нормативи и услови предвидени со договорот, барањата што биле истакнати, како и на информациите што трговецот ги дал за производот или услугата (член 36);

11) детските играчки се пуштени во промет спротивно на одредбите од член 38 ставови 1 и 2, членот 39 ставови 1 и 2 и членот 40 на овој закон;

12) врши продажба на производи чиј рок на употреба е изминат (член 47).

За дејствијата од ставот 1 на овој член, покрај паричната казна, на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на дејноста во траење од две до четири години.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 20.000 до 50.000 денари за прекршок и одговорното лице во правното лице.

Покрај паричната казна од ставот 3 на овој член на одговорното лице во правното лице ќе се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на одговорна должност во траење од три месеца до една година.

За дејствијата од ставот 1 точки 2, 8, 10 и 11 на овој член ќе се изрече мерка на безбедност одземање на привремено одземените производи.

Член 137

Со парична казна во износ од 80.000 до 250.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице, ако:

1) пред склучувањето на договорот за продажба не постапи во смисла на одредбите од членот 5 став 1 алинеја 1 на овој закон;

2) потрошувачот не биде известен за влијанието на одредени производи врз животната средина и здравјето на луѓето согласно со прописите и стандардите, како и за мерките за заштитата преку упатство дадено со производот истакнато на амбалажата на производот или на друг соодветен начин (член 5 став 1 алинеја 2);

3) на барање на потрошувачот не му го врати уплатениот износ за купениот производ и не му го прими вратениот производ од потрошувачот (член 5 став 3);

4) посебните продажни услови за одделни производи и услуги не ги истакне јасно и на видно место во продажните места (член 6 став 2);

5) на одделни групи на потрошувачи им одобрува посебни продажни услови (младенци, инвалиди, пензионери, студенти и слично) и тие услови не бидат јасно и на видно место истакнати во продажниот простор (член 6 став 4);

6) го условува купувањето на едни производи со купување на други производи или друг начин на условување на купување и продажба на производи (член 6 став 6);

7) за извршените услугите за поправка и одржување на производите, чија што вредност е поголема од 5.000 денари, не му достави на потрошувачот пресметка и работен налог со опис на работите, употребениот материјал или делови за поправка и одржување (член 6, став 7);

8) без претходно добиена писмена согласност од потрошувачот го прошири работниот налог со зголемување на цената за повеќе од 5% (член 6 став 8);

9) не му ја даде наградата на потрошувачот без одлагање доколку истата ја ветил дека ќе ја добие со купување на производот или со давање на услугата (член 7);

10) на јасен, видлив, читлив и недвосмислен начин не ја истакне продажната цена на производите или услугите, односно на продажното место на кое се изложени производите, на производите во рефусна состојба, на услугите кои ги дава и на резервните делови кои ги продава (член 8 став 1);

11) продажната цена не е крајна цена на единица на некој производ или услуга или пак на дадената количина на производот, во која не е вклучен данокот на додадена вредност и сите други јавни давачки (член 8 став 2);

12) при продажбата на производите во рефусна состојба не ја истакне само цената за единица мерка на продажното место на производот (член 8 став 5);

13) при истакнување на податоци за нето тежина за претходно спакувани производи не истакне цена за нето единица мерка (член 8 став 7);

14) постапи спротивно на одредбата од членот 8 став 8 на овој закон;

15) не се придржува на истакнатите продажни цени и условите за продажба (член 8 став 9);

16) продава производи кои имаат недостаток или грешка, а физички не ги одвоил од другите производи

и јасно видливо и читливо не обележил на производот и на продажното место не истакне натпис дека се работи за продажба на производи со недостаток или грешка (член 9);

17) јасно и на видно место не ја истакне цената на посебната хартија за завиткување и дополнителните украси, како и цената на тие производи и услугата за завиткување (член 10 став 3).

18) не сака да ги сноси трошоците за материјалот, резервните делови, работата, преносот и превозот на производот што настануваат при отстранување на дефектите, односно замената на производот со нов производ врз основа на гаранцијата (член 22 став 4);

19) документите од членот 22 став 1 на овој закон не се напишани јасно и читливо на македонски јазик и кирилско писмо, или и на други јазици и значи лесно разбирливи за потрошувачот (член 22 став 5);

20) пушти во промет производи со недостатоци (член 42 ставови 1 и 2);

21) не изврши замена на производот со соодветен производ со иста трговска марка, тип, индустриски дизајн или ознака за потекло и географска ознака на производот (член 43 став 1 алинеја 3);

22) не изврши замена на производот со соодветен производ со друга трговска марка, тип, индустриски дизајн или ознака за потекло и географска ознака на производот со соодветно намалување или зголемување на производната цена (член 43 став 1 алинеја 4);

23) при раскинување на договорот не го врати платениот износ и не ја надомести претрпената штета (член 43 став 1 алинеја 5);

24) не го замени купениот прехранбен производ со недостаток со производ со соодветен квалитет или на потрошувачот не му го врати платениот износ, доколку недостатоците се утврдени во рокот до кога производот може да се употребува (член 44);

25) не постапи по барањето на потрошувачот во случаите од членот 45 став 2, членот 46 став 2, членот 48 ставови 1 и 2 и членот 50 на овој закон;

26) при ревизија на цената не постапи во смисла на одредбите од членот 49 ставови 2 и 3 на овој закон;

27) налага договорни одредби кои се како нечесни наведени во членовите од 54 до 77 и 79 на овој закон и

28) со средства за далечинска комуникација склучи договори за продажба на лекови, медицински и ветеринарни производи, експлозивни и запаливи материји (член 88).

За дејствијата од ставот 1 на овој член, покрај паричната казна, на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на дејноста во траење од една до три години.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 20.000 до 50.000 денари за прекршок и одговорното лице во правното лице.

Покрај паричната казна од ставот 3 на овој член на одговорното лице во правното лице ќе се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на одговорна должност во траење од три месеца до една година.

Член 138

Со парична казна во износ од 80.000 до 240.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице, ако:

1) јасно и на видно место во продажниот простор не ги истакне своите продажни услови (член 6 став 1);

2) даде лични податоци за потрошувачот на трети лица, како и на правни или физички лица кои дејствуваат внатре во истата група на трговци без претходно писмено одобрение од потрошувачот (член 6, став 5);

3) производот го продава во несоодветна амбалажа (член 10 став 1);

4) производот го продава во амбалажа што е штетна за здравјето на луѓето, не е приспособена на формата и количината на производот и го доведува во заблуда потрошувачот по однос на количината и големината на производот (член 10 став 2);

5) продажба на производите во рефусна состојба кои не се претходно спакувани не ги мери во присуство на потрошувачот (член 11 став 1);

6) продажбата на производите во рефусна состојба не ги спакува во соодветна амбалажа (член 11 став 2);

7) за производите во рефусна состојба не се истакне декларацијата јасно видливо и читливо на амбалажата во која производот се става за продажба, или на продажното место (член 11 став 3);

8) при означувањата што упатуваат на распродажба, односно намалување на цените не се врши во смисла на одредбите од членот 12 ставови 1 и 2 на овој закон;

9) процентот на снижувањето на цената што е објавен во распон, не се однесува најмалку на една петтина на сите производи што се на распродажба (член 12 став 3);

10) физички не ги одвои производите за распродажба од производите кои не се на распродажба и јасно и на видно место не истакне натпис дека се работи за распродажба (член 13 став 1);

11) при распродажба на производите со грешка не истакне натпис со кој ќе се запознае потрошувачот во што се состои грешката на производот (член 13 став 2);

12) на производите кои се на распродажба поради изминување на рокот на употреба не ги одвои на посебен простор со јасно и на видно место истакнато известување за причината за намалувањето на цените и крајниот рок на употреба на производот (член 14);

13) не го испорача производот или не ја изврши услугата по приемот на авансот ако бара или изрично го условува купувањето на производот или давањето на услугата со делумен или вкупен еднократен или пресметковен аванс (член 18 став 1);

14) не му пресмета и исплати на потрошувачот просечна каматна стапка по видување која се пресметува како просек од последниот интервал на просечните банкарски стапки по видување објавен од Народната банка на Македонија сметано од денот на по приемот на авансот до денот на испораката на производот или извршената услуга (член 18 став 2);

15) на потрошувачот не му признае дека ја извршил паричната обврска на начин определен со член 19 на овој закон;

16) на потрошувачот не му издаде фискална сметка, односно јасно видлива и читливо напишана сметкопоздравда (член 20 став 1);

17) дополнително го наплати издавањето на сметката од членот 20 став 1 на овој закон (член 20 став 3);

18) при продажба на производите на потрошувачот не му ги предаде или предочи документите согласно со членот 21 на овој закон;

19) во рамките на своето редовно работење не дава информации за ризиците на производот и не соработува при спроведувањето на дејствија преземени за избегнување на таквите ризици (член 35);

20) без претходна согласност на потрошувачот употребува телефон без човечка интервенција (автоматски говорни автомати) и телефакси заради склучување на договори (член 89 став 1);

21) во определен рок пред склучувањето на договорот не го известува потрошувачот за сите одредби од членот 90 на овој закон;

22) на потрошувачот не му биде писмено предадена потврда за претходно известување во смисла на членот 91 ставови 1 и 2 на овој закон;

23) на потрошувачот му пресмета трошоци, камати или казни во случаите од членот 98 на овој закон;

24) склучил договор согласно со членот 105 став 1 алинеи 1 и 2 на овој закон без да се легитимира со идентификациона картичка (член 105 став 3);

25) не достави писмено известување во смисла на членот 110 ставови 1 и 3 на овој закон;

26) содржината на предлогот, како и договорот не ги содржи одредбите од членот 111 на овој закон;

27) не го известува потрошувачот за измените на кој било податок наведен во претходното известување (член 112 став 3);

28) при пресметување на надоместокот за јавните услуги не постапи во смисла на членот 118 став 2 на овој закон;

29) не им овозможи на сите потрошувачи приклучување и користење на мрежата и услугите под недискриминаторски и однапред познати и договорени услови (член 119) и

30) не ги одржува стандардите и квалитетот на услугите определени со закон или со друг пропис (член 120).

За дејствијата од ставот 1 на овој член, покрај паричната казна, на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност - забрана на вршење на дејноста во траење од две до четири години.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 20.000 до 50.000 денари за прекршок и одговорното лице во правното лице.

Покрај паричната казна од ставот 3 на овој член на одговорното лице во правното лице ќе се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на одговорна должност во траење од три месеца до една година.

Член 139

Со парична казна во износ од 80.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок правно лице ако пушти во продажба производи кои немаат декларација или ако декларацијата не ги содржи сите податоци пропишани во членот 23 ставови 1, 2, 3, 4 и 5 на овој закон.

За дејствијата од ставот 1 на овој член, покрај паричната казна на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на дејноста во траење од две до четири години.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 10.000 до 35.000 денари за прекршок и одговорното лице во правното лице.

Покрај паричната казна од ставот 3 на овој член на одговорното лице во правното лице ќе се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на одговорна должност во траење од три месеца до една година.

Член 140

За дејствијата од членовите 136 до 139 на овој закон физичкото лице што врши дејност ќе се казни со парична казна од 30.000 до 50.000 денари.

Покрај паричната казна за дејствијата од членовите 136 до 139 на овој закон, ќе се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на дејност во траење од три месеца до една година.

Член 141

Со парична казна од 10.000 денари ќе се казни на самото место правното лице за дејствијата од членот 136 став 1, членот 137 точки 4, 5, 9, 12, 13, 14, 15, 17 и 19 и членот 138 став 1 точки 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 и 16 на овој закон.

Со парична казна од 5.000 денари ќе се казни на самото место одговорното лице во правното лице и физичкото лице – трговец поединец за дејствијата од ставот 1 на овој член.

ДЕЛ IX

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 142

Прописите предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на прописите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат прописите што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 143

Програмата за заштита на потрошувачите ќе се донесе во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 144

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за заштита на потрошувачите ("Службен весник на Република Македонија" број 63/2000 и 4/2002).

Член 145

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J I

PËR MBROJTJEN E KONSUMATORËVE

PJESA I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet mbrojtja e të drejtave të konsumatorëve, kushtet dhe mënyra e mbrojtjes së konsumatorëve, kushtet për punën tregtare që janë ме рëndëси për mbrojtjen e të drejtave të konsumatorëve, të drejtat dhe obligimet e shoqatave të konsumatorëve, si dhe kompetencat e organeve të administratës shtetërore për mbrojtjen e konsumatorëve.

Zbatimi i këtij ligji dhe raportit me ligjet tjera

Neni 2

Zbatimi i dispozitave të këtij ligji nuk ndikon në të drejtat e konsumatorëve që i kanë në базë të ligjeve tjera.

Nëse ме këtë ligj nuk është përcaktuar ndryshe nga marrëdhëniet e kontraktuara dhe marrëdhëniet tjera obligative të qarkullimit të mallrave dhe shërbimeve do të zbatohen dispozitat e Ligjit për marrëdhëniet obligative.

Neni 3

Dispozitat e ujdive ndërkombëtare dhe marrëveshjeve për mbrojtjen e konsumatorëve që i ka ratifikuar Republika e Maqedonisë, drejtpërdrejt do të zbatohen në rastet kur ofrojnë mbrojtje më të madhe për konsumatorët.

Përkufizime

Neni 4

Shprehje të caktuara që пëрдoren në këtë ligj kanë kuptimin si vijon:

- "Konsumator" është secili person fizik dhe juridik i cili blen prodhime ose shfrytëzon shërbime për konsumim të drejtpërdrejtë vetanak, për qëllime që nuk përkasin ме kryerjen e profesionit të tij ose veprimtari tjera afariste.

- "Tregtar" është secili person fizik dhe juridik i cili ме kryerjen e veprimtarisë së tij i plotëson drejtpërdrejt nevojat e qytetarëve, ме prodhime dhe shërbime.

- "Distributor" është personi fizik ose juridik që drejtpërdrejt ose tërthorazi nëпëрмjet distributorëve тјerë дëргон mallra.

- "Prodhues" është personi që пëргатит prodhime të gatshme ose pjesë пëрбërëсе për fitimin e prodhimeve themelore ose personi i cili nëпëрмjet firmës dhe vulës së tij të prodhimit, paraqitet si prodhues. Prodhues konsiderohet edhe importuesi i prodhimit.

- "Prodhim" është çfarëdo malli ose lëndë pa dallim nga shkalla e пëрpunimit të tyre, i dedikuар për ofertë konsumatorëve.

- "Shërbim" është çdo veprimtari e dedikuар për ofertë konsumatorëve.

- "Kushte të shitjes" janë kushtet që i përkasin mënyrës së pagesës së çmimit për shitjen e prodhimit ose dhënies së shërbimit ме para në dorë, ме кëсте, ме kartelë, ме zbritje për kartela të caktuara, ме pagesë të shtyer ose mënyrë тјетër.

PJESA II

E DREJTA E KONSUMATORIT TË INFORMOHET
PËR KUSHTET E SHITJES TË PRODHIMEVE DHE
DHËNIEN E SHËRBIMEVE

KAPITULLI I

OBLIGIMET E TREGTARIT GJATË SHITJES ME
PAKICË**Obligimi për informimin e konsumatorëve**

Neni 5

Tregtari është i obliguar që:

- para lidhjes së marrëveshjes për shitje, me vetëdije dhe ndershmëri konsumatorit t'i ofrojë informata të sakta dhe të dobishme për cilësinë, karakteristikat e prodhimit ose shërbimit dhe për kushtet e shitjes, si dhe të gjitha informatat e tjera të kërkuara nga konsumatori që përmban deklarata e prodhimit; dhe

- ta informojë konsumatorin për ndikimin e prodhimeve të caktuara ndaj ambientit jetësor dhe shëndetit të njerëzve, në pajtim me dispozitatat dhe standardet, si dhe për masat mbrojtëse, nëpërmjet udhëzimit të dhënë me prodhimin, të theksuar në ambalazhin e prodhimit ose në mënyrë tjetër përkatëse.

Në rast dyshimi se tregtari nuk ka vepruar sipas dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni, konstatimet e konsumatorit konsiderohen të sakta.

Tregtari i cili nuk ka vepruar sipas dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni, me kërkesën e konsumatorit obligohet që t'ia kthejë shumën e paguar për prodhimin e blerë dhe t'ia kompensojë dëmin e shkaktuar eventual. Në këtë rast konsumatori obligohet që ta kthejë prodhimin e blerë, ndërsa tregtari ta pranojë prodhimin e kthyer nga konsumatori.

Kushtet për shitjen e prodhimeve dhe ofrimin e shërbimeve

Neni 6

Tregtari doemos duhet t'i theksojë kushtet e shitjes në mënyrë të qartë dhe në vend të dukshëm në hapësirën e shitjes.

Tregtari doemos duhet t'i theksojë kushtet e veçanta të shitjes për prodhimet dhe shërbimet e caktuara, në mënyrë të qartë dhe në vend të dukshëm në vendet e shitjes së këtyre prodhimeve dhe shërbimeve.

Nëse ekspozimi i prodhimeve në vendet e shitjes, sipas dispozitave të përgjithshme të së drejtës obligative nuk konsiderohet si ofertë, tregtari mund të refuzojë lidhjen e marrëveshjes me konsumatorin për shitjen e prodhimeve të ekspozuara në vendet e shitjes vetëm nëse i shënon me termin "ekspozatë".

Nëse tregtari u ofron grupeve të caktuara të konsumatorëve prodhime me kushte të veçanta të shitjes (çifteve të reja, invalidëve, pensionistëve, studentëve, e ngjashëm), këto kushte duhet të theksohen në mënyrë të qartë dhe në vend të dukshëm në hapësirën e shitjes.

Ndalohet që tregtari t'u japë të dhëna personale për konsumatorin personave të tretë, si dhe personave juridik ose fizik që veprojnë brenda grupit të njëjtë të tregtarëve pa leje paraprake me shkrim nga konsumatori.

Ndalohet kushtëzimi i blerjes së disa prodhimeve me blerjen e prodhimeve të tjera ose në mënyrë tjetër e kushtëzimit të blerjes dhe shitjes së prodhimeve.

Për shërbimet e kryera për riparimin dhe mirëmbajtjen e prodhimeve, vlera e të cilave është më e madhe se 5.000 denarë, tregtari doemos duhet t'i dorëzojë konsumatorit fletëlogarinë dhe urdhëresën e punës me përshkrimin e punëve, materialin e përdorur ose pjesët për riparim dhe mirëmbajtje Urdhëresën e punës e nënshkruan tregtari dhe konsumatori, prej së cilës një ekzemplar i urdhëresës së punës doemos duhet t'i jipet konsumatorit

Nëse në rastet nga paragrafi 7 i këtij neni gjatë riparimit dhe mirëmbajtjes paraqitet nevoja për punë plotësuese dhe montimit të pjesëve plotësuese për të cilat duhet të zgjerohet urdhëresa e punës, tregtari doemos duhet që paraprakisht për këtë të marrë pajtim me shkrim nga konsumatori, nëse më zgjerimin e urdhëresës së punës çmimi rritet për më tepër se 5%.

Premtimi i shpërblimit

Neni 7

Tregtari i cili gjatë ofrimit të prodhimit ose shërbimit i premtom konsumatorit shpërblim, se me blerjen e prodhimit ose ofrimin e shërbimit do të fitojë shpërblim, obligohet që këtë shpërblim t'ia japë konsumatorit pa shlyrje.

Paraqitja e çmimeve të prodhimeve dhe shërbimeve të ofruara

Neni 8

Tregtari doemos duhet ta theksojë çmimin e shitjes së prodhimeve dhe shërbimeve në mënyrë të qartë, të dukshme, të lexueshme dhe pamëdyshje, përkatësisht në vendin e shitjes ku janë ekspozuar prodhimet, të prodhimeve refus, të shërbimeve që i ofron dhe të pjesëve rezervë që i shet.

Çmimi i shitjes është çmimi i fundit i njësisë së ndonjë prodhimi ose shërbimi ose të një sasive të caktuar të prodhimit, duke përfshirë këtu edhe tatimin mbi vlerën e shtuar dhe shpenzimet tjera publike.

Çmimi i prodhimit, përkatësisht i shërbimit, doemos duhet të jetë i shënuar në denarë, përveç nëse me ligj tjetër nuk është rregulluar ndryshe.

Çmimi për njësinë matëse është çmimi për një kilogram, një litër, një metër, një metër katror ose një metër kub prodhim ose për ndonjë njësi tjetër për sasinë e cila në përgjithësi ose në mënyrë që zakonisht shfrytëzohet gjatë shitjes së prodhimeve.

Për prodhimet refus theksohet vetëm çmimi për njësi matëse në vendin e shitjes së prodhimit.

Çmimi për njësinë matëse nuk duhet të theksohet tek prodhimi i paketuar paraprakisht nëse është i barabartë me çmimin e shitjes së prodhimit, si dhe te prodhimet për të cilat këto të dhëna, duke pasur parasysh cilësitë e prodhimit, mund ose do të mundnin të shkaktonin huti.

Nëse me dispozitë tjetër është përcaktuar theksimi i të dhënave për peshën neto për prodhimet e paketuara paraprakisht, do të shënohet çmimi për njësi mase neto.

Çmimi i shitjes doemos duhet të shkruhet në prodhimin, përkatësisht ambalazhin, në vendin e shitjes së prodhimeve, si dhe në prodhimin në vitrinë. Në prodhim, përveç çmimit nga paragrafi 4 i këtij neni, nuk guxon të theksohet çmim tjetër. Çmimi për njësi matëse për prodhimin e paketuar paraprakisht theksohet në vendin e shitjes së prodhimit.

Tregtari doemos duhet t'u përmbahet çmimeve të theksuara dhe kushteve të shitjes.

Dispozitat nga paragrafi 9 i këtij neni nuk zbatohen për shitjen publike dhe në ankand, shitjen e veprave artistike dhe antikitetëve, si dhe për prodhimet e marra me ofrimin e ndonjë shërbimi.

Prodhimi me mangësi ose gabim

Neni 9

Nëse tregtari shet prodhime me mangësi ose gabim, doemos duhet t'i ndajë këto prodhime fizikisht nga prodhimet tjera dhe në mënyrë të dukshme dhe të lexueshme t'i shënojë në prodhimet dhe në vendin e shitjes të theksojë mbishkrimin se bëhet fjalë për shitjen e prodhimeve me mangësi ose gabim.

Ambalazhi

Neni 10

Tregtari obligohet që prodhimin ta shesë me ambalazh përkatës.

Ambalazhi nuk guxon të jetë i dëmshëm për shëndetin e njerëzve, doemos duhet t'i përshtatet formës dhe sasisë së prodhimit dhe nuk duhet ta vëjë në dyshim konsumatorin për sasinë dhe madhësinë e prodhimit.

Në rast kur mbështillet prodhimi me letër të veçantë dhe zbulurime plotësuese, çmimi i atyre prodhimeve dhe shërbimi i mbështjelljes, doemos duhet të theksohet në mënyrë të qartë dhe në vend të dukshëm.

Prodhimet në gjendje refus dhe prodhimet e paketuara paraprakisht

Neni 11

Prodhime në gjendje refus janë ato prodhime të ofruara për shitje, që nuk janë pakeluar paraprakisht dhe të cilat gjatë blerjes maten në praninë e konsumatorit.

Gjatë shitjes së prodhimeve nga paragrafi 1 i këtij neni, ato duhet të jenë të paketuara me ambalazh përkatës.

Për prodhimet refus deklarata duhet doemos të theksohet qartë, dukshëm dhe në mënyrë të lexueshme në ambalazhin në të cilin prodhimi vihet për shitje ose në vendin e shitjes.

KAPITULLI 2

DISPOZITAT PËR SHITJE ME ÇMIM TË ULËT TË PRODHIMEVË

Shenjzimi i shitjes me çmim të ulët

Neni 12

Shenjzimet që tregojnë në shitje me çmim të ulët, përkatësisht uljen e çmimeve, pavarësisht nga ajo nëse zvogëlimi është shprehur në shumë ose përqindje, duhet të jenë reale dhe të vërteta dhe doemos duhet të shprehen në njërën nga mënyrat si vijon:

- me shënimin e çmimit të ri afër çmimit paraprak dukshëm të shlyer, ose
- me shënimin e fjalëve: “çmimi i ri” dhe “çmimi i vjetër”, ose
- me shënimin e përqindjes së zvogëlimit të çmimit dhe shënimin e çmimit të ri afër çmimit paraprak dukshëm të shlyer, ose
- me shënimin e përqindjes së zvogëlimit të lejuar për secilin prodhim veç e veç ose shërbim ose për çdo kategori të shënuar të prodhimeve ose shërbimeve.

Si çmim paraprak nga paragrafi 1 i këtij neni, konsiderohet çmimi të cilin tregtari e ka zbatuar 30 ditë para reklamimit të shitjes së prodhimeve me çmim të ulët.

Përqindja e zvogëlimit të çmimit që është shpallur si dallim, doemos duhet të bëjë me së paku një të pestën e të gjitha prodhimeve që janë në shitje me çmim të ulët.

Ndarja fizike e prodhimeve në shitje me çmim të ulët

Neni 13

Tregtari doemos duhet t'i ndajë fizikisht prodhimet në shitje me çmim të ulët nga prodhimet që nuk janë në shitje me çmim të ulët dhe qartë e në vend të dukshëm të vë mbishkrim se bëhet fjalë për shitje me çmim të ulët.

Nëse tregtari vë në shitje me çmim të ulët prodhime me gabim, doemos duhet të vëjë mbishkrim me të cilin konsumatori do të kuptojë se ku është gabimi i prodhimit.

Ndarja fizike e prodhimeve për shkak të skadimit të afatit të përdorimit

Neni 14

Tregtari doemos duhet t'i ndajë fizikisht prodhimet që janë në shitje me çmim të ulët për shkak të skadimit të afatit për përdorim në vend të posaçëm, duke vënë në mënyrë të qartë dhe në vend të dukshëm, njoftimin për shkakun e uljes së çmimeve dhe afatin e fundit për përdorimin e prodhimit.

KAPITULLI 3

OFERTAT E PËRBASHKËTA TË PRODHIMEVE DHE SHËRBIMEVE

Nocioni i ofertës së përbashkët

Neni 15

Oferta e përbashkët e prodhimeve dhe shërbimeve ekziston kur fitimi i prodhimeve dhe shërbimeve varet ose lidhet me marrjen e ndonjë malli ose shërbimi tjetër.

Kushtet e përgjithshme për ofertën e përbashkët

Neni 16

Lejohet oferta e përbashkët për një çmim të përgjithshëm të:

- 1) prodhimeve dhe shërbimeve që paraqesin një tërësi; dhe
- 2) prodhimeve ose shërbimeve, me kusht që:
  - a) çdo prodhim ose çdo shërbim të mund të blihet veç e veç, me çmimin e zakonshëm në lokalet e njëjta afariste të tregtarit;
  - b) konsumatori të informohet qartë për atë mundësi dhe për çmimet e veçanta të shitjes të çdo prodhimi ose shërbimi; dhe
  - c) zvogëlimi i çmimit që i është ofruar konsumatorit për të gjitha prodhimet dhe shërbimet të mos tejkalojë një të pestën nga çmimet e përgjithshme të prodhimeve ose shërbimeve.

Oferta tjera të përbashkëta

Neni 17

Lejohet që falas, së bashku me ndonjë prodhim tjetër ose shërbim tjetër, të ofrohen:

- prodhime shoqëruese ose ndihmëse të prodhimit elementar që janë përshtatur posaçërisht për atë prodhim nga prodhuesi dhe që dërgohen njëkohësisht dhe së bashku me prodhimin themelor që të zgjerohet ose të përmirësohet mënyra e shfrytëzimit të prodhimit themelor;
- paketimi ose kontejnerët që shfrytëzohen për mbrojtjen dhe paketimin e prodhimit, duke pasur parasysh natyrën dhe vlerën e prodhimeve;
- dhuratat e imëta dhe shërbimet e vogla që konsiderohen të zakonshme në praktikën tregtare, si dhe dërgimi, vendosja, kontrolli dhe mirëmbajtja e prodhimeve që shiten;
- mostrat e prodhuara nga prodhuesi ose distributori i prodhimit themelor, deri në masën në të cilën ato ofrohen me sasi ose masë që jashtëzakonisht janë të rëndësishme për vlerësimin e cilësisë së prodhimit;
- orë me vlerë të parëndësishme komerciale; dhe
- lloje të ndryshme të lotarive ose kartelave nga organizues të autorizuar të lojërave të fatit.

Ndalohej të ofrohet falas ose bashkë me ndonjë prodhim tjetër qumësht artificial dhe ushqim tjetër dedikuar për foshnjat deri në moshën gjashtëmujore, shishe dhe biberonë, si dhe biberonë mashtrues.

KAPITULLI 4

PAGIMI I OBLIGIMEVE

Kamata në avancë

Neni 18

Nëse tregtari kërkon ose në mënyrë të prerë kushtëzohet blerjen e prodhimit ose ofrimin e shërbimit me avancë të pjesërishtme, të përlllogaritur ose të plotë të njëhershme, ai obligohet ta dërgojë prodhimin ose ta kryejë shërbimin pas pranimit të avancës.

Tregtari obligohet që, nëse afati i dërgimit të prodhimit ose ofrimin të shërbimit është më i gjatë se një muaj ose nuk mund ta dërgojë prodhimin ose të kryejë shërbimin në

afatin e kontraktuar, konsumatorit t'i llogarisë dhe paguajë shkallën mesatare të kamatës në të parë, e cila llogaritet si mesatare e intervalit të fundit të shkallëve mesatare bankare në të parë, të shpallur nga Banka Popullore e Maqedonisë, llogaritur nga dita e pranimit të avancës deri në ditën e dërgimit të prodhimit ose të kryerjes së shërbimit.

Realizimi i pagesës

Neni 19

Obligimi në para që konsumatorët e kryejnë me pagesë nëpërmjet postës, bankës ose institucionit tjetër për pagesë, do të konsiderohet se është realizuar në ditën kur posta, banka ose institucioni tjetër për pagesë do ta pranojë urdhëresën nga konsumatori.

Fatura

Neni 20

Tregtari doemos duhet që për prodhimin e shitur, përkatësisht shërbimin e kryer, konsumatorit t'i presë faturë fiskale, përkatësisht dëftesë pagese të dukshme qartë dhe të shkruar lexueshëm, nëse me dispozitë tjetër nuk është përcaktuar ndryshe.

Tregtari doemos duhet t'i mundësojë konsumatorit kontroll të saktësisë të shumës së përllogaritur sipas cilësisë dhe sasisë së prodhimit të blerë, përkatësisht shërbimit të kryer.

Për lëshimin e faturës nga paragrafi 1 i këtij neni nuk lejohet të paguhet në mënyrë plotësuese.

KAPITULLI 5

DOKUMENTET QË E SHOQËROJNË PRODHIMIN

Neni 21

Tregtari doemos duhet që gjatë shitjes së prodhimeve, konsumatorit t'ia dorëzojë dhe t'ia tregojë dokumentet e përcaktuara dhe dokumentet që i ka përgatitur prodhuesi për përdorimin më të lehtë dhe më të sigurt të prodhimit (deklarata, garancia, udhëzime teknike, udhëzime për montim, udhëzime për shfrytëzim, lista e serviseve të autorizuara dhe ngjashëm).

Garancia dhe servisi

Neni 22

Tregtari obligohet që, në pajtim me dispozitat teknike me të cilat përcaktohen prodhimet për të cilat prodhuesi, importuesi, përkatësisht përfaqësuesi i firmës së huaj, doemos duhet të lëshojë garanci për cilësinë, përkatësisht funksionimin e rregullt të prodhimit, të sigurojë servisin për mirëmbajtjen e riparimin dhe furnizimin me pjesë rezervë në afatin e garantuar. Tregtari obligohet që së paku pesë vjet nga dita e prodhimit të produktit të sigurojë pjesë rezerve. Me pëlqimin e konsumatorit prodhimi mund të servisohehet më së shumti tri herë në kuadër të afatit garantues dhe nëse nuk riparohet prodhimi, konsumatori ka të drejtë të kërkojë nga tregtari ta zëvendësojë me prodhim të njëjtë, të ri dhe në rregull ose t'ia kthejë konsumatorit shumën e paguar për prodhimin e blerë.

Prodhuesi obligohet t'u përmbahet obligimeve të fletëgarancisë.

Garancia përmban:

- firmën, përkatësisht emrin dhe selinë e dhënësit të garancisë;

- të dhënat për prodhimin me të cilat identifikohet prodhimi;

- deklaratën për garancinë dhe për kushtet e garancisë;

- kohëzgjatjen e afatit garantues;

- afatin në të cilin tregtari obligohet të veprojë sipas kërkesës së shfrytëzuesit të garancisë dhe t'i mënjanojë defektet dhe mangësitë e prodhimit;

- firmën, përkatësisht emrin dhe selinë e shoqërisë tregtare ose të personit tjetër fizik ose juridik që prodhimin e ka shitur me pakicë, datën e shitjes, vulën dhe

nënshkrimin e punëtorit të autorizuar, ndërsa nëse ka të bëjë me instalime, aparate, pajisje dhe mjete të tjera për punë – firmën, përkatësisht emrin dhe selinë e dërguesit, datën e lëshimit në përdorim ose të dorëzimit të prodhimit shfrytëzuesit për përdorim, dhe nënshkrimin e punëtorit të autorizuar; dhe

- deklaratën se konsumatori ka të drejta ligjore që dalin nga legjislativa nacionale, e cila rregullon shitjen e prodhimeve dhe se këto të drejta nuk janë rrezikuar me garanci.

Shpenzimet për materialin, pjesët rezerve, punën, bartjen dhe transportin e prodhimit, që bëhen gjatë mënjanimit të defekteve, përkatësisht zëvendësimit të prodhimit me prodhim të ri në bazë të garancisë, bien në llogari të dhënësit të garancisë.

Dokumentet nga paragrafi 1 i këtij neni doemos duhet të jenë të shkruara qartë dhe lexueshëm në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik, që nuk përjashton mundësinë e përdorimit njëkohësisht edhe të gjuhëve të tjera dhe shenjave të kuptueshme lehtë për konsumatorin.

Deklarata

Neni 23

Deklarata është e obligueshme për secilin prodhim dhe doemos duhet t'i përmbajë së paku të dhënat si vijon:

- emërtimin e prodhimit, përkatësisht emrin me të cilin prodhimi shitet;

- përbërjen e prodhimit;

- mënyrën e mirëmbajtjes së prodhimit;

- mënyrën e përdorimit të prodhimit;

- disenjimin industrial, markën tregtare ose vulën e prodhimit, nëse konsiderohet si element i rëndësishëm i prodhimit;

- datën e prodhimit dhe afatin e përdorimit, nëse kjo është e përcaktuar;

- firmën dhe selinë e prodhuesit, ndërsa për prodhimet e importuara edhe firmën dhe selinë (adresën e plotë) e importuesit, si dhe vendin e prejardhjes;

- paralajmërimin për rrezikun e mundshëm gjatë përdorimit, nëse rreziku i tillë ekziston;

- deklaratën e prodhuesit për ekzistimin e cilësive të ndryshuara të prodhimeve, përbërësit e pjesëve dhe shtesave, përkatësisht për çfarë ndryshime flitet;

- deklaratën e prodhuesit për harmonizimin e prodhimeve me kushtet e përcaktuara.

Përveç të dhënave nga paragrafi 1 i këtij neni, deklarata doemos duhet të përmbajë edhe të dhënat e përcaktuara me dispozita të veçanta.

Të gjitha të dhënat nga deklarata doemos duhet të jenë të vërteta, të qarta, të dukshme dhe të lexueshme, të shkruara në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik, që nuk përjashton mundësinë e përdorimit njëkohësisht edhe të gjuhëve të tjera dhe shenjave, të kuptueshme lehtë për konsumatorin.

Për të dhënat nga deklarata për prodhimet e importuara mban përgjegjësi importuesi.

Emërtimi i prodhimit, përkatësisht emri me të cilin prodhimi shitet është shenja ose përshkrimi i prodhimit dhe, nëse duhet, shfrytëzimi dhe mirëmbajtja e tij, që është mjaft precize t'i mundësojë konsumatorit për ta njohur prodhimin e kërkuar dhe ta dallojë nga prodhimet tjera të ngjashme, me të cilat mund të zëvendësohet.

Përmbajtjen e deklaratës për prodhimet e caktuara ose grupe prodhimesh, e përcakton ministri kompetent për lëmin përkatës.

PJESA III

REKLAMIMI I PRODHIMEVE DHE SHËRBIMEVE

Reklamimi

Neni 24

Reklamim i prodhimeve dhe shërbimeve është çdo formë e prezentimit lidhur me veprimtarinë tregtare ose

afariste, zejtarisë ose profesionit që të promovohet furnizimi me prodhime ose shërbime, duke përfshirë edhe pronën e patundshme, të drejtat dhe obligimet.

Reklamim mashtrues është çdo reklamim që në çfarëdo mënyre, duke përfshirë edhe prezentimin e tij, i sjell në huti ose besohet se do t'i hutojë personat për të cilët dedikohet dhe për shkak të natyrës mashtruese me siguri do të ndikojë në sjelljen e tyre në aspektin ekonomik dhe për këtë arsye e cenon ose do ta cenojë konkurrentin.

Reklamimi krahasues është çdo reklamim që për shkak të shitjes së ndonjë prodhimi ose shërbimi, në mënyrë të drejtpërdrejtë ose tërthorazi ndikon në konkurrencën e tregut, përkatësisht në mënyrë të drejtpërdrejtë ose tërthorazi ndikon në prodhimin ose shërbimin konkruues.

Shpallësi

Neni 25

Shpallës është personi i cili përmes mjeteve të informimit i ofron për shitje prodhimet dhe shërbimet e tij.

Nëse shpallësi gjendet jashtë vendit dhe nuk ka caktuar përfaqësues në Republikën e Maqedonisë, procedura kundërvajtëse në rast të reklamimit mashtrues, ngritet kundër redaktorit ose botuesit ose publikuesit të shpalljes.

Theksimi i çmimit gjatë reklamimit

Neni 26

Çdo reklamim në të cilin theksohet çmimi shitës i prodhimeve, doemos duhet të paraqitet sipas nenit 8 të këtij ligji.

Ndalimi për reklamimin mashtrues

Neni 27

Nuk lejohet reklamimi mashtrues i prodhimeve ose shërbimeve.

Reklamimi krahasues lejohet nëse janë plotësuar kushtet e parapara me këtë ligj ose ligj tjetër.

Ndalohet reklamimi që e cenon dinjitetin njerëzor, që shkakton ose mund të shkaktojë dëm trupor, shpirtëror ose dëm tjetër tek fëmijët, i cili fëmijëve u përhap porosi ose pjesë të porosive me të cilat shfrytëzohet ose keqpërdoret ose do të mund të keqpërdoret, mendjehetësia e tyre dhe mungesa e përvojës.

Vlerësimi për reklamim mashtrues

Neni 28

Gjatë vendosjes nëse reklamimi është mashtrues ose jo, merren parasysh të gjitha karakteristikat e tij, e veçanërisht të gjitha informatat e përmbajtura në reklamë, si vijon:

- vetitë e prodhimeve ose shërbimeve, përbërja e prodhimit, mënyra dhe data e prodhimit, mënyra dhe koha e kryerjes së shërbimeve, qasja e prodhimeve ose shërbimeve, sasia e prodhimeve, specifikimi, përshtatshmëria e prodhimeve dhe shërbimeve për shfrytëzim për qëllime të caktuara, prejardhja gjeografike ose komerciale e prodhimeve ose shërbimeve, rezultatet që mund të priten nga shfrytëzimi i prodhimeve ose shërbimeve, rezultatet dhe të dhënat tjera nga testimet ose kontrollimet e kryera të prodhimeve ose shërbimeve;

- çmimi, mënyra e llogaritjes së çmimit, respektivisht kushtet e shitjes së prodhimeve ose kryerjes së shërbimeve;
- të drejtat e shpallësit, identiteti i tij dhe prona me të cilën disponon, klasifikimet e tij, pronësia ndaj të drejtave komerciale, industriale ose të drejtat nga pronësia intelektuale, ose shpërblymet dhe mirënjohjet që i ka fituar.

Supozimet për reklamim të lejuar krahasues

Neni 29

Reklamimi krahasues lejohet nëse:

- nuk është mashtrues sipas nenit 27 dhe 28 të këtij ligji,

- krahasohen prodhimet dhe shërbimet, të cilat i përbushin nevojat e njëjtat ose kanë dedikim të njëjtë,

- objektivisht krahasohen një ose më shumë karakteristika materiale, relevante, të verifikuara dhe reprezentative të atyre prodhimeve dhe shërbimeve, ku mund të përfshihet edhe çmimi,

- nuk krijon huti në treg ndërmjet publikuesit të reklamës dhe konkurrentëve të tij, ose huti ndërmjet vulës mbrojtëse, emrit mbrojtës dhe shenjave tjera karakteristike, prodhimeve ose shërbimeve të publikuesit të reklamës në raport me të njëjtat të konkurrentit,

- nuk i përçmon konkurrentët në treg, aktivitetet e tyre, në raport me vulën mbrojtëse, emrin mbrojtës, shenjat tjera karakteristike, prodhimet apo shërbimet ose kushtet e konkurrentit,

- prodhimet me shenjat e prejardhjes krahasohen me prodhimet, të cilat i kanë shenjën e njëjtë,

- nuk shprehet negativisht ndaj autoritetit të vulës mbrojtëse, emrit mbrojtës ose ndaj shenjave tjera karakteristike të konkurrentit ose ndaj shenjave të prejardhjes së prodhimeve konkurrente,

- nuk u dedikohet prodhimeve ose shërbimeve që reklamohen si imitime ose kopje të prodhimive ose shërbimeve me vulë mbrojtëse ose emër mbrojtës.

Nëse reklamimi krahasues i dedikohet ofertës së veçantë speciale, në reklamë doemos duhet që në mënyrë të qartë dhe pa mëdyshje të ceket periudha kohore në të cilën vlen oferta e veçantë, arritshëria e prodhimeve dhe shërbimeve nga oferta speciale, kohëzgjatja e çmimit special dhe kushtet tjera specifike që do të zbatohen.

Kërkesa për ndërprerje ose ndalim për reklamim të palejuar

Neni 30

Tregtarët, asociacionet e tyre dhe shoqatat e konsumatorëve të cilat kanë interes, kanë të drejtë të kërkojnë prej organit kompetent të inspeksionit të urdhërojë të ndërpritet reklamimi mashtrues, përkatësisht reklamimi i palejuar krahasues, në rast se posedojnë dëshmi për saktësinë e pohimeve faktike në reklamë.

Nëse reklama ende nuk është e shpallur, kurse është e sigurt shpallja e saj, tregtarët dhe shoqatat e konsumatorëve që kanë interes, kanë të drejtë që prej organit kompetent të inspeksionit të kërkojnë ta ndalojë shpalljen e reklamimit mashtrues, përkatësisht reklamimit të palejueshëm krahasues.

Me kërkesën e konsumuesit, organi kompetent i inspeksionit me vendim mund ta ndërpresë reklamimin mashtrues, përkatësisht reklamimin e palejueshëm krahasues, t'i urdhërojë tregtarit që ta publikojë vendimin për ndërprerjen, përkatësisht ndalimin e reklamimit mashtrues, përkatësisht reklamimit krahasues, në qoftë se publikuesi brenda afatit të caktuar nuk paraqet dëshmi për saktësinë e pohimeve faktike të cekura në reklamë.

Vlerësimi i reklamimit mashtrues

Neni 31

Tregtarët dhe shoqatat e konsumuesve kanë të drejtë të kërkojnë mendim profesional nga Oda Ekonomike e Republikës së Maqedonisë se reklama është mashtruese dhe e palejuar, përkatësisht se a është në pajtim me Kodeksin ndërkombëtar të praktikës së aplikuar të Odës Tregtare Ndërkombëtare.

Mendimi nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk është obligues.

PJESA IV

SIGURIA E PËRGJITHSHME E PRODHIMEVE DHE PËRGJEGJËSIA

KAPITULLI 1

SIGURIA E PËRGJITHSHME E PRODHIMEVE

Lëshimi në qarkullim i prodhimeve të sigurta

Neni 32

Tregtari e ka për detyrë të lëshojë në qarkullim prodhime të sigurta në pajtim me kërkesat e përcaktuara

teknike dhe dispozitave për prodhimin përkatës dhe në pajtim me kërkesat e përcaktuara për mbrojtjen e ambientit jetësor dhe shëndetin e njeriut.

Prodhim i sigurt

Neni 33

Prodhim i sigurt është çdo prodhim i cili në kushte normale ose sipas kushteve të arsyeshme të parapara të shfrytëzimit, duke përfshirë edhe afatin e përdorimit, nuk paraqet ndonjë rrezik ose rreziku është minimal dhe është në përputhje me dobinë nga përdorimi i prodhimit dhe i cili i përmbush kushtet me të cilat sigurohet shkallë e lartë e mbrojtjes së sigurisë dhe shëndetit të njeriut, edhe atë duke pasur parasysh:

- cilësitë e prodhimit, përfshirë edhe përbërjen, paketimin, udhëzimin e përbërjes, përdorimin dhe mirëmbajtjen e tij;
- ndikimin ndaj prodhimeve tjera ku është e logjikshme se do të shfrytëzohet bashkë me prodhime tjera;
- prezentimin e prodhimit, shenjat e tij, etiketimin, udhëzimet e përdorimit, hedhjen dhe çfarëdo shenjash ose informata tjera të dhëna për prodhimin; dhe
- kategoritë e konsumatorëve, veçanërisht fëmijëve dhe pleqve që i ekspozohen rrezikut gjatë përdorimit të prodhimit.

Prodhimi i rrezikshëm

Neni 34

Prodhim i rrezikshëm është çdo prodhim që nuk i përmbush kushtet e parapara për prodhim të sigurt nga nenet 32 dhe 33 të këtij ligji.

Prodhime të rrezikshme, në kuptim të paragrafit 1 të këtij neni, janë edhe prodhimet që kanë formë, erë, ngjyrë, pamje, paketim, etiketë, vëllim ose madhësi dhe si të këtyra është e mundshme që konsumuesit, veçanërisht fëmijët, mund t'i zëvendësojnë me prodhime ushqimore dhe t'i fusin në gojë, t'i thithin ose gëlltitin, që mund të jetë e rrezikshme dhe të shkaktojë ngulfatje, helmim, perforim ose obstrukcion të traktit digjestiv dhe ngjashëm.

Dhënia e informatave

Neni 35

Tregtari ka për obligim, që në kuadër të punës së tij të rregullt, të japë informata për rreziqet e prodhimit gjatë periudhës së paraparë normale ose gjatë periudhës së arsyeshme të paraparë të përdorimit, ku rreziqet e tilla nuk vërehen dhe të ndërmarrë masa përkujdesjeje nga këto rreziqe dhe të bashkëpunojë gjatë zbatimit të veprimeve të ndërmarra për shmangien e këtyre rreziqeve.

Prodhuesit dhe distribuesit në rastet kur e dinë ose supozojnë në bazë të informatave që i posedojnë se prodhimet e plasuara në treg janë të rrezikshme për konsumatorët dhe nuk janë në pajtim me kërkesat e përgjithshme për siguri, obligohen që menjëherë t'i njoftojnë organet kompetente të ndërmarrin masa për mbrojtjen e konsumatorëve nga këto rreziqe.

Përpos njoftimit të organeve kompetente në kuptim të paragrafit 2 të këtij neni, prodhuesit dhe distribuesit, mund t'i tërheqin prodhimet nga tregu me qëllim të shmangies së rreziqeve.

Obligimi i tregtarit gjatë shitjes së prodhimeve, përkatësisht dhënies së shërbimeve

Neni 36

Tregtari ka për obligim që konsumatorit t'i shesë prodhim, përkatësisht t'i japë shërbim të kualitetit dhe kuantitetit të atillë i cili në tërësi u përgjigjet kërkesave të përcaktuara teknike dhe dispozitave, standardeve, normativave dhe kushteve të parapara me kontratën, kërkesave të theksuara, si edhe informatave që tregtari i ka dhënë për prodhimin ose shërbimin.

KAPITULLI 2

SIGURIA E LODRAVE PËR FËMIJË

Lëshimi në qarkullim i lodrave për fëmijë

Neni 37

Lodër për fëmijë është çdo prodhim ose material i prodhuar dhe i dedikuar për lozjen e fëmijëve të moshës nën 14 vjeç.

Neni 38

Lodra e fëmijëve mund të lëshohet në qarkullim vetëm nëse nuk e rrezikon sigurinë dhe shëndetin e fëmijëve ose personave të tretë, kur përdoret në mënyrë të planifikuar ose në mënyrë tjetër të parashikuar, duke pasur parasysh sjelljen normale të fëmijëve.

Duke pasur parasysh afatin në të cilit lodra mund të shfrytëzohet, para lëshimit të saj në qarkullim, doemos duhet t'i plotësojë kushtet elementare të sigurisë dhe kushtet shëndetësore të përshkruara me ligj.

Me "e lëshuar në qarkullim" nënkuptohet shitja dhe distribuimi falas i lodrave.

Neni 39

Lodra e fëmijëve nuk guxon të lëshohet në qarkullim nëse nuk i përmbush kushtet elementare të sigurisë sa u përket vetive mekanike, kimike, elektrike dhe higjienike.

Lodrat nuk guxojnë të përmbajnë elemente ose substanca radioaktive.

Vetitë nga paragrafi 1 i këtij neni i përcakton ministri i Ekonomisë në pajtim me ministrin e Shëndetësisë.

Dokumente përcjellëse

Neni 40

Që të zvogëlohen rreziqet e pashmangshme gjatë shfrytëzimit të lodrave për fëmijë lidhur me kushtet e përcaktuara të sigurisë dhe kushtet shëndetësore, lodrat doemos duhet të shoqërohen me paralajmërime dhe vërejtje përkatëse me shkrim të dukshëm dhe të qartë.

KAPITULLI 3

PËRGJEGJËSIA PËR PRODHIMET

Përgjegjësia

Neni 41

Prodhuesi përgjigjet për dëmin e shkaktuar nga mangësitë e prodhimit të tij.

Personi i cili në kuadrin e aktiviteteve të tij afariste në territorin e Republikës së Maqedonisë ka bërë importin e ndonjë prodhimi për shitje, për huazim, lizing ose për ndonjë lloj të distribuimit të tij, do të përgjigjet për dëmin në kuptim të paragrafit 1 të këtij neni.

Distribuesi ose tregtari i prodhimit që e ka shkaktuar dëmin do të konsiderohet për prodhues, nëse:

- prodhuesi i produktit të prodhuar në territorin e Republikës së Maqedonisë, nuk mund të identifikohet, përveç nëse distribuesi ose tregtari brenda një afati të arsyeshëm e ka njoftuar të dëmtuarin për identitetin e prodhuesit, dhe

- importuesi i prodhimit të importuar nga jashtë nuk ka mund të identifikohet edhe atëherë kur në vetë prodhimin është shënuar emri i prodhuesit, përveç nëse distribuesi ose tregtari brenda një afati të arsyeshëm e ka njoftuar të dëmtuarin për identitetin e prodhuesit.

Nëse nuk mund të konfirmohet prodhuesi i prodhimit ose importuesi, atëherë çdo tregtar ose distribues konsiderohet si prodhues dhe është përgjegjës për dëmin e shkaktuar nga mangësitë e prodhimit.

Tregtari do t'i përgjigjet konsumatorit për çdo mangësi që ka të bëjë me ngjashmërinë që ka ekzistuar në kohën kur prodhimet janë dërguar.

Mangësitë

Neni 42

Prodhimi ka mangësi kur nuk e përmbush obligimin e përgjithshëm të sigurisë të përcaktuar në nenin 33 të këtij ligji, përkatësisht nuk siguron siguri të atillë që me të drejtë, në bazë të të gjitha rrethanave, personi pret ta ketë, dhe atë:

- në bazë të prezentimit të prodhimit;
- përdorimit për të cilin është e arsyeshme se prodhimi do të shfrytëzohet;
- koha kur prodhimi është lëshuar në qarkullim;
- kur nuk e përmbush obligimin e përgjithshëm për përshtatshmëri të përcaktuar në nenin 22 të këtij ligji ose në detyrimet e kontraktuar.

Konsiderohet se prodhimi është harmonizuar me marrëveshjen nëse:

- i përgjigjet përshkrimit të cekur në nenin 5 të këtij ligji nga tregtari dhe i posedon cilësitë e prodhimeve të cilat tregtari ia ka ofruar konsumatorit si mostër ose model;
- është i përshtatshëm për çdo dedikim të veçantë për të cilin konsumatori e kërkon dhe të cilin tregtari ia ka premtuar në kohën e lidhjes së marrëveshjes, e të cilin tregtari e ka pranuar;
- është i përshtatshëm për dedikimin për të cilin zakonisht shfrytëzohen prodhimet e tipit të njëjtë; dhe
- tregon cilësi dhe realizim të cilat janë të zakonshme për prodhimet nga tipi i njëjtë dhe të cilat konsumatori me arsye mund t'i presë, duke e pasur parasysh natyrën e prodhimeve dhe duke e pasur parasysh deklaratat publike lidhur me veçoritë e posaçme të prodhimeve të dhëna nga ana e tregtarit, e prodhuesit ose e përfaqësuesit të tij, veçanërisht gjatë reklamimit ose në etiketë.

Të drejtat e konsumatorëve në raport me mangësinë e përshtatshmërisë

Neni 43

Konsumatorit të cilit i është shitur prodhimi me mangësi, ka të drejtë që sipas zgjedhjes personale, të kërkojë:

- mënjanimin pa pagesë të mangësive të prodhimit ose kompensimin e shpenzimeve të bëra për mënjanimin e mangësive;
- zbritjen proporcionale të çmimit të shitjes;
- zëvendësimin e prodhimit me prodhim përkatës me markë të njëjtë tregtare, tip, disenj industrial ose me shenjë për prejardhjen dhe shenjë gjeografike të prodhimit;
- zëvendësimin e prodhimit me prodhim përkatës me markë tjetër tregtare, tip, disenj industrial ose me shenjë për prejardhjen dhe shenjë gjeografike të prodhimit me zbritje ose rritje përkatëse të çmimit prodhues; dhe
- prishjen e marrëveshjes, kthimin e shumës së paguar dhe kompensimin për dëmin e pësuar.

Konsumatori nuk ka të drejtë ta prishë marrëveshjen nëse mangësia e prodhimit është minimale.

Kërkesën nga paragrafi 1 i këtij neni, konsumatori sipas zgjedhjes personale, mund t'a paraqesë organit kompetent të inspeksionit ose tregtarit ose distribuesit, në vendin e blerjes së prodhimit ose në vendbanimin e vet.

E drejta e zëvendësimit të prodhimeve ushqimore

Neni 44

Në rastin kur konsumatori ka blerë prodhime ushqimore me mangësi, tregtari ka për obligim t'i zëvendësojë me artikuj me cilësi përkatëse ose konsumatorit t'ia kthejë shumën e paguar, nëse mangësitë janë konstatuar në afatin e paraparë deri kur prodhimi mund të përdoret.

Kushtet për realizimin e të drejtave të konsumatorëve

Neni 45

Konsumatori, që t'i realizojë të drejtat nga nenet 42, 43 dhe 44 të këtij ligji, është i obliguar të paraqesë llogari fiskale për prodhimin, përkatësisht vërtetim pagesën e

qartë dhe të lexueshme, kurse për prodhimet për të cilat ekzistojnë afate garancie edhe fletëgarancën ose dokument tjetër që e zëvendëson.

Tregtari ose prodhuesi është i obliguar ta pranojë prodhimin me mangësi nga prodhuesi dhe t'i përmbushë kërkesat e tij, përveç nëse nuk dëshmon se mangësitë e prodhimit kanë ndodhur për shkak të cenimit të rregullave për përdorimin dhe ruajtjen nga konsumatori, personat e tretë ose fuqia madhore.

Konsumatori ka të drejtë të marrë pjesë gjatë kontrollimit të cilësisë së prodhimit.

Dërgimi i prodhimeve më të rënda se pesë kilogram, konsumatorit, për shkak të riparimit, vlerësimit, zëvendësimit ose kthimit, realizohet pa pagesë nga ana e tregtarit. Në rast të mospërmbushjes të këtij obligimi dhe në rastet kur në vendbanimin e konsumatorit nuk ka tregtar ose prodhues, dërgimin dhe kthimin e prodhimit mund ta bëjë vetë konsumatori. Në këtë rast tregtari ka për obligim t'ia kompensojë shpenzimet e domosdoshme të cilat ndërliken me dërgesën dhe kthimin e prodhimit.

Paraqitja e kërkesës

Neni 46

Konsumatori ka të drejtë t'i paraqesë kërkesat nga nenet 42, 43 dhe 44 të këtij ligji në qoftë se mangësitë e prodhimit janë zbuluar brenda afatit të garancisë, përkatësisht në afatin deri kur mund të përdoret prodhimi që e ka përcaktuar prodhuesi.

Për prodhimet për të cilat nuk janë caktuar afatet e garancisë, konsumatori ka të drejtë që prodhuesit t'ia paraqesë kërkesat nga nenet 42, 43 dhe 44 të këtij ligji, në qoftë se zbulohet në afatin prej gjashtë muajsh nga dorëzimi i prodhimit, përveç nëse me marrëveshje ose me ndonjë ligj tjetër nuk janë caktuar afate më të gjata.

Kërkesat e parapara në këtë nen, nuk mund të paraqiten për prodhime, mangësitë e të cilave janë zbuluar pas skadimit të afatit të garancisë, përkatësisht në afatin deri kur mund të përdoret prodhimi.

Afatet nga paragrafi 2 të këtij neni fillojnë të rrjedhin nga dita kur prodhimi i është dorëzuar konsumatorit, nëse ajo ditë nuk mund të përcaktohet nga dita e prodhimit.

Për prodhimet, cilësitë shfrytëzuese për një afat të caktuar kohor mund të keqësohen (prodhime që mund të prishen), e të cilat mund të paraqesin rrezik për jetën ose shëndetin apo pronën e konsumatorit dhe ambientin jetësor dhe natyrën (prodhime ushqimore, prodhime parfumash dhe kosmetikë, ilaçe, prodhimet kimike për kënaqjen e kërkesave të popullatës, etj.), detyrimisht përcaktohen afatet e përdorimit.

Afatet e përdorimit rrjedhin nga dita e prodhimit.

Ndalimi i shitjes

Neni 47

Ndalohet shitja e prodhimeve, afati i përdorimit i të cilave ka skaduar.

Afatet dhe mënyra e evitimit të mangësive

Neni 48

Mangësitë e zbuluara nga konsumatori, tregtari doemos duhet t'i evitojë në një afat prej 20 ditësh prej momentit të paraqitjes së kërkesës nga konsumatori ose pas pranimit të vendimit nga organi kompetent i inspeksionit, me të cilin është urdhëruar që tregtari t'i evitojë mangësitë në afat të caktuar.

Për prodhimet që shërbejnë për përdorim më afatgjatë tregtari obligohet që, pas pranimit të kërkesës nga konsumatori, menjëherë t'ia dërgojë prodhimin përkatës të cilin konsumatori do ta përdorë gjatë kohës së përmirësimit të prodhimit.

Në rast të evitimit të mangësisë së prodhimit, afati i garancisë vazhdohet për kohën në të cilën prodhimi nuk është përdorur. Kjo kohë përllongaritet nga dita e paraqitjes së kërkesës nga konsumatori për evitimin e mangësisë.

Në rast të evitimit të mangësive me zëvendësimin e prodhimit, i cili pakëtohet ose është pjesë përbërëse e prodhimit për të cilin janë caktuar afatet e garancisë, afati i garancisë për prodhimin e ri fillon të rrjedhë prej ditës kur konsumatorit i është dërguar prodhimi, mangësia e të cilit evitohet.

Revizioni i çmimit

Neni 49

Gjatë zëvendësimit të prodhimit me mangësi me prodhimin me markë të njëjtë tregtare, tip, disenj industrial ose me shenjë të njëjtë të prejardhjes dhe me shenjë të njëjtë gjeografike të prodhimit, nuk bëhet revizioni i çmimit të prodhimit nëse ndërkohë ka ndryshuar çmimi i atij prodhimi.

Gjatë prishjes së marrëveshjes me konsumatorin, e në rast nëse ndërkohë është rritur çmimi i prodhimit, bëhet revizioni i çmimit të prodhimit, me ç'rast merret parasysh çmimi i prodhimit në momentin e paraqitjes së kërkesës, kurse në rast se ndërkohë ka zbritje të çmimit të prodhimit, atëherë merret parasysh çmimi i prodhimit në momentin e blerjes.

Gjatë zëvendësimit të prodhimit me mangësi me prodhimin me markë tjetër tregtare, tip, disenj industrial ose me shenjë tjetër të prejardhjes dhe me shenjë tjetër gjeografike të prodhimit, në rastet kur çmimi i prodhimit është rritur, revizioni i çmimit të prodhimit bëhet në bazë të çmimit të prodhimit i cili vlen në momentin e zëvendësimit.

Konsumatorëve të cilëve prodhimi u është shitur me kredi, në rast të prishjes së marrëveshjes për shitje, u kthehet shuma e parave të cilën në emër të pagesës së kredisë është paguar deri në momentin e kthimit të prodhimit, kurse kompensohet edhe shuma e paguar për fitimin e kredisë.

Zëvendësimi me prodhim tjetër

Neni 50

Konsumatori ka të drejtë që te tregtari tek i cili është blerë prodhimi ta zëvendësojë prodhimin i cili ka cilësi përkatëse, por që nuk i përgjigjet sa i përket formës, madhësisë, modelit, ngjyrës, numrit ose shkaqeve tjera.

Konsumatori të drejtën nga paragrafi 1 i këtij neni, mund ta realizojë në afat prej 15 ditësh nga dita e blerjes së prodhimit.

Zëvendësimi i prodhimit me cilësi përkatëse bëhet nëse prodhimi nuk është përdorur, nëse është ruajtur pamja e prodhimit, karakteristikat e përdorimit, plombat, etiketat e fabrikës, si dhe llogaria fiskale e prodhimit ose vërtetimi i pagesës të cilat konsumatorit i janë dhënë bashkë me prodhimin.

Nëse në momentin e paraqitjes së kërkesës nga konsumatori, tregtari nuk ka prodhim përkatës (prodhim që do t'i përgjigjej kërkesave të tij), konsumatori ka të drejtë sipas zgjedhjes personale të kërkojë:

- ta prishë marrëveshjen dhe të kërkojë t'i kthehet shuma e paguar e parave;
- ta zëvendësojë prodhimin me prodhim përkatës kur do të ketë prodhim të atillë.

Tregtari është i obliguar ta informojë konsumatorin i cili ka kërkuar zëvendësimin e prodhimit se ka prodhim të atillë për shitje në afatin i cili nuk mund të jetë më i gjatë se 30 ditë nga dita e pranimit të kërkesës.

Kompensimi i dëmit

Neni 51

Dëmi i shkaktuar nga prodhimi i pasigurt kompensohet në pajtim me rregullat e përcaktuara në Ligjin për marrëdhëniet obligative.

Përrjashtime ose kufizimi i përgjegjësive dhe afatet

Neni 52

Prodhuesi nuk do të përgjigjet për mangësitë e prodhimit nëse dëshmon se:

- ai nuk e ka lëshuar prodhimin në qarkullim;
- duke i pasur parasysh rrethanat e rastit, mangësia që e ka shkaktuar dëmin, me siguri nuk ka ekzistuar në kohën kur ai e ka lëshuar në qarkullim prodhimin ose mangësia e tij është shfaqur më vonë;
- ai nuk e ka prodhuar prodhimin për shitje, e as për çfarëdo forme të distribuimit për qëllime ekonomike, e as që e ka prodhuar ose e ka distribuar lidhur me aktivitetin e tij prodhues, përkatësisht lidhur me punën e tij të rregullt;
- mangësia del nga harmonizimi i prodhimit me dispozitat e detyrueshme të miratuara nga organet kompetente shtetërore; dhe
- e ka prodhuar vetëm pjesën përbërëse të prodhimit, përkatësisht ka marrë vetëm lëndën e parë, lënda e parë ndihmëse ose shtesë (aditiv) kështu që mangësia është shfaqur për shkak të përbërjes së prodhimit në të cilin është futur pjesa përbërëse, kurse dëmi ka ndodhur për shkak të mosrespektimit të udhëzimit të prodhuesit për atë prodhim.

Nuk konsiderohet se prodhimi ka mangësi vetëm për shkak se më vonë në qarkullim është lëshuar prodhim më i mirë.

Përgjegjësia e prodhuesit mund të përkufizohet ose përjashtohet nëse, duke pasur parasysh të gjitha rrethanat se dëmi është shkaktuar nga mangësia e prodhimit ose për shkak të fajit të personit të dëmtuar ose personit tjetër për të cilën personi i dëmtuar është përgjegjës.

Përgjegjësia e prodhuesit që del në pajtim me këtë kapitull, nuk mund të zvogëlohet ose përjashtohet lidhur me personin e dëmtuar me dispozitë me të cilën kufizohet ose përjashtohet përgjegjësia e tij.

Bazat për përgjegjësinë e prodhuesit në pajtim me këtë kapitull të ligjit parashkruhen pas skadimit të afatit prej 10 vjetësh nga dita kur prodhuesi e ka lëshuar në qarkullim prodhimin i cili ka shkaktuar dëmin, përveç nëse personi i dëmtuar ndërkohë nuk ka ngritur procedurë kundër prodhuesit.

PJESA V

PËRCAKTIME TË VEÇANTA PËR KONTRATA TË KONSUMATORËVE

KAPITULLI 1

DISPOZITA TË PANDERSHME NË KONTRATAT E KONSUMATORËVE

Nocioni i dispozitave të pandershme kontraktuese

Neni 53

Si e pandershme llogaritet dispozita në kontratën konsumuese për të cilën nuk ka pasur marrëveshje të veçantë dhe në kundërshtim me parimin e vetëdijes dhe ndershmërisë, krijon disproporcion të qartë ndërmjet të drejtave dhe obligimeve të palëve të kontraktuara në dëm të konsumatorit.

Për donjë dispozitë kontraktuese do të konsiderohet se nuk ka marrëveshje të veçantë nëse ajo dispozitë paraprakisht është formuluar nga ana e tregtarit, kurse konsumatori nuk ka pasur ndikim në përmbytjen e saj, veçanërisht nëse bëhet fjalë për dispozita të formuluar paraprakisht në marrëveshjen standarde të tregtarit.

Nëse tregtari dëshmon se për ndonjë dispozitë kontraktuese në standardin paraprakisht të hartuar ka pasur marrëveshje të veçantë, obligohet që këtë ta dëshmojë.

Dispozitat nga ky kapitull i ligjit, nuk zbatohen nëse në marrëveshje janë përfshirë dispozita të natyrës së detyrueshme, përkatësisht me të cilat në marrëveshje janë inorporuar dispozita dhe parime të konvencave dhe marrëveshjeve ndërkombëtare, të cilat e obligojnë Republikën e Maqedonisë.

Dispozitë e pandershme në raport me obligimet

Neni 54

Si të pandershme llogaritet dispozitat në kontratën konsumuese dhe kushtet ose kombinimet e dispozitave dhe kushteve që e kanë për qëllim që gjatë lidhjes së marrëveshjes t'i caktojnë obligimet e drejtpërdrejta dhe përfundimtare të konsumatorit, kurse për tregtarin parashihen kushte, zbatimi i të cilave nuk varet nga vullneti i konsumatorit.

Dispozitë e pandershme në raport me çmimin

Neni 55

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen konsumuese me të cilën tregtarit i lejohet që ta ndryshojë çmimin varësisht nga elementet, që ekskluzivisht varen nga vullneti i tregtarit.

Nuk do të llogaritet se është përmbushur kushti nga paragrafi 1 i këtij neni, për:

- shkallën rrethqitëse për korrigjimin e çmimit, deri në masën deri në të cilën dispozitat e tilla janë ligjore, kurse mënyra e përshtatjes së çmimit në mënyrë implicite është theksuar në vetë marrëveshjen,

- dispozitën sipas së cilës tregtari i shërbimeve financiare rezervon të drejtën që ta ndryshojë tarifën për këto shërbime, me kusht që tregtari të ketë obligim ta informojë konsumatorin në afat të arsyeshëm, kurse konsumatori ta gëzojë të drejtën që menjëherë ta prishë marrëveshjen, dhe

- dispozitën me të cilën tregtari i shërbimeve financiare për vete ka rezervuar të drejtën që ta ndryshojë lartësinë e shkallës së kamatës pa e informuar konsumatorin, nëse për këtë ka bazë, me obligim që tregtari ta informojë konsumatorin menjëherë pasi kjo të jetë e mundshme dhe me të drejtën e konsumatorit që menjëherë ta prishë marrëveshjen.

Ndryshimi i karakteristikave të prodhimit dhe shërbimit

Neni 56

Si e pandershme konsiderohet dispozita në marrëveshjen konsumuese me të cilën tregtari për vete ka rezervuar të drejtën që në mënyrë të njëanshme t'i ndryshojë karakteristikat e prodhimit që duhet të dërgohet ose të shërbimit që duhet të kryhet, nëse karakteristikat e këtylla janë të natyrës thelbësore për konsumatorin ose për dedikimin që e ka planifikuar për prodhimin ose shërbimin, nëse konsumuesi e ka informuar tregtarin për këtë dedikim, kurse tregtari është dakorduar me këtë ose kur nuk ka ekzistuar specifikimi i këtyllë, dedikimi i këtyllë mund të parashikohej në mënyrë të bazuar.

Koha e dërgimit - realizimit

Neni 57

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen konsumuese me të cilën tregtari autorizohet që në mënyrë të njëanshme ta përcaktojë ose ndryshojë kohën e dërgimit të prodhimit ose kohën e kryerjes së shërbimit.

Të drejta më të mëdha të tregtarit

Neni 58

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen konsumuese me të cilën tregtarit i jepet e drejta që vetë në mënyrë të njëanshme të përcaktojë se prodhimi i dërguar ose shërbimi i kryer është në pajtim me kontratën, ose tregtari posedon të drejtën ekskluzive që t'i interpretojë dispozitat e paspecifikuara nga marrëveshja.

Ndalim për prishjen e marrëveshjes

Neni 59

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën i ndalohet konsumatorit ta prishë marrëveshjen nëse tregtari nuk i ka përmbushur obligimet e tij.

E drejta e prishjes së marrëveshjes për shkak të mosrespektimit të obligimeve nga garancia

Neni 60

Si e pandershme konsiderohet çdo dispozitë në marrëveshjen për konsumatorë me të cilën përkufizohet e drejta e konsumatorit ta prishë marrëveshjen, kur në pajtim me obligimin për garancinë, tregtari nuk e respekton obligimin e tij për evitimin e mangësive ose nuk i eviton mangësitë në afatin e caktuar me garancinë.

Mosplotësimi dhe vonesa te tregtari ose ofruesi i shërbimit

Neni 61

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve që e obligon konsumatorin t'i kryejë obligimet e tij nga marrëveshja edhe përpos asaj që tregtari nuk i ka kryer ose vonohet me kryerjen e obligimeve të tij.

Prishja e njëanshme dhe ndryshimi i marrëveshjes

Neni 62

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën autorizohet tregtari që në mënyrë të njëanshme ta prishë ose ta ndryshojë marrëveshjen, pa e dëmtuar konsumatorin, përveç në raste të detyrueshme.

Fuqia madhore

Neni 63

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën në rast të fuqisë madhore konsumatori me marrëveshje është i obliguar që të mund ta prishë marrëveshjen vetëm me pagesën paraprake të dëmit.

Lirimi nga përgjegjësia për dëmin në rast të fajësisë

Neni 64

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën lirohet tregtari ose përfaqësuesit ose të punësuarit e tij nga përgjegjësia për dëmin në rast të fajësisë ose përgjegjësisë në rast të mosplotësimit të obligimit që paraqet element thelbësor të marrëveshjes.

Lirimi nga përgjegjësia për mangësi juridike dhe mangësi të fshehta materiale

Neni 65

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen për konsumim me të cilën tregtari lirohet nga përgjegjësia për mangësitë juridike dhe mangësitë e fshehta materiale.

Ndalimi për kompensim

Neni 66

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën i ndalohet konsumatorit të kryejë kompensim të obligimeve të tij me obligimet e tregtarit ndaj tij, kur për të janë plotësuar kushtet ligjore.

Informimi për mangësitë

Neni 67

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën caktohet afati i paarsyeshëm në të cilin konsumatori duhet ta informojë tregtarin për mangësitë e prodhimit ose të shërbimeve.

Dënimi kontraktues për mospërbushjen e obligimeve

Neni 68

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën paraprakisht caktohet shuma e kompensimit të dëmit - dënimin kontraktues, të cilin konsumatori duhet ta paguajë në rast të mosplotësimit të ndonjë obligimi të tij, pa u përcaktuar me këtë rast shuma e njëjtë e kompensimit të dëmit në rast të mospërbushjes së obligimit nga ana e tregtarit.

Obligimi me kohëzgjatje të pacaktuar

Neni 69

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën vërtetohet obligimi për realizimin e marrëveshjes nga tregtari me kohë të pacaktuar, pa përcaktimin e afatit të aryeshëm për prishjen e marrëveshjes.

Vazhdimi i marrëveshjes

Neni 70

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën vazhdohet vlefshmëria e marrëveshjes për afatin e gjatë të paarsyeshëm, nëse konsumatori nuk e ka prishur marrëveshjen në afatin e caktuar ose me të cilën automatikisht vazhdon të vlejë marrëveshja për ndonjë afat të caktuar në kundërshtim me informimin nga konsumatori, nëse konsumatorit i është lënë një afat shumë më i shkurtër për deklarim në lidhje me vazhdimin e marrëveshjes nga koha e caktuar për skadimin e marrëveshjes.

Dispozita të pandershme në rast kontesti

Neni 71

Si dispozita të pandershme në marrëveshjen e konsumatorëve llogariten edhe dispozitat e marrëveshjes me të cilat në rast kontesti:

- kufizohen mjetet dëshmuuese që mund t'i shfrytëzojë konsumatori;
- e detyrojnë konsumatorin të heqë dorë nga mjetet e tij juridike kundër tregtarit;
- i lejon tregtarit, për zgjedhjen e vendit të caktuar për seli ose vendbanim që është shënuar në marrëveshje, që padinë e tij ta parashtrijë në vendin që dallon nga dispozitat e vlefshme të vendit për kompetencat.

Vëllimi i kompensimit të dëmit

Neni 72

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën paraprakisht në mënyrë abstrakte vërtetohet shuma e kompensimit të dëmit, që mund të kërkohet në rast të mosplotësimit ose vonesës gjatë kryerjes së obligimeve të konsumatorit që në mënyrë të qartë tejkalon vëllimin e dëmit të cilin tregtari me siguri mund ta pësojë për shkak të mosplotësimit ose vonesës së konsumatorit.

Përgjegjësia në rast të vdekjes, lëndimeve trupore dhe personale

Neni 73

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e kompensimit me të cilën përjashtohet dhe kufizohet përgjegjësia e tregtarit në rast vdekjeje, lëndimeve trupore ose personale të konsumatorit që janë shkaktuar me bërjen ose mosbërjen e tregtarit.

Përkufizimi i lartësisë së kompensimit në rastin nga paragrafi 1 i këtij neni që tregtari duhet t'ia paguajë kreditorit ose anëtarit të familjes së tij, nuk do të llogaritet si e pandershme nëse është e lidhur me lartësinë e kompensimit më të madh që konsumatori do ta fitonte nga kompania e sigurimit nëse ka qenë i siguruar.

Mbajtja e shumave

Neni 74

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën tregtarit i lejohet që në rast të mosplotësimit ose të prishjes së marrëveshjes t'i mbajë shumat e paguara nga konsumatori me rastin e lidhjes së marrëveshjes, pa u vërtetuar në të njëjtën kohë e drejta e konsumatorit të arkëtojë shumë ekuivalente nga tregtari në rast të mosplotësimit ose të prishjes së marrëveshjes.

Si e pandershme llogaritet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve edhe në situatë kur konsumatori është ai i cili e prish marrëveshjen.

Obligime të ndërmarra nëpërmjet përfaqësuesit

Neni 75

E pandershme konsiderohet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën kufizohet obligimi i tregtarit që t'i respektojë obligimet që janë ndërmarrë nga ana e përfaqësuesve të tij ose imponon ndonjë formalitet të posaçëm për obligimet e tregtarit, të ndërmarra nëpërmjet përfaqësuesit.

Të drejtat e konsumatorit

Neni 76

Si e pandershme konsiderohet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën në mënyrë jopërkatese përjashtohen ose kufizohen të drejtat dhe obligimet ligjore të konsumatorit ndaj personave të tretë në rast të mosplotësimit të plotë ose të pjesërishtë të obligimeve të kontraktuara nga ana e tregtarit.

Lënia e obligimit

Neni 77

Si e pandershme konsiderohet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën i jepet e drejta tregtarit që pa pajtueshmërinë e konsumatorit t'ua lë për zbatim personal të tretë, nëse ekziston dyshim i bazuar se kjo lënie do të sjellë deri në zvogëlimin e garancive për konsumatorin.

Rrethanat të cilat merren parasysh gjatë vlerësimit të marrëveshjeve

Neni 78

Gjatë vlerësimit se a është e ndershme ose jo dispozita e caktuar e marrëveshjes së konsumatorëve, do të merret parasysh cilësia e prodhimit ose shërbimit që është lëndë e marrëveshjes, të gjitha rrethanat para dhe gjatë lidhjes së marrëveshjes, dispozitat tjera të kontraktuara, si dhe ndonjë marrëveshje tjetër, e cila në raport me marrëveshjen që vlerësohet, paraqet marrëveshje bazë.

Vlerësimi i palejueshëm i dispozitave të caktuara kontraktuese

Neni 79

Si e pandershme do të konsiderohet dispozita në marrëveshjen e konsumatorëve me të cilën nuk lejohet të vlerësohet se a janë të ndershme dispozitat e kontraktuara për lëndën e marrëveshjes dhe çmimin, nëse ato dispozita janë të qarta, të kuptueshme lehtë dhe të dukshme lehtë.

Dispozitat e marrëveshjes në formë të shkruar

Neni 80

Nëse në bazë të ligjit ose marrëveshjes ndërmjet palëve nuk është kontraktuar ndryshe, marrëveshja doemos duhet të jetë në formë të shkruar dhe dispozitat e saj doemos duhet të jenë të shkruara qartë dhe të kuptueshme lehtë.

Interpretimi i marrëveshjes

Neni 81

Dispozitat e kontraktuara të dykuptimshme dhe të paqarta interpretohen në dobi të konsumatorit.

Pasoja për shkak të pandershmërisë së dispozitave të kontraktuara

Neni 82

Dispozita e kontraktuar e pandershme është e pavlefshme

Pavlefshmëria e dispozitave të caktuara të marrëveshjes nuk e tërheq pavlefshmërinë edhe në vetë marrëveshjen nëse e njëjta mund të qëndrojë pa dispozitë të pavlefshme.

Kërkesa për ndalesën e shfrytëzimit të dispozitave të kontraktuara të pandershme

Neni 83

Secili që ka interes të arsyeshëm për mbrojtjen e konsumatorëve, si dhe shoqatat për mbrojtjen e konsumatorëve, mund të kërkojë nga gjykata që ta shpallë si të pavlefshme dispozitën e kontraktuar, nëse vërtetohet se ajo dispozitë sipas dispozitave të këtij kapitulli, është e pandershme.

Procedura nga paragrafi 1 i këtij neni mund të ngritet kundër tregtarit të caktuar, kundër më shumë tregtarëve nga e njëjta veprimtari ekonomike, si dhe kundër shoqatave të atyre tregtarëve që shfrytëzojnë dispozita të pandershme kontraktuese.

KAPITULLI 2

MARRËVESHJE E KONTRAKTUAR NË LARGËSI

Nocioni i marrëveshjes së kontraktuar në largësi

Neni 84

Marrëveshja në largësi është marrëveshje e lidhur ndërmjet tregtarit dhe konsumatorit në kuadër të shitjes së organizuar të prodhimeve ose të kryerjes së organizuar të shërbimeve nga tregtari, i cili gjatë lidhjes së marrëveshjes, ekskluzivisht shfrytëzon një ose më shumë mjete për komunikim në largësi.

Mjetet për komunikim në largësi

Neni 85

Mjetet për komunikim në largësi janë ato mjete që janë të përshtatshme për lidhjen e marrëveshjeve ndërmjet tregtarit dhe konsumatorit pa praninë fizike në të njëjtën kohë të tregtarit dhe konsumatorit.

Mjetet nga paragrafi 1 i këtij neni, mes tjerash janë: materiale të shtypura të adresuara dhe të paadresuara, letra standarde, reklamë e shtypur me formular për porosi, katalog, telefon me interevenim ose pa interevenim njeriu, radio, videofon, videoteks, telefaks, televizion, postë elektronike, etj.

Operator i mjeteve për komunikim të largët

Neni 86

Operatori i mjeteve për komunikim të largët është çdo person publik ose person fizik privat ose juridik, veprimtaria tregtare, biznesi, aktiviteti ose profesioni i të cilit i lejon furnizuesit shfrytëzim të një ose më shumë mjeteve për komunikim të largët.

Zbatimi i dispozitave të këtij kapitulli

Neni 87

Dispozitat e këtij kapitulli nuk u përkasin marrëveshjeve:

- për shërbime financiare, si për shembull shërbime investuese, shërbime për sigurim dhe risigurim, shërbime bankare dhe tregti me letra me vlerë;

- të lidhura me ndihmën e automatëve për shitje;

- të lidhura nëpërmjet operatorëve të telekomunikacionit me përdorimin e kabinave publike telefonike;

- të lidhura për ndërtimin dhe shitjen e pronës së paluejtshme ose që i përkasin të drejtave tjera për pronën e paluejtshme, përveç marrëveshjeve për qiramarrje;

- që kanë për qëllim arritjen e të drejtës së paluejtshme, përveç marrëveshjeve për qira;

- të lidhura nëpërmjet furnizimeve publike.

Ndalimi për lidhjen e marrëveshjeve të caktuara nëpërmjet mjeteve për komunikim të largët

Neni 88

Me mjetet për komunikim të largët nuk është e lejuar lidhja e marrëveshjeve për shitjen e barnave, prodhimeve mjekësore dhe veterinare dhe materieve djegëse dhe shpërthyes.

Kufizimi për përdorimin e mjeteve për komunikim të largët

Neni 89

Përdorimi i telefonit pa interevenimin e njeriut (automatik, automate folëse) dhe telefakse për shkak të lidhjes së marrëveshjeve lejohet vetëm me pajtueshmërinë paraprake të konsumatorit

Përdorimi i mjeteve tjera për komunikim të largët për shkak të lidhjes së marrëveshjeve, lejohet nëse nuk ekziston kundërshtim eksplicit nga konsumatori.

Informimi paraprak

Neni 90

Në afat të caktuar para lidhjes së marrëveshjes, tregtari është i obliguar ta informojë konsumatorin për:

- emrin, firmën, numrin amzë dhe adresën e plotë të tregtarit ose personit të i cili konsumatori mund t'i bartë kundërshtimet e tij;

- emrat e prodhimeve ose shërbimeve që ofrohen;

- cilësitë kryesore të prodhimeve ose të shërbimeve;

- çmimet e prodhimeve ose të shërbimeve duke përfshirë edhe tatimin mbi vlerën e shtuar dhe të gjitha taksave publike;

- shpenzimet për dërgimin e prodhimeve;

- kushtet e pagesës, përkatësisht mënyrën e dërgesës së prodhimeve ose dhënies së shërbimeve;

- shërbimet që ofrohen sipas shitjes (servimit dhe shitjes së pjesëve të zëvendësueshme);

- garancitë që jepen me prodhimin ose shërbimin;

- të drejtat e konsumatorit për prishjen e marrëveshjes nga neni 92 i këtij ligji dhe afatin për prishje;

- situatat ku është përjashtuar e drejta e konsumatorit për prishjen e marrëveshjes;

- supozimet dhe procedurën gjatë refuzimit të marrëveshjeve të lidhura në afat të pacaktuar ose gjatë periudhës më të gjatë se një vit;

- shpenzimet për përdorimin e mjeteve për komunikim të largët kur ato nuk janë përfshirë në çmimin themelor;

- periudhën ku oferta dhe çmimi janë valide;

- nëse bëhet fjalë për marrëveshje për furnizim të kontinuar të prodhimeve ose marrëveshjeve për dhënie të kontinuar të shërbimeve, për afatin më të shkurtër për të cilin tregtari është pajtuar ta lidhë marrëveshjen.

Informimi nga paragrafi 1 i këtij neni doemos duhet të përmbajë qëllim qartë të theksuar komercial të tregtarit, përkatësisht doemos duhet të jetë i thjeshtë, i qartë, i lehtë, i kuptueshem, përkatësisht i përshtatur ndaj mjeteve për komunikim të largët, të cilat përdoren.

Në rast të përdorimit të telefonit, identiteti i tregtarit, si dhe qëllimi komercial i thirrjes, doemos duhet të jenë të shënuara në mënyrë të qartë gjatë fillimit të bisedës me konsumatorin.

Informimi doemos duhet të përmbajë paralajmërim se marrëveshja në emër dhe në llogari të të miturit ose personit plotësisht të paafët për punë, mund ta lidhin vetëm përfaqësuesit e tij, përkatësisht paralajmërimi se personat pjesërisht të aftë mund të lidhin kontratë vetëm me pajtimin e përfaqësuesit të tij ligjor.

Vërtetimi për informim paraprak

Neni 91

Konsumatorit doemos duhet t'i dorëzohet me kohë dëshmi paraprake me shkrim ose nëpërmjet ndonjë mediumi tjetër të afërt për konsumatorin gjatë plotësimit të marrëveshjes, e më së voni në momentin e dërgimit të prodhimit, përkatësisht më së voni në ditën e dhënies së shërbimeve.

Vërtetimi për informimin paraprak doemos duhet t'i përmbajë të gjitha të dhënat që i përmban informimi i mëparshëm.

Në rast të prishjes së marrëveshjeve dhe shërbimeve që jepen me përdorimin e njëhershëm të mjeteve për komunikim të largët dhe të cilat arkëtohen nga operatorët e mjeteve për komunikim të largët, tregtari nuk është i obliguar të japë vërtetim për informim paraprak nga paragrafi 1 i këtij neni.

Në rastet kur është i obliguar të japë vërtetim për informim paraprak, barrën për dëshminë e informimit të dhënë e mban tregtari.

E drejta për prishjen e marrëveshjes

Neni 92

Çdo marrëveshje e lidhur përmes mjeteve për komunikim të largët, për të cilat zbatohen dispozitat e përfshira në këtë kapitull të ligjit, konsumatori mund ta prishë pa kërkuar plotësimin dhe pa përmendur shkaqet për të, në afat prej tetë ditësh pune.

Në rast të prishjes së marrëveshjeve për shitjen e prodhimeve, afati nga paragrafi 1 i këtij neni fillon të rrjedhë nga dita kur konsumatori ka pranuar prodhimin, me supozim se para kësaj konsumatorit t'i dërgohet vërtetimi për informim paraprak nga neni 91 i këtij ligji.

Në rast të lidhjes së marrëveshjes për dhënien e shërbimeve, afati nga paragrafi 1 i këtij neni fillon të rrjedhë nga dita e lidhjes së marrëveshjes, por nëse deri në momentin e lidhjes së marrëveshjes, konsumatorit nuk i është dorëzuar vërtetimi për informim paraprak, nga dita e pranimit të vërtetimit për informim paraprak.

Afati për prishjen e marrëveshjes nëse nuk është dërguar informim paraprak

Neni 93

Nëse tregtari nuk i ka dërguar konsumatorit vërtetim për informim paraprak nga neni 91 i këtij ligji, konsumatori ka të drejtë ta prishë marrëveshjen në afat prej tre muajsh.

Në rast të lidhjes së marrëveshjes për shitjen e prodhimeve, afati nga paragrafi 1 i këtij neni fillon të rrjedhë nga dita e pranimit të prodhimit.

Në rast të lidhjes së marrëveshjes për dhënien e shërbimeve, afati nga paragrafi 1 i këtij neni fillon të rrjedhë nga dita e lidhjes së marrëveshjes.

Nëse tregtari, në afatin nga paragrafi 1 i këtij neni, ia dorëzon konsumatorit vërtetimin për informim paraprak nga neni 91 i këtij ligji, konsumatori ka të drejtë ta prishë marrëveshjen në afat prej tetë ditësh pune nga dita e pranimit të vërtetimit për informim paraprak.

Mënyra për prishjen e marrëveshjes

Neni 94

Marrëveshja priset me informim me shkrim për prishje që i dërgohet tregtarit.

Marrëveshja është prishur në momentin kur tregtari e ka pranuar informimin për prishje.

Konsiderohet se marrëveshja është prishur me kohë nëse informimi për prishjen është dërguar në pajtim me afatet nga nenet 92 dhe 93 të këtij ligji.

Pasojet nga prishja e marrëveshjes

Neni 95

Në rast të prishjes së marrëveshjes, konsumatori është i obliguar që në llogarinë e vet t'ia kthejë prodhimin tregtarit.

Konsumatori nuk përgjigjet për dëmin të cilin tregtari e ka pësuar për shkak të prishjes së marrëveshjes.

Tregtari është i obliguar që në afat prej 30 ditësh nga dita e pranimit të informimit me shkrim për prishjen e marrëveshjes, t'ia kthejë konsumatorit shumën e përgjithshme të cilën konsumatori deri në momentin e prishjes së marrëveshjes e ka paguar në bazë të marrëveshjes, përveç shpenzimeve të drejtpërdrejta për kthimin e prodhimeve.

Përfundimi i së drejtës për prishjen e marrëveshjes

Neni 96

Përveç nëse palët nuk janë marrë vesh ndryshe, konsumatori nuk guxon të bëjë kërkesë që ta realizojë të drejtën e tij të prishjes së marrëveshjes në bazë të neneve 92 dhe 93 të këtij ligji nëse bëhet fjalë për marrëveshje për:

- dhënien e shërbimeve, nëse dhënia e shërbimeve me pajtueshmëri të plotë të konsumatorit ka filluar para skadimit të afatit në të cilin konsumatori ka pasur të drejtë të kërkojë prishje të marrëveshjes;

- furnizim të prodhimeve ose kryerje të shërbimeve, çmimi i të cilës varet nga fluksi i tregut financiar të cilin furnizuesi nuk ka mundësi ta kontrollojë;

- furnizim të prodhimeve të përpunuara në bazë të specifikimit të konsumatorit ose të përpunuara kryekëput nga personat e caktuar nga konsumatorët, ose prodhime të cilat për shkak të cilësive të tyre nuk mund të kthehen ose i nënshtrohen prishjes ose skadimit të shpejtë të afatit të përdorimit;

- furnizim të audio ose video rekorderëve ose softverëve kompjuterikë të pahapura (të papaketura) nga konsumatori;

- furnizim të gazetave, publikimeve periodike dhe revistave.

Ndikimi nga prishja e marrëveshjes të huazimit të lejuar

Neni 97

Nëse për shkak të pagesës së pjesërisht apo të tërësishme të çmimit nga marrëveshja për shitjen e prodhimeve dhe shërbimeve të lidhur nga largësia, konsumatorit i është lejuar hua nga ana e tregtarit ose personit të tretë, i cili ia ka lejuar konsumatorit huanë në bazë të marrëveshjes së tij me tregtarin, me prishjen e marrëveshjes për shitjen e prodhimeve ose shërbimeve, priset edhe marrëveshja për hua.

Pasojet nga prishja e marrëveshjes për hua

Neni 98

Nëse konsumatori, në bazë të dispozitave nga neni 97 i këtij ligji, e prish marrëveshjen për hua, tregtari ose personi i tretë që e ka lejuar huanë në bazë të marrëveshjes me tregtarin, nuk ka të drejtë t'i llogarisë konsumatorit kurrëfarë shpenzimesh, kamatash ose dënime.

Përmbushja e marrëveshjes në afat

Neni 99

Tregtari është i obliguar ta përmbushë marrëveshjen për shitjen e prodhimeve ose kryerjen e shërbimeve të lidhura nga larg, në afat prej 30 ditëve nga dita kur konsumatori ia ka dorëzuar porosinë, përveç nëse palët nuk janë marrë vesh ndryshe.

Nëse tregtari nuk ka mundësi ta përmbushë obligimin e tij nga marrëveshja për shkak se prodhimet e porositura nuk gjenden në rezervë ose nuk ka mundësi ta japë shërbimin e porositur, për këtë doemos duhet ta informojë konsumatorin, kurse konsumatori me zgjedhjen e vet ka mundësi të deklarohe se e prish marrëveshjen ose tregtarit i lejon afat të caktuar plotësues për përmbushje.

Nëse konsumatori vendos që, në rastin nga paragrafi 2 i këtij neni ta prishë marrëveshjen, tregtari është i obliguar t'ia kthejë shumën e paguar sa është e mundshme më shpejt, e më së voni në afat prej 30 ditësh nga vonesa.

Përrjashtime nga zbatimi i disa dispozitave të këtij kapitulli

Neni 100

Dispozitat nga neni 90-99 të këtij ligji nuk zbatohen në marrëveshjet për:

- furnizimin me produkte ushqimore, pije ose mall tjetër i dedikuar për përdorim të përditshëm, i dërguar deri në shtëpinë e konsumatorit, deri në vendbanimin e tij ose vendin e tij të punës nga ana e dërguesve të rregullt; dhe
- dhënie e shërbimeve për vendosje, transport, aktivitetete hoteliere ose aktivitetete të lira, të cilat dhënësi i këtyre shërbimeve ka marrë për obligim t'i sigurojë në datë të caktuar ose në periudhë të caktuar.

Tregtari mund t'i përjashtojë nga zbatimi dispozitat nga paragrafi 2 i këtij neni në situata të caktuara me marrëveshje.

Keqpërdorimi i kartelës kreditore të konsumatorit nga ana e tregtarit

Neni 101

Nëse tregtari me mashtrim e shfrytëzon kartelën kreditore të konsumatorit me të cilën konsumatori e paguan prodhimin e marrëveshjes ose shërbimit, përkatësisht në barrë të tij bën pagesën e cila nuk ka lidhje me marrëveshjen nga largësia që ka lidhur me konsumatorin, konsumatori ka të drejtë të kërkojë prishjen e urdhëresës për pagesë.

Nëse pagesa në kuptimin e paragrafit 1 të këtij neni është kryer, konsumatori ka të drejtë të kërkojë nga tregtari kthimin e shumës së paguar të zmadhuar për kamatë vonese.

Ndalimi për dërgimin e prodhimeve pa porosi nga konsumatori

Neni 102

Nuk është i lejueshëm dërgimi i prodhimeve konsumatorit ose kryerja e shërbimeve të cilat konsumatori paraprakisht nuk i ka porositur kur porosia e tillë përmban edhe kërkesë për pagesë.

Dispozita në punët ose ofertat me kushte të përgjithshme tregtare, pa porosi paraprake nga konsumatori, sipas së cilës heshtja e konsumatorit do të thotë pranimi i ofertës, është e pavlefshme.

Kërkesa për pushimin e praktikës së palejueshme të punës

Neni 103

Secili person i cili për atë ka interes të arsyeshëm, mund të kërkojë nga gjykatësi ta detyrojë tregtarin e caktuar ose operatorin e mjeteve për komunikim të largët të pushojë praktika afariste, e cila është në kundërshtim me dispozitat e këtij kapitulli të ligjit.

Pesha e dëshmisë

Neni 104

Në procedurën e ngritur në bazë të nenit 103 të këtij ligji, si dhe çdo procedurë tjetër e ngritur kundër tregtarit ose operatorit të mjeteve të komunikimit të largët për shkak të cenimit të së drejtës së konsumatorëve nga ky kapitull i ligjit, pesha për dëshmimin e ekzistimit të informimit paraprak, vërtetimi me shkrim për informimin paraprak dhe respektimi i realizimit të afateve nga marrëveshja e lidhur nëpërmjet mjeteve për komunikim të largët, bie mbi tregtarin, përkatësisht operatorin e mjeteve për komunikim të largët.

KAPITULLI 3**MARRËVESHJET E LIDHURA JASHTË LOKALEVE AFARISTE TË TREGTARIT****Vendi i zbatimit**

Neni 105

Marrëveshjet e lidhura jashtë lokaleve afariste të tregtarit janë marrëveshjet për shitje, të lidhura:

- në shtëpinë e konsumatorit, në shtëpinë e ndonjë konsumatori tjetër ose në vendin e punës të konsumatorit, kur vizita e konsumatorit nuk ka të bëjë me thirrjen eksplicite të konsumatorit;

- gjatë udhëtimit ose ekskursionit të organizuar nga ana e tregtarit ose në emër të tij; dhe

- në sallonet për shitje, në panairë dhe ekspozita, përveç nëse çmimi i përgjithshëm i prodhimit ose shërbimit inkasohet në vetë vendin ose nëse çmimi tejkalon 2.500 euro në kundërvlerë në denarë.

Marrëveshjet nga paragrafi 1 të këtij neni doemos duhet të jenë të lidhura në formë të shkruar.

Tregtari para lidhjes së marrëveshjes në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni doemos duhet që konsumatorit t'i legjitimohet me kartelë identifikuese.

Marrëveshjet për të cilat nuk zbatohen dispozitat e këtij kapitulli

Neni 106

Dispozitat nga neni 105 të këtij ligji nuk zbatohen ndaj marrëveshjeve për:

- shitjet e theksuara në nenin 105 paragrafi 1 alineja 1 e këtij ligji që kanë të bëjnë me prodhimet ose shërbimet për të cilat konsumatori ka qenë i ftuar paraprakisht ose vetë i ka vizituar lokalet afariste të tregtarit për ta lidhur marrëveshjen për blerje të prodhimit dhe shërbimit. Nuk do të konsiderohet se konsumatori ka qenë i ftuar paraprakisht nëse ai është pajtuar me ofertën që t'i vizitojë lokalet afariste të tregtarit që nëpërmjet telefonit i është ofruar nga ana e tregtarit;

- shitjet e prodhimeve ushqimore, pijeve dhe prodhimeve dedikuar për mirëmbajtjen e amvisërisë nga tregtari i cili i furnizon konsumatorët e tij në intervale të caktuara e të rregullta ose në një frekuencë të caktuar, duke i shpërndarë prodhimet deri te vendbanimet e konsumatorëve;

- të lidhura në bazë të katalogut të tregtarit, nëse konsumatori ka pasur mundësi ta lexojë pa praninë e tregtarit ose përfaqësuesit të tij, prej të cilit del qartë se konsumatori ka të drejtë ta prishë marrëveshjen në afat prej 7 ditësh dhe t'ia kthejë prodhimin tregtarit,

- sigurim;
- shitjet të cilat janë rezultat i prezenteve të prodhimeve me kushtet e përcaktuara me ligj pa karakter komercial, si dhe për qëllime vullnetare-humanitare, nëse çmimi nuk tejkalon 500 euro në kundërvlerë në denarë;
- shitjen e letrave me vlerë;
- ndërtime të cilat lidhen për shkak të ndërtimit ose përmirësimit të paluejtshmërive të përcaktuara; dhe
- shitje, blerje dhe për të drejta tjera të paluejtshmërive.

Njoftimi për prishjen e marrëveshjes

Neni 107

Në rast të lidhjes së marrëveshjes midis tregtarit dhe konsumatorit jashtë lokaleve afariste të tregtarit, tregtari është i obliguar me shkrim ta njoftojë konsumatorin për të drejtën e tij që njëanshëm ta prishë marrëveshjen me deklaratë, në afat i cili nuk mund të jetë më i shkurtër se shtatë ditë nga dita e lidhjes së marrëveshjes.

Tregtari është i detyruar me shkrim ta informojë konsumatorin për adresën në të cilën mund ta dërgojë njoftimin për prishjen e marrëveshjes.

Tregtari nuk ka të drejtë të kërkojë asgjë nga konsumatori, direkt ose indirekt, çfarëdo marrje ose dhënie të çfarëdo shërbimesh, para skadimit të afatit nga paragrafi 1 të këtij neni.

Në rast të prishjes së marrëveshjes, konsumatori është i obliguar, tregtarit t'ia kthejë prodhimet me harxhim të tij.

KAPITULLI 4

**MARRËVESHJE TË KONSUMATORËVE ME TË
DREJTË TË KUFIZUAR KOHORE PËR
SHFRYTËZIMIN E PALUEJTSHMËRISË SË
CAKTUAR- TIME SHARING**

Vendi i zbatimit

Neni 108

Me marrëveshjen (Time Sharing) për të drejtën e kufizuar kohore për shfrytëzimin e paluejtshmërisë së caktuar, tregtari obligohet që për periudhën e cila nuk mund të jetë më e shkurtër se tre vjet, konsumatorit t'i sigurojë të drejtën e shfrytëzimit të një, përkatësisht të më shumë paluejtshmërisë saktë të caktuara ose të një, përkatësisht të më shumë pjesëve nga paluejtshmëria saktë e caktuar, në periudha kohore të kontraktuara e të caktuara gjatë një viti ose për tërë kohën sa zgjat marrëveshja, në mënyrë të përcaktuar në marrëveshje, kurse konsumatori obligohet t'i paguajë kompensim të caktuar.

Marrëveshja nga paragrafi 1 i këtij neni lidhet në formë të shkruar.

Për të qenë marrëveshja e plotëfuqishme nga paragrafi 1 i këtij neni doemos duhet të jetë e shkruar në gjuhë zyrtare të shtetit në të cilin konsumatori ka vendbanim ose qëndrim, përkatësisht sipas zgjedhjes së konsumatorit, gjuhës zyrtare të shtetit shtetas i të cilit është, përkatësisht në gjuhën zyrtare të shtetit në vendin e të cilit gjendet paluejtshmëria.

Një kopje nga marrëveshja doemos duhet t'i jepet konsumatorit.

Regjistrimi i të drejtës së kufizuar kohore të paluejtshmërisë

Neni 109

Personi i cili me marrëveshjen nga neni 108 i këtij ligji do të fitojë të drejtën për shfrytëzimin e kufizuar kohore të paluejtshmërisë është i autorizuar që, nëse paluejtshmëria gjendet në territorin e Republikës së Maqedonisë, atë të drejtë ta regjistrojë në librin publik për regjistrimin e të drejtave të paluejtshmërive.

E drejta për shfrytëzimin e kufizuar kohore të paluejtshmërive nuk mund t'i kundërvihet të drejtës së atij që me besim të mirë, duke u mbështetur në librat publikë për regjistrimin e të drejtave të paluejtshmërive, e ka regjistruar të drejtën e tij të paluejtshmërisë deri sa e drejta e shfrytëzimit të kufizuar kohore të paluejtshmërisë ende nuk ka qenë e regjistruar nga dikush tjetër.

Në regjistrimin e të drejtës së kufizuar kohore për shfrytëzimin e paluejtshmërisë në mënyrë analogjike zbatohen dispozitat për regjistrimin e të drejtës së shfrytëzimit në bazë të marrëveshjes për qiramarrje.

Njoftimi paraprak

Neni 110

Tregtari është i detyruar që secilit person i cili kërkon njoftim për të drejtën e shfrytëzimit të caktuar kohor për shfrytëzimin e paluejtshmërisë të dërgojë informatë të shkruar e cila, përveç përshkrimit të paluejtshmërisë, përmban së paku informim të shkurtër dhe të saktë për të dhënat për elementet e rëndësishme të marrëveshjes të parapara me këtë ligj si për objekte të ndërtuara ashtu edhe për ato që ndërtohen.

Njoftimi nga paragrafi 1 i këtij neni doemos duhet të jetë i shkruar në gjuhën zyrtare të shtetit në të cilën konsumatori ka vendbanim ose qëndrim, përkatësisht sipas zgjedhjes së konsumatorit, në gjuhën zyrtare të shtetit, shtetas i të cilit është, gjegjësisht në gjuhën zyrtare të shtetit në territorin e të cilit gjendet paluejtshmëria.

Në secilin shpallje që ka të bëjë me marrëveshjen për të drejtën për shfrytëzimin e kufizuar kohor të paluejtshmërisë, doemos duhet të theksohet mundësia për marrjen e informimit paraprak, si dhe vendin në të cilin ai informim mund të merret.

Përmbajtja e paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes

Neni 111

- Paramarrëveshja, si dhe marrëveshja për të drejtën për shfrytëzimin e kufizuar kohor të paluejtshmërive, duhet të përmbajë:

- emrin ose firmën, vendbanimin ose selinë e palëve;
- bazën mbi të cilën tregtari është i autorizuar të disponojë me patundshmëri sipas mënyrës së përcaktuar me nenin 108 paragrafi 1 i këtij ligji;
- autorizimet të cilat i ka konsumatori në bazë të të drejtës për shfrytëzimin e kufizuar kohor të patundshmërive;
- supozimet të cilat sipas të drejtës ekzistuese, duhet të jenë të plotësuara për t'u fituar e drejta e shfrytëzimit të kufizuar kohor të patundshmërisë, si dhe informimi se a janë ato supozime të plotësuara, përkatësisht nëse nuk janë, cilat janë supozimet që ende duhet të realizohen;
- përshkrimin e saktë të patundshmërisë dhe lokacioni i tij;
- gjendjen e përfundimit të shërbimeve të veçanta komunale, si për shembull energjia elektrike, uji, mirëmbajtja, telefoni, përcjellja e mbeturinave, të cilat i janë në disponim konsumatorit, si dhe kushtet me të cilat ato shërbime mund t'i shfrytëzojë;
- lokalet e përbashkëta, si për shembull lokalet e bodrumit dhe tavanit, pishinë ose saunë, të cilat konsumatori ka të drejtë t'i shfrytëzojë, përkatësisht kushtet me të cilat ka të drejtë t'i shfrytëzojë lokalet e përbashkëta;
- rregullat e mirëmbajtjes dhe shfrytëzimit të patundshmërisë;
- periudhën e saktë kohore në të cilën konsumatori mund t'i shfrytëzojë patundshmëritë, përkatësisht datën prej kur konsumatori mund të fillojë t'i shfrytëzojë patundshmëritë;
- çmimin e kontraktuar, në suazat e shpenzimeve për shfrytëzimin e lokaleve të përbashkëta dhe shërbimeve komunale, të dhënat për shpenzimet e llogaritura lidhur me shfrytëzimin e patundshmërisë, të dhënat e domosdoshme ligjore, shumë e shpenzimeve për mirëmbajtjen e patundshmërisë dhe administrimin me atë;
- dispozitën me të cilën tregtari deklaron se shfrytëzimi nuk është i lidhur me çfarëdo shpenzimesh tjera përveç atyre të përmendura në marrëveshje;
- dispozitën për atë se a është e lejuar të zëvendësohet ose të shitet e drejta për shfrytëzimin e kufizuar kohor të patundshmërisë, si dhe dispozitën për shpenzimet në rast të zëvendësimit ose shitjes së asaj të drejte që e bën tregtari, përkatësisht personi të cilin ai e ka autorizuar me marrëveshje për atë;

- informimin për të drejtën e konsumatorit për prishjen e njëanshme të marrëveshjes, mënyrën e prishjes, përkatësisht afatin për prishje, personit të cilit duhet t'i dërgohet informimi me shkrim për prishje, përkatësisht shuma e shpenzimeve të cilat konsumatori në rast të prishjes së marrëveshjes do të jetë i detyruar t'i paguajë;

- mënyrën e prishjes së marrëveshjes për hua lidhur me marrëveshjen për të drejtën për shfrytëzimin e kufizuar kohor të patundshmërisë; dhe

- datën dhe vendin e nënshkrimit të marrëveshjes për secilën palë të marrëveshjes.

Nëse gjatë kohës së lidhjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes për patundshmëri ende nuk është ndërtuar ndërtesa, përveç të dhënave të theksuara në paragrafin 1 të këtij neni, paramarrëveshja, përkatësisht, marrëveshja për të drejtën e shfrytëzimit të kufizuar kohor të patundshmërisë, doemos duhet ta përmbajë edhe këtë:

- shkallën e përfundimit të ndërtesës;

- vlerësimin e arsyeshem të afatit për kryerjen e ndërtimit të ndërtesës;

- numrin e lejes së ndërtimit, përkatësisht emrin dhe adresën e organit që e ka dhënë;

- gjendjen e rrjetit të përfunduar elektrik, ujësjellësit, telefonit dhe telekomunikimit;

- garancinë se ndërtesa do të ndërtohet në kohë si dhe garancinë me të cilën tregtari obligohet që në rast ndërtesa të mos jetë ndërtuar në kohë, t'ia kthejë konsumatorit shumën e cila në bazë të marrëveshjes e ka paguar, si dhe kushtet me të cilat ato garanci mund të realizohen.

Ndikimi për informimin paraprak të marrëveshjes

Neni 112

Të dhënat e theksuara në informimin paraprak paraqesin pjesë të marrëveshjes, përveç nëse palët me marrëveshje kategorikisht janë marrë vesh se do t'u shmangen të dhënave nga informimi paraprak.

Përveç nëse palët janë marrë vesh për të kundërtën, të dhënat në informimin paraprak me marrëveshjen mund të ndryshohen vetëm nësa ato ndryshime janë rezultat i rrethanave në të cilat tregtari nuk ka mund të ndikojë.

Tregtari është i detyruar që para lidhjes së marrëveshjes ta informojë konsumatorin për ndryshimin e cilësdo të dhëne të theksuar në informimin paraprak dhe në marrëveshje doemos duhet të jenë theksuar ato ndryshime.

E drejta e konsumatorëve në prishjen e njëanshme të paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes

Neni 113

Konsumatori, nga cilatdo arsye, mund ta prishë paramarrëveshjen, përkatësisht marrëveshjen edhe atë me informimin me shkrim dërguar personit të theksuar në informimin paraprak, paramarrëveshjes ose marrëveshjes edhe atë:

a) pa theksimin e shkaqeve, në afat prej 10 ditësh nga dita e lidhjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes;

b) në afat prej tre muajsh nga dita e lidhjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes, kur marrëveshja ose paramarrëveshja nuk i përmbajnë të gjitha të dhënat e përcaktuara me nenin 111 të këtij neni;

c) në afat prej një muaji nga dita e lidhjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes, nëse tregtari nuk ia ka kthyer informimin paraprak me të dhëna nga neni 110 paragrafi 1 i këtij neni;

ç) nëse në afat prej tre muajsh duke llogaritur nga dita e lidhjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes, tregtari ia dërgon me shkrim konsumatorit të dhënat të cilat kanë munguar në momentin e nënshkrimit të paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes, konsumatori nëse ndërkohë nuk e ka dërguar informimin për prishjen, ka të drejtë ta prishë paramarrëveshjen, përkatësisht marrëveshjen në afat prej 10 ditësh të punës, duke llogaritur nga dita kur e dhëna e fundit e cila ka munguar i është dërguar me shkrim;

d) nëse konsumatori nuk i fiton të dhënat të cilat mungojnë, në afat prej tre muajsh nga lidhja e paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes, ka të drejtë ta prishë marrëveshjen në afat prej 10 ditësh të punës nga skadimi i afatit prej tre muajsh.

Neni 114

Do të konsiderohet se informimi për prishje është dërguar në kohën e duhur nëse është dërguar në suazat e afateve nga neni 113 paragrafi 1 i këtij neni.

Në rast të prishjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes nga paragrafi 1 pika a) nga neni 113 i këtij ligji, konsumatori është i detyruar që tregtarit t'ia kompensojë vetëm shpenzimet për regjistrimin e paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes, nëse ajo me marrëveshjen është përcaktuar në mënyrë eksplicite.

Në rast të prishjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes nga paragrafi 1 pikat "b" deri në pikën "d" të neni 113 të këtij ligji, konsumatori nuk është i obliguar që tregtarit t'i kompensojë çfarëdo shpenzimi.

Pesha e dëshmisë

Neni 115

Në rast të kontestit se i është dërguar dhe me cilën datë i është dërguar konsumatorit informimi paraprak, paramarrëveshja, përkatësisht marrëveshja, pesha e dëshmisë bie mbi tregtarin.

Ndikimi i prishjes së njëanshme të marrëveshjes për kredi

Neni 116

Nëse për shkak të pagesës së çmimit nga marrëveshja për të drejtën e shfrytëzimit të kufizuar kohor të patundshmërisë, konsumatorit i është lejuar hua nga ana e tregtarit ose personit të tretë, i cili ia ka lejuar huanë në bazë të marrëveshjes me tregtarin, me prishjen e njëanshme të marrëveshjes për të drejtën e shfrytëzimit të kufizuar kohor të patundshmërisë, prishet edhe marrëveshja për huanë.

Në rastet e paragrafit 1 të këtij neni, konsumatori nuk është i obliguar ta paguajë kamatën e kontraktuar, dëmin eventual ose dënimin, kurse personi i cili e ka lejuar kredinë është i detyruar t'ia kthejë konsumatorit atë që e ka fituar nga ai në bazë të marrëveshjes për kredi.

Ndalimi i pagimit prej përpara

Neni 117

Tregtarit nuk i lejohet të kërkojë nga konsumuesi çfarëdo pagesash në bazë të lidhjes së paramarrëveshjes, përkatësisht marrëveshjes para skadimit të afatit për prishjen e marrëveshjes nga neni 113 paragrafi 1 të këtij ligji.

PJESA VI

KAPITULLI 1

SHËRBIMET PUBLIKE TË CILAT U JEPEN KONSUMATORËVE

Neni 118

Si shërbime publike, në kuptim të këtij ligji, konsiderohen shitja e energjisë elektrike nga rrjeti distribues, energjisë për ngrohje, shërbimet publike të telekomunikimit, shërbimet postale, shërbimet për transport të udhëtarëve në trafikun publik urban dhe ndërrurban, furnizimi me ujë të pijshëm, kanalizimit të ujërave të zeza dhe mirëmbajtja e pastërtisë si dhe shërbimet tjera të përcaktuara me ligj.

Kompensimi për shërbimet publike të konsumatorëve, kur sipas natyrës së shërbimeve publike ajo është e mundshme, doemos duhet të përlllogaritet sipas konsumimit në periudha të caktuara me zbatimin e sistemit tarifor në pajtim me ligjin.

Organet të cilat vendosin për obligimet dhe të drejtat e konsumatorëve të shërbimeve publike mund të themelojnë trupa këshilldhënëse në të cilat do të inkuadrohen përfaqësuesit e shoqatave të konsumatorëve.

Vendimet nga paragrafi 3 të këtij neni do të merren pas marrjes së mendimit nga trupi këshilldhënëës, në mënyrë transparente, objektive dhe jodiskriminuese.

Tregtari doemos t'i mundësojë konsumatorit njohjen prej më parë të konsumatorit me të gjitha kushtet e shfrytëzimit të shërbimeve publike dhe ato kushte publikisht t'i shpallin në më së paku dy gazeta ditore.

Kyçja në rrjetin distributiv

Neni 119

Tregtari i cili i jep shërbimet publike nëpërmjet rrjetit distributiv, doemos duhet t'u mundësojë konsumatorëve kyçjen dhe shfrytëzimin e rrjetit dhe shërbimeve me kushte jodiskriminuese dhe të njohura dhe të kontraktuara paraprakisht.

Mirëmbajtja e standardeve dhe cilësia e dhënies së shërbimeve publike

Neni 120

Tregtari është i obliguar t'i mirëmbajë standardet dhe cilësinë e shërbimeve të përcaktuara me ligj ose me dispozitë tjetër.

PJESA VII

FORMAT E MBROJTJES SË KONSUMATORËVE

KAPITULLI I

PROGRAMI PËR MBROJTJEN E KONSUMATORËVE

Miratimi i programit

Neni 121

Për mbrojtjen e konsumatorëve miratohet program.

Programin për mbrojtjen e konsumatorëve e miraton Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit të Ekonomisë për një periudhë prej dy vitesh.

Punët lidhur me zbatimin e politikave për mbrojtjen e konsumatorëve, përkatësisht përcjelljen dhe evidentimin për punët e kryera nga Programi për mbrojtjen e konsumatorëve i zbaton Ministria e Ekonomisë.

Ministri i Ekonomisë një herë në vit e informon Qeverinë e Republikës së Maqedonisë për realizimin e programit.

Qëllimet e programit

Neni 122

Me programin nga neni 121 të këtij ligji përcaktohet:

- politika për mbrojtjen e konsumatorëve;
- masat dhe aktivitetet për realizimin e politikës për mbrojtjen e konsumatorëve;
- këshillime, edukim dhe informim të konsumatorëve; dhe
- mjetet për realizimin e programit

Këshilli për mbrojtjen e konsumatorëve

Neni 123

Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit të Ekonomisë formon Këshill për mbrojtjen e konsumatorëve (në tekstin e mëtejshëm: Këshill).

Këshillin e përbëjnë 12 anëtarë nga përfaqësuesit e organeve të drejtorisë shtetërore, kompetencat e të cilit janë të lidhura me mbrojtjen e konsumatorëve, shoqatava të konsumatorëve dhe përfaqësuesi nga Oda Ekonomike e Maqedonisë.

Një të tretën e anëtarëve të Këshillit e përbëjnë anëtarët e shoqërive të konsumatorëve.

Anëtarët e Këshillit kanë të drejtë në kompensim për pjesëmarrje në punën e Këshillit.

Lartësinë e kompensimit nga paragrafi 4 të këtij neni e përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Mjetet për realizimin e Programit për mbrojtjen e konsumatorëve sigurohen nga mjetet e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

Neni 124

Këshilli kujdeset për mbrojtjen dhe realizimin e të drejtave të konsumatorëve në lidhje me mbrojtjen e shëndetit, sigurisë, interesave ekonomike dhe për informimin e tyre të rregullt në realizimin e të drejtave të tyre.

Këshilli e studion rregullativën e përhershme juridike dhe propozon ndryshime përkatës në lëmin e mbrojtjes juridike të konsumatorëve.

Këshilli propozon marrjen e masave përkatëse për mbrojtjen e shëndetit, sigurisë dhe intereseve ekonomike të konsumatorëve.

Këshilli e vlerëson gjendjen e tregut lidhur me shkallën e mbrojtjes së konsumatorëve.

Këshilli mban kujdes të veçantë për mbrojtjen e konsumatorëve, të miturve, personave të moshuar dhe personave të paafte, personave të rrezikuar social, të pashkolluarve, emigrantëve dhe personave, vendbanimet e të cilëve gjenden në vende tek të cilët arrihet vështirë.

Këshilli e përcjell realizimin e programit për mbrojtjen e konsumatorëve dhe i propozon Qeverisë së Republikës së Maqedonisë masa për realizimin e tij.

Neni 125

Me këshillin udhëheq kryetari i Këshillit.

Kryetarin e këshillit e zgjedhin anëtarët e Këshillit.

Puna e Këshillit është publike.

Këshilli për punën e vet miraton rregullore.

Mbrojtja e konsumatorëve në nivel komunal, përkatësisht në nivel të Qytetit të Shkupit

Neni 126

Mbrojtja e konsumatorëve të komunës, përkatësisht Qytetit të Shkupit sigurohet nëpërmjet Këshillit për mbrojtjen e konsumatorëve të komunës, përkatësisht Qytetit të Shkupit.

KAPITULLI 2

SHOQATA E KONSUMATORËVE

Formimi i shoqatës së konsumatorëve

Neni 127

Shoqatat e konsumatorëve i formojnë konsumatorët për shkak të realizimit dhe mbrojtjes së të drejtave të tyre.

Puna e shoqatave të konsumatorëve

Neni 128

Shoqatat e konsumatorëve kanë të drejtë të:

- japin mendime lidhur me propozimet e ligjeve dhe dispozitave tjera për mbrojtjen e konsumatorëve;
- kërkojnë të jenë të informuar nga organet kompetente për përgatitjen e dispozitave nga lëmi i mbrojtjes së konsumatorëve;
- paraqesin iniciativa në organet kompetente për rregullimin e çështjeve të veçanta nga lëmi i mbrojtjes së konsumatorëve;
- i shqyrtojnë ankesat e konsumatorëve dhe konsultohen me konsumatorët për çështjet e jurisprudencës për mbrojtjen e konsumatorëve;
- e informojnë organin kompetent inspektues kur do të kuptojnë për prodhimet dhe shërbimet me mangësi ose prodhime dhe shërbime të rrezikshme;

- u ndihmojnë konsumatorëve ose një rrethi të caktuar të konsumatorëve gjatë paraqitjes së ankesës në gjykatat kompetente për mbrojtjen e të drejtave të tyre;
- u japin informata konsumatorëve për të drejtat e tyre dhe për dukuritë në treg; dhe
- ndërmjetësojnë në kontestet konsumatore të paraqitura midis tregtarit dhe konsumatorit lidhur me prodhimet e blera ose shërbimit të kryer.

Mbrojtja preventive e konsumatorëve

Neni 129

Mbrojtjen preventive të konsumatorëve, shoqatat e konsumatorëve e zbatojnë me informime dhe këshilla, përkatësisht me edukimin e konsumatorëve.

Programet për institucionet parashkollore, programet shkollore të arsimit fillor dhe të mesëm, duhet të përmbajnë edhe njohuri elementare për obligimet dhe mbrojtjen e konsumatorëve.

PJESA VII

МБИКЕЌЫРЈА

Neni 130

Mbikëqyrjen e zbatimit të këtij ligji e bën Ministria e Ekonomisë.

Mbikëqyrjen inspektuese të zbatimit të dispozitave të këtij ligji e bën Inspektorati shtetëror i tregut, Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor dhe Inspektorati shtetëror për mjedis jetësor përmes inspektorëve (në tekstin e mëtejshëm: "inspektor"), në pajtim me autorizimet e përcaktuara me ligj.

Neni 131

Nëse inspektori, gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, konstaton se tregtari:

1) shet prodhime të cilat kanë mangësi ose gabim, ndërsa fizikisht nuk i ka ndarë nga prodhimet e tjera dhe, në mënyrë qartë të dukshme dhe të lexueshme nuk ka shënuar në prodhimet dhe, në vendin e shitjes nuk ka vënë mbishkrim se bëhet fjalë për shitjen e prodhimeve me mangësi ose gabim (neni 9);

2) prodhimin e shet në ambalazh jopërkatës (neni 10 paragrafi 1);

3) prodhimin e shet në ambalazh që është i dëmshëm për shëndetin e njerëzve, nuk i është përshtatur formës dhe sasisë së prodhimit dhe e mashtrohet konsumatorin për sasinë dhe madhësinë e prodhimit (neni 10 paragrafi 2);

4) për prodhimet në gjendje refus, deklarata nuk paraqitet qartë, dukshëm dhe në mënyrë të lexueshme në ambalazhin në të cilin prodhimi vihet për shitje, ose në vendin e shitjes (neni 11 paragrafi 3);

5) shenjëzimet që referojnë në shitje me çmim të ulët, gjegjësisht në ulje të çmimeve, nuk bëhen sipas dispozitave të nenit 12 paragrafi 1 dhe 2 i këtij ligji;

6) përqindja e uljes së çmimit, që është shpallur në distancë, nuk vlen së paku në një të pestën e të gjithë prodhimeve që janë në përshtetje (neni 12 paragrafi 3);

7) fizikisht nuk i ndan prodhimet për përshtetje, nga prodhimet që nuk janë në përshtetje dhe, qartë dhe në vend të dukshëm nuk vë mbishkrim se bëhet fjalë për përshtetje (neni 13 paragrafi 1);

8) gjatë përshtitjes së prodhimeve me gabim, nuk vendos mbishkrim me të cilin konsumatori, do të kuptojë ku është gabimi i prodhimit (neni 13 paragrafi 2);

9) prodhimet që janë në përshtetje, për shkak të skadimit të afatit për përdorim, nuk i ndan në vend të posaçëm dhe, nuk është vënë qartë dhe në vend të dukshëm njoftim për shkakun e uljes së çmimeve dhe afatit të fundit për përdorim të prodhimit (neni 14);

10) deklarata nuk i përmban të dhënat e shënuara në nenin 23, paragrafët 1, 2 dhe 3 të këtij ligji;

11) nuk i mundëson konsumatorit ta njohë prodhimin e kërkuar dhe ta dallojë nga prodhimet tjera të ngjashme, me të cilat do të kishte mundur të zëvendësohet (neni 23 paragrafi 5); dhe

12) nëse reklamimi krahasues ka të bëjë me ofertë të veçantë speciale, në reklamë nuk është cekur në mënyrë të qartë dhe pa mëdyshje periudha kohore në të cilën vlen oferta e veçantë, arritshmëria e prodhimeve dhe shërbimeve nga oferta speciale, kohëzgjatja e çmimit special dhe kushteve tjera specifike që do të zbatohen (neni 29 paragrafi 2);

do të marrë vendim për ndalim të përkohshëm të shitjes së prodhimeve dhe do të përcaktojë afat për mënjanimin e parregullsive.

Nëse në afatin e përcaktuar, me vendimin nga paragrafi 1 të këtij neni, nuk mënjanohej parregullsitë e konstatuara, inspektori do të marrë vendim për ndalim të kryerjes së veprimtarisë, në kohëzgjatje prej 90 ditësh.

Kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, mund të paraqitet ankesë te ministri i Ekonomisë.

Ankesa e paraqitur kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, nuk e shtyn ekzekutimin e vendimit.

Neni 132

Gjatë mbikëqyrjes inspektuese, inspektori, me vendim do t'i ndalojë personit juridik dhe fizik, reklamim për të cilin ekziston dyshim i bazuar se është mashtrues, gjegjësisht reklamim krahasues i palejuar (neni 27).

Kundër vendimit nga paragrafi 1 i këtij neni, mund të deklarohet ankesë te ministri i Ekonomisë.

Ankesa e paraqitur kundër vendimit nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk e shtyn ekzekutimin e tij.

Neni 133

Nëse inspektori, gjatë kryerjes së mbikëqyrjes konstaton se tregtari:

1) për prodhimin e shitur, respektivisht shërbimin e kryer, konsumatorit nuk i jep llogari fiskale, gjegjësisht dëftesë pagese qartë të dukshme dhe të shkruar lexueshëm (neni 20 paragrafi 1);

2) nuk i mundëson konsumatorit, kontrollim të saktësisë së shumës së përllogaritur, sa i përket cilësisë dhe sasisë së prodhimit të blerë, gjegjësisht shërbimit të kryer (neni 20 paragrafi 2); dhe

3) e arkëton në mënyrë plotësuese, llogarinë e lëshuar nga neni 20 paragrafi 1 i këtij ligji (neni 20 paragrafi 3),

4) do të marrë vendim, me të cilin tregtarit do t'i ndalojë kryerje të veprimtarisë në zgjatje prej 30 ditësh.

Në qoftë se edhe për herë të dytë gjatë vitit, konstatohet se tregtari nuk i përmbahet ndalimit nga paragrafi 1 i këtij neni, inspektori do të marrë vendim për ndalim të kryerjes së veprimtarisë, në kohëzgjatje prej 90 ditësh.

Kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, mund të paraqitet ankesë te ministri i Ekonomisë.

Ankesa e paraqitur kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, nuk e shtyn ekzekutimin e vendimit.

Neni 134

Nëse inspektori, gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, konstaton se tregtari:

1) ofron falas ose bashkarisht me ndonjë prodhim tjetër, qumësht artificial dhe ushqim tjetër i dedikuar për foshnjat deri në moshën gjashtë muajshe, shishe dhe biberonë dhe biberonë mashtrues (neni 17 paragrafi 2);

2) nuk lëshon garancë për cilësinë, gjegjësisht për funksionimin e rregullt të prodhimit, dokument për mënyrën e përdorimit të prodhimit, nuk siguron servis për mirëmbajtje dhe riparim dhe furnizim me pjesë rezervë në afatin garantues dhe së paku për pesë vite nga dita e prodhimit të prodhimit dhe afat në të cilin lëshuesi i garancionit është i obliguar të veprojë sipas kërkesës së shfrytëzuesit të garancisë dhe t'i mënjanojë defektet dhe mangësitë e prodhimit dhe pas tre serviseve të kryera, ta ndërrojë me prodhim të njëjtë të tillë të ri dhe në rregull ose t'ia kthejë konsumatorit shumën e paguar për prodhimin e blerë (neni 22 paragrafi 1 dhe paragrafi 3 alineja 5);

3) prodhuesi nuk u përmbahet obligimeve nga lista e garancisë (neni 22 paragrafi 2);

4) dokumentet nga neni 22 paragrafi 1 i këtij ligji, nuk janë shkruar qartë dhe lexueshëm në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik ose edhe në gjuhë tjera dhe shenja lehtë të kuptueshme për konsumatorin (neni 22 paragrafi 5);

5) lëshon në qarkullim prodhime, respektivisht jep shërbime që nuk i plotësojnë kushtet nga neni 32 dhe 33 i këtij ligji;

6) në suazat e punës së tij të rregullt, nuk jep informata për rreziqet e prodhimit gjatë periudhës normale ose periudhë të arsyeshme të parapare për përdorim, ku rreziqet e tilla nuk janë qartë të dukshme dhe nuk ndërmer masa të përkujdesit nga ato rreziqe dhe nuk bashkëpunon gjatë zbatimit të veprimeve të ndërmarra për shmangien e rreziqeve të tilla (neni 35 paragrafi 1);

7) konsumatorit nuk i shet prodhim, gjegjësisht nuk i jep shërbim të kualitetit dhe kuantitetit të tillë, i cili në tërësi i përgjigjet kërkesave dhe rregullave të përcaktuara teknike, standardeve, normativave dhe kushteve të parapara me kontratën, kërkesat që kanë qenë të theksuara, si edhe të informatave që tregtari i ka dhënë për prodhimin ose shërbimin (neni 36);

8) lëshon në qarkullim lodër fëmijësh, e cila e rrezikon sigurinë dhe shëndetin e fëmijëve ose të personave të tretë, kur përdoret në mënyrë të planifikuar ose në ndonjë mënyrë tjetër të parashikuar, duke e pasur parasysh sjelljen normale të fëmijëve (neni 38 paragrafi 1);

9) loda e pasur parasysh afatin në të cilin lodra e fëmijës mund të përdoret, para lëshimit të saj në qarkullim, nuk i plotëson kushtet themelore të sigurisë dhe shëndetësore, të përcaktuara me ligj (neni 38 paragrafi 2);

10) lodra e fëmijëve, nuk i përmbush kushtet themelore të sigurisë në lidhje me cilësitë mekanike, fizike, kimike, elektrike dhe higjienike (neni 39 paragrafi 1);

11) lodrat përmbajnë elemente ose substanca radioaktive (neni 39 paragrafi 2);

12) lodrat e fëmijëve nuk janë të shoqëruara me paralajmërime dhe vërejtje përkatëse me shkrim, qartë të dukshme (neni 40);

do të marrë vendim për ndalim të shitjes së prodhimeve dhe do të përcaktojë afat për mënjanimin e parregullsive.

Nëse në afatin e caktuar, nuk mënjanohej parregullsitë e konstatuara, inspektori do të marrë vendim për ndalim të kryerjes së veprimtarisë, në zgjatje prej 30 ditësh.

Në qoftë se edhe për herë të dytë gjatë vitit konstatohet se tregtari nuk i përmbahet ndalimit nga paragrafi 1 i këtij neni, inspektori do të marrë vendim për ndalim të kryerjes së veprimtarisë, në kohëzgjatje prej 90 ditësh.

Në rastet nga paragrafi 1 pikat 1, 8, 9, 10, 11 dhe 12 të këtij ligji inspektori, përkohësisht do t'i marrë prodhimet.

Për prodhimet e marra nga paragrafi 2 i këtij neni, inspektori do të lëshojë vërtetim dhe do të paraqesë kërkesë për ngritje të procedurës penale.

Kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, mund të paraqitet ankesa të ministri i Ekonomisë.

Ankesa e dekluar kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, nuk e shtyn ekzekutimin e tij.

Neni 135

Nëse inspektori, gjatë kryerjes së mbikëqyrjes, konstaton se tregtari:

1) me kërkesë të konsumatorit nuk ia kthen shumën e paguar për prodhimin e blerë dhe nuk e pranon prodhimin e kthyer nga konsumatori (neni 5 paragrafi 3);

2) qartë dhe në vend të dukshëm në vendin e shitjes nuk i paraqet kushtet e shitjes (neni 6 paragrafi 1);

3) kushtet e veçanta të shitjes për prodhimet dhe shërbimet e caktuara, qartë dhe në vend të dukshëm, nuk i cek në vendet e shitjes të atyre prodhimeve dhe shërbimeve (neni 6 paragrafi 2);

4) grupeve të caktuara të konsumatorëve, të cilëve u ofron prodhime me kushte të veçanta të shitjes (çifteve të reja, invalidëve, pensionistëve, studentëve, dhe ngjashëm) ato kushte nuk i cek qartë dhe në vend të dukshëm në lokalitetin e shitjes (neni 6 paragrafi 4);

5) e kushtëzon blerjen e disa prodhimeve me blerjen e prodhimeve të tjera ose mënyrë tjetër të kushtëzimit të blerjes dhe shitjes së prodhimeve (neni 6 paragrafi 6);

6) për shërbimet e kryera për riparimin dhe mirëmbajtjen e prodhimeve, vlera e të cilave është më e madhe se 5.000 denarë, nuk i dorëzon konsumatorit parallogari dhe urdhëresë pune me përshkrimin e punëve, materialin e përdorur ose pjesët për riparim dhe mirëmbajtje (neni 6 paragrafi 7);

7) pa pëlqimin me shkrim të marrë paraprakisht nga konsumatori, e zgjeron urdhëresën e punës me rritjen e çmimit për më shumë se 5% (neni 6 paragrafi 8);

8) nuk ia jep shpërblimin konsumatorit pa shtyrje, në qoftë se të njëjtën ia ka premtuar se do ta fitojë me blerjen e prodhimit ose me dhënien e shërbimit (neni 7);

9) në mënyrë të qartë dhe të dukshme, lexueshëm dhe pamëdyshje, nuk e cek çmimin e shitjes të prodhimeve dhe shërbimeve, respektivisht në vendin e shitjes ku janë ekspozuar prodhimet, të prodhimeve në gjendje refuz, të shërbimeve që i ofron dhe të pjesëve rezerve që i shet (neni 8 paragrafi 1);

10) çmimi i shitjes nuk është çmimi i fundit i njësisë së ndonjë prodhimi ose shërbimi ose të një sasive të caktuar të prodhimit, në të cilën nuk është përfshirë tatimi mbi vlerën e shtuar dhe të gjitha taksat tjera publike (neni 8 paragrafi 2);

11) gjatë shitjes së prodhimeve në gjendje refuz, nuk e cek vetëm çmimin për njësi masë në vendin e shitjes së prodhimit (neni 8 paragrafi 5);

12) gjatë cekjes së të dhënave, për neto peshë për prodhime paraprakisht të paketuara, nuk cek çmim për njësi masë neto (neni 8 paragrafi 7);

13) vepron në kundërshtim me dispozitën nga neni 8, paragrafi 8 i këtij ligji;

14) nuk u përmbahet çmimeve të cekura të shitjes dhe kushteve të shitjes (neni 8 paragrafi 9);

15) qartë dhe në vend të dukshëm, nuk e cek çmimin në letër të posaçme për mbështjellje dhe zbulurimet plotësuese, si dhe çmimin e atyre prodhimeve dhe shërbimeve e mbështjelljes (neni 10 paragrafi 3);

16) shitjen e prodhimeve në gjendje refuz, të cilat nuk janë paraprakisht të paketuara, nuk e mat në praninë e konsumatorit (neni 11 paragrafi 1);

17) shitjen e prodhimeve në gjendje refuz, nuk e paketon në ambalazh përkatës (neni 11 paragrafi 2);

18) shenjëzimet që referojnë në përshitje, gjegjësisht në ulje të çmimeve, nuk janë të shprehura në mënyrë të përcaktuar me nenin 12 paragrafët 1 dhe 2 të këtij ligji;

19) nuk e dorëzon prodhimin ose nuk e kryen shërbimin pas pranimit të avancit, nëse kërkon ose në mënyrë të prerë e kushtëzon blerjen e prodhimit ose dhënien e shërbimit me avancë të pjesshme ose gjithsej të njëhershme ose avancë parallogaritëse (neni 18 paragrafi 1);

20) nuk i përllogarit ose paguan kamatë me shkallë mesatare me të parë, e cila përllogaritet si mesatare e intervalit të fundit të shkallave mesatare bankare me të parë, të shpallura nga Banka Popullore e Maqedonisë, llogaritur nga dita e pranimit të avancit deri në ditën e dorëzimit të prodhimit ose shërbimit të kryer në rast të parashikuar me dispozitën (neni 18 paragrafi 2);

21) gjatë shitjes së prodhimeve, konsumatorit nuk ia dorëzon dhe nuk ia nxjerr në pah dokumentet konform këtij ligji (neni 21);

22) garancia nuk i përmban të dhënat nga neni 22 paragrafi 3 të këtij ligji;

23) nuk dëshiron t'i bartë shpenzimet për materialin, pjesët rezerve, punën, bartjen dhe transportin e prodhimit, që bëhen gjatë mënjanimit të defekteve, respektivisht zëvendësimit të prodhimit me prodhim të ri, në bazë të garancisë (neni 22 paragrafi 4);

24) dokumentet nga neni 22 paragrafi 1 i këtij ligji, nuk janë shënuar qartë dhe lexueshëm në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik ose edhe në gjuhë tjera dhe shenja lehtë të kuptueshme për konsumatorin (neni 22 paragrafi 5);

25) deklarata nuk i përmban të dhënat, të përcaktuara në nenin 23, paragrafët 1, 2, 3 dhe 4 të këtij ligji;

26) nuk e pranon kërkesën e konsumatorit, të paraqitur sipas neni 43 të këtij ligji;

27) nuk e ndërron artikullin ushqimor të blerë me mangësi, me prodhim me cilësi përkatëse ose konsumatorit nuk ia kthen shumën e paguar, në qoftë se mangësitë janë konstatuar në afatin e paraparë për përdorimin e artikullit (neni 44);

28) nuk vepron sipas kërkesës së konsumatorit, në rastet nga neni 45 paragrafi 2, neni 46 paragrafi 2, neni 48 paragrafët 1 dhe 2 dhe neni 50 i këtij ligji;

29) nuk ia kthen konsumatorit shumën e tërë, të cilën konsumatori deri në çastin e prishjes së kontratës e ka paguar në bazë të kontratës (neni 95 paragrafi 3);

30) gjatë dhënies së shërbimeve publike përmes rrjetit distribues, nuk u mundëson konsumatorëve bashkangjitje dhe shfrytëzim të rrjetit dhe shërbimeve, nën kushte jodiskriminuese dhe paraprakisht të njohura dhe të kontraktuara (neni 119);

31) nuk i mban standardet dhe kualitetin e shërbimeve të përcaktuara me ligj ose dispozitë tjetër (neni 120);

do të marrë vendim, me të cilin do të urdhërojë dhe përcaktojë, afat për mënjanimin e parregullsive.

Nëse në afatin e përcaktuar, me vendimin nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk mënjanohej parregullsitë e konstatuara, inspektori do të marrë vendim për ndalim të kryerjes së veprimtarisë, në kohëzgjatje prej 30 ditësh.

Në qoftë se edhe për herë të dytë gjatë vitit, konstatohet se tregtari nuk i përmbahet ndalimit nga paragrafi 1 i këtij neni, inspektori do të marrë vendim për ndalim të kryerjes së veprimtarisë, në kohëzgjatje prej 90 ditësh.

Kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, mund të paraqitet ankesë të ministri i Ekonomisë.

Ankesa e paraqitur kundër vendimit nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni, nuk e shtyn ekzekutimin e tij.

PJESA VIII

DISPOZITAT NDËSHKUESE

Neni 136

Me dënim në para, në shumë prej 100.000 deri 300.000 denarë, do të dënohet për kundërvajtje personi juridik nëse:

1) paraqet çmim të shitjes i cili nuk është çmimi i fundit i njësisë së ndonjë prodhimi ose shërbimi ose të një sasive të caktuara të prodhimit, duke e përfshirë këtu edhe tatimin mbi vlerën e shtuar dhe të gjitha taksat tjera publike (neni 8 paragrafi 2);

2) nuk i përmbahet çmimeve të theksuara të shitjes dhe kushteve të shitjes (neni 8 paragrafi 9);

3) ofron falas ose bashkarisht me ndonjë prodhim tjetër, qumësht artificial dhe ushqim tjetër, të dedikuar për foshnjat deri në moshën gjashtë muajshe, shishe dhe biberonë dhe biberonë mashtrues (neni 17 paragrafi 2);

4) nuk lëshon garanci për cilësinë, gegjesisht për funksionimin e rregullt të prodhimit, dokument për mënyrën e përdorimit të prodhimit, nuk siguron servis për mirëmbajtje dhe riparim dhe furnizim me pjesë rezerve në afatin garantues dhe së paku për pesë vite nga dita e prodhimit të produktit dhe afat në të cilin lëshuesi i garancisë është i obliguar të veprojë sipas kërkesës së shfrytëzuesit të garancisë dhe t'i mënjanojë defektet dhe mangësitë e prodhimit dhe pas tre serviseve të kryera, ta ndërrojë me prodhim të njëjtë të tillë të ri dhe në rregull ose t'ia kthejë konsumatorit shumën e paguar për prodhimin e blerë (neni 22 paragrafi 1 dhe paragrafi 3 alineja 5);

5) nuk u përmbahet obligimeve nga lista e garancisë (neni 22 paragrafi 2);

6) bën reklamim mashtrues dhe të palejuar të prodhimeve ose shërbimeve (neni 27 paragrafi 1);

7) me reklamimin e përçmon dinjitetin njerëzor, që shkakton ose mund të shkaktojë lëndim trupor, shpirtëror ose tjetër të fëmijët, i cili fëmijëve u përhap porosi dhe

pjesë të porosive, me çka shfrytëzohet ose keqpërdoret ose do të kishte mundur të keqpërdoret mendjehetësia dhe mungesa e përvojës së tyre (neni 27 paragrafi 3);

8) gjatë reklamimit krahasues, vepron në kundërshtim me dispozitat e shënuara në nenin 29 të këtij ligji;

9) lëshon në qarkullim prodhime, respektivisht jep shërbime që nuk i plotësojnë kushtet nga nenet 32 dhe 33 të këtij ligji;

10) konsumatorit nuk i jep prodhim, gegjesisht nuk i jep shërbim të kualitetit dhe kuantitetit të tillë, i cili në tërësi i përgjigjet kërkesave dhe rregullave të përcaktuara teknike, standardeve, normativave dhe kushteve të parapara me kontratën, kërkesat që kanë qenë të theksuara, si dhe informatave që tregtari i ka dhënë për prodhimin ose shërbimin (neni 36);

11) lodrat e fëmijëve janë lëshuar në qarkullim në kundërshtim me dispozitat e neni 38, paragrafët 1 dhe 2, neni 39 paragrafët 1 dhe 2 dhe neni 40 i këtij ligji;

12) kryen shitje të prodhimeve, afati i përdorimit i të cilave ka skaduar (neni 47).

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, përveç dënimit me para, personit juridik mund t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e verpimtarisë në kohëzgjatje prej dy deri më katër vjet.

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, do të dënohet me dënim në para, prej 20.000 deri më 50.000 denarë për kundërvajtje edhe personi gegjegjës te personi juridik.

Përveç dënimit me para nga paragrafi 3 i këtij neni, personit gegjegjës te personi juridik, do t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e detyrës gegjegjëse në kohëzgjatje prej tre muajsh deri në një vjet.

Për veprimet nga paragrafi 1, pikat 2, 8, 10 dhe 11 të këtij neni, do të shqiptohet masë sigurie, konfiskim i prodhimeve përkohësisht të marra .

Neni 137

Me dënim në para, në shumë prej 80.000 deri 250.000 denarë, do të dënohet për kundërvajtje personi juridik nëse:

1) para lidhjes së kontratës për shitje, nuk vepron sipas dispozitave të neni 5, paragrafi 1, alineja 1 e këtij ligji;

2) konsumatori nuk njoftohet për ndikimin e prodhimeve të caktuara në ambientin jetësor dhe shëndetin e njerëzve, në pajtim me rregullat dhe standardet, si dhe për masat e mbrojtjes, përmes doracakut të lëshuar me prodhimin, të vënë mbi ambalazhin e prodhimit ose në mënyrë tjetër përkatëse (neni 5, paragrafi 1 alineja 2);

3) me kërkesë të konsumatorit, nuk ia kthen shumën e paguar për prodhimin e blerë dhe nuk ia pranon prodhimin e kthyer nga konsumatori (neni 5 paragrafi 3);

4) kushtet e veçanta të shitjes, për prodhimet dhe shërbimet e caktuara, nuk i cek qartë dhe në vend të dukshëm në vendet e shitjes (neni 6 paragrafi 2);

5) grupeve të caktuara të konsumatorëve, u jep kushte të veçanta të shitjes (çifteve të reja, invalidëve, pensionistëve, studentëve, dhe ngjashëm) dhe ato kushte nuk janë të cekura qartë dhe në vend të dukshëm në lokalim e shitjes (neni 6, paragrafi 4);

6) e kushtëzon blerjen e disa prodhimeve me blerjen e prodhimeve të tjera ose mënyrë tjetër të kushtëzimit të blerjes dhe shitjes së prodhimeve (neni 6 paragrafi 6);

7) për shërbimet e bëra për riparimin dhe mirëmbajtjen e prodhimeve, vlera e të cilave është më e madhe se 5.000 denarë, nuk i dorëzon konsumatorit parallogari dhe urdhëresë pune me përshkrimin e punëve, materialin e përdorur ose pjesët për riparim dhe mirëmbajtje (neni 6 paragrafi 7);

8) pa pëlqimin me shkrim të marrë paraprakisht nga konsumatori, e zgjeron urdhëresën e punës me rritjen e çmimit për më shumë se 5% (neni 6 paragrafi 8);

9) nuk ia jep shpërblimin konsumatorit pa shtyrje, në qoftë se të njëjtën ia ka premtuar se do ta fitojë me blerjen e prodhimit ose me dhënien e shërbimit (neni 7);

10) në mënyrë të qartë, të dukshme, të lexueshme dhe pamëdyshje, nuk e cek çmimin e shitjes të prodhimeve ose shërbimeve, respektivisht në vendin e shitjes ku janë ekspozuar prodhimet, të prodhimeve në gjendje refus, të shërbimeve që i jep dhe të pjesëve rezerve që i shet (neni 8 paragrafi 1);

11) çmimi i shitjes nuk është çmimi i fundit i njësisë së ndonjë prodhimi ose shërbimi ose të një sasive të caktuar të prodhimit, në të cilën nuk është përfshirë tatimi mbi vlerën e shtuar dhe të gjitha taksat tjera publike (neni 8 paragrafi 2);

12) gjatë shitjes së prodhimeve në gjendje refus, nuk e cek çmimin vetëm për njësi masë në vendin e shitjes së prodhimit (neni 8 paragrafi 5);

13) gjatë cekjes së të dhënave, për neto peshë për prodhime paraprakisht të paketuara, nuk cek çmim për njësi masë neto (neni 8 paragrafi 7);

14) vepron në kundërshtim me dispozitën nga neni 8, paragrafi 8 i këtij ligji;

15) nuk u përmbahet çmimeve të cekura të shitjes dhe kushteve të shitjes (neni 8 paragrafi 9);

16) shet prodhime të cilat kanë mangësi ose gabim, ndërsa fizikisht nuk i ka ndarë nga prodhimet tjera dhe në mënyrë qartë të dukshme dhe të lexueshme nuk e ka shënuar prodhimin dhe në vendin e shitjes nuk ka vënë mbishkrim se bëhet fjalë për shitjen e prodhimeve me mangësi ose gabim (neni 9);

17) qartë dhe në vend të dukshëm, nuk e cek çmimin në letër të posaçme për mbështjellje dhe zbulurimet plotësuese, si dhe çmimin e atyre prodhimeve dhe shërbimëve e mbështjelljes (neni 10 paragrafi 3);

18) nuk dëshiron t'i bartë shpenzimet për materialin, pjesët rezerve, punën, bartjen dhe transportin e prodhimit, që bëhen gjatë mënjanimit të defekteve, respektivisht zëvendësimit të prodhimit me prodhim të ri në bazë të garancisë (neni 22 paragrafi 4);

19) dokumentet nga neni 22 paragrafi 1 i këtij ligji, nuk janë shënuar qartë dhe lexueshëm në gjuhën maqedonase dhe alfabetin cirilik, ose edhe në gjuhë tjera dhe shenja lehtë të kuptueshme për konsumatorin (neni 22 paragrafi 5);

20) lëshon në qarkullim prodhime me mangësi (neni 42 paragrafët 1 dhe 2);

21) nuk kryen këmbim të prodhimit me prodhim përkatës me markë të njëjtë tregtare, tip, disenj industrial ose me shenjë për origjinën dhe shenjë gjeografike të prodhimit (neni 43 paragrafi 1 alinea 3);

22) nuk bën këmbim të prodhimit me prodhim përkatës me markë tjetër tregtare, tip, disenj industrial ose shenjë për origjinën dhe shenjë gjeografike të prodhimit, me ulje përkatëse ose rritje të çmimit prodhues (neni 43 paragrafi 1 alinea 4);

23) gjatë prishjes së kontratës nuk e kthen shumën e paguar dhe nuk e kompenson dëmin e pësuar (neni 43 paragrafi 1 alinea 5);

24) nuk e ndërron artikullin ushqimor të blerë me mangësi me prodhim me cilësi përkatëse ose konsumatorit nuk ia kthen shumën e paguar, në qoftë se mangësitë janë konstatuar në afatin deri kur prodhimi mund të përdoret (neni 44);

25) nuk vepron sipas kërkesës së konsumatorit në rastet nga neni 45 paragrafi 2, neni 46 paragrafi 2, neni 48 paragrafët 1 dhe 2 dhe neni 50 i këtij ligji;

26) gjatë revizionit të çmimit, nuk vepron sipas dispozitave të nenit 49, paragrafët 2 dhe 3 të këtij ligji;

27) imponon dispozita kontraktuese, të cilat si të pandershme janë theksuar në nenet prej 54 –77 dhe 79 të këtij ligji;

28) me mjete për komunikim në largësi, lidh kontrata për shitjen e medikamenteve, prodhimeve medicinale dhe veterinerie, materie shpërthyesë dhe djegëse (neni 88).

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, përveç dënimit me para, personit juridik mund t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e veprimtarisë në kohëzgjatje prej një deri më tre vjet.

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, do të dënohet me dënim në para, prej 20.000 deri më 50.000 denarë për kundërvajtje edhe personi përgjegjës te personi juridik.

Përveç dënimit me para nga paragrafi 3 i këtij neni, personit përgjegjës te personi juridik, do t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e detyrës përgjegjëse në kohëzgjatje prej tre muaj deri në një vit.

Neni 138

Me dënim në para në shumë prej 80.000 deri 240.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi juridik nëse:

1) qartë dhe në vend të dukshëm në vendin e shitjes, nuk i cek kushtet e tij të shitjes (neni 6 paragrafi 1);

2) u jep të dhëna personale për konsumatorin personave të tretë, si edhe personave juridik dhe fizik, të cilët punojnë brenda grupit të njëjtë të tregtarëve, pa leje paraprake me shkrim nga konsumatori (neni 6, paragrafi 5);

3) prodhimin e shet në ambalazh jopërkatës (neni 10 paragrafi 1);

4) prodhimin e shet në ambalazh që është i dëmshëm për shëndetin e njerëzve, nuk i është përshtatur formës dhe sasisë së prodhimit dhe e mashtron konsumatorin në lidhje me sasinë dhe madhësinë e prodhimit (neni 10 paragrafi 2);

5) shitjen e prodhimeve në gjendje refus, të cilat nuk janë paraprakisht të paketuara, nuk i mat në praninë e konsumatorit (neni 11 paragrafi 1);

6) shitjen e prodhimeve në gjendje refus, nuk e paketon në ambalazh përkatës (neni 11 paragrafi 2);

7) për prodhimet në gjendje refus, deklarata nuk theksohet qartë, dukshëm dhe në mënyrë të lexueshme mbi ambalazhin në të cilin prodhimi vihet për shitje ose në vendin e shitjes (neni 11 paragrafi 3);

8) gjatë shenjzimeve që referojnë në përshitje, gjegjësisht në ulje të çmimeve, nuk bëhet sipas dispozitave të nenit 12 paragrafët 1 dhe 2 të këtij ligji;

9) përqindja e uljes së çmimit, që është shpallur në distancë, nuk vlen së paku në një të pestën e të gjitha prodhimeve që janë në përshitje (neni 12 paragrafi 3);

10) nuk i ndan fizikisht prodhimet për përshitje nga prodhimet që nuk janë në përshitje dhe qartë dhe në vend të dukshëm nuk vë mbishkrim se bëhet fjalë për përshitje (neni 13 paragrafi 1);

11) gjatë përshitjes së prodhimeve me gabim, nuk vë mbishkrim me të cilin konsumatori do të kuptojë ku është gabimi i prodhimit (neni 13 paragrafi 2);

12) prodhimet të cilët janë në përshitje, për shkak të skadimit të afatit për përdorim, nuk i ndan në vend të posaçëm dhe nuk është vënë qartë dhe në vend të dukshëm njoftim për shkakun e uljes së çmimeve dhe afatit të fundit për përdorim e prodhimit (neni 14);

13) nuk e dorëzon prodhimin ose nuk e kryen shërbimin pas pranimit të avancit nëse kërkon ose në mënyrë të prerë e kushtëzon blerjen e prodhimit ose dhënien e shërbimit, me avancë të pjesëshme ose gjithsejt të njëhershme ose avancë përllogaritëse (neni 18 paragrafi 1);

14) nuk i përllogarit ose i paguan konsumatorit kamatë me shkallë mesatare me të parë, e cila përllogaritet si mesatare e intervalit të fundit të shkallëve mesatare bankare me të parë, të shpallura nga Banka Popullore e Maqedonisë, llogaritur nga dita e pranimit të avancit deri në ditën e dorëzimit të prodhimit ose shërbimit të kryer (neni 18 paragrafi 2);

15) konsumatorit nuk i pranon se e ka kryer obligimin në para, në mënyrë të përcaktuar me nenin 19 të këtij ligji;

16) konsumatorit nuk i jep llogari fiskale, gjegjësisht dëftesë pagese, qartë të dukshme dhe të shkruar lexueshëm (neni 20 paragrafi 1);

17) e arketon në mënyrë plotësuese lëshimin e llogarisë nga paragrafi 1 i nenit 20 të këtij ligji (neni 20 paragrafi 3);

18) gjatë shitjes së prodhimeve, konsumatorit nuk ia dorëzon ose nuk ia nxjerr në pah dokumentet konform nenit 21 të këtij ligji;

19) në suazat e punës së tij të rregullt, nuk jep informata për rreziqet e prodhimit dhe nuk bashkëpunon gjatë zbatimit të veprimeve të ndërmarra për evitim të rreziqeve të tilla (neni 35);

20) pa pajtim paraprak të konsumatorit, përdor telefon pa intervenim njerëzor (automat automatik për të folur) dhe telefakse, me qëllim të lidhjes së kontratave (neni 89 paragrafi 1);

21) në afat të caktuar, para lidhjes së kontratës, nuk e njofton konsumatorin për të gjitha dispozitat nga neni 90 i këtij ligji;

22) konsumatorit, nuk i dorëzohet vërtetim i shkruar për njoftim paraprak sipas nenit 91, paragrafët 1 dhe 2 të këtij ligji;

23) konsumatorit, nuk i përllogarit shpenzime, kamata ose dënime, në rastet nga neni 98 i këtij ligji;

24) ka lidhur marrëveshje, konform nenit 105, paragrafit 1, alineve 1 dhe 2 të këtij ligji, pa u legitimuar me kartelë identifikimi (neni 105, paragrafi 3);

25) nuk dorëzon njoftim me shkrim, sipas nenit 110 dhe paragrafët 1 dhe 3 të këtij ligji;

26) përmbytja e parakontratës, si edhe kontrata, nuk i përmban dispozitat nga neni 111 i këtij ligji;

27) nuk e njofton konsumatorin për ndryshimet e cilësdo të dhënë, të shënuar në njoftimin paraprak (neni 112, paragrafi 3);

28) gjatë llogaritjes së kompensimit për shërbimet publike, nuk vepron sipas nenit 118, paragrafi 2 i këtij ligji;

29) nuk u mundëson të gjithë konsumatorëve, bashkangjitje dhe shfrytëzim të rrjetit dhe shërbimeve, nën kushte jodiskriminuese dhe paraprakisht të njohura dhe të kontraktuara (neni 119);

30) nuk i mban standardet dhe kualitetin e shërbimeve të përcaktuara me ligj ose dispozitë tjetër (neni 120).

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, përveç dënimit me para, personit juridik do t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e veprimtarisë në kohëzgjatje prej dy deri në katër vjet.

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, do të dënohet me dënim në para prej 20.000 deri në 50.000 denarë për kundërvajtje edhe personi përgjegjës te personi juridik.

Përveç dënimit me para nga paragrafi 3 i këtij neni, personit përgjegjës te personi juridik do t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e detyrës përgjegjëse, në kohëzgjatje prej tre muaj deri në një vit.

Neni 139

Me dënim në para, në shumë prej 80.000 deri në 200.000 denarë do të dënohet për kundërvajtje personi juridik, nëse lëshon në shitje prodhime që nuk kanë deklarata ose nëse deklarata nuk i përmban të gjitha të dhënat e përcaktuara në nenin 23, paragrafët 1, 2, 3, 4 dhe 5 të këtij ligji;

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, përveç dënimit me para, personit juridik do t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e veprimtarisë në kohëzgjatje prej dy vjet deri në katër vjet.

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, do të dënohet me dënim me para, prej 10.000 deri në 35.000 denarë për kundërvajtje edhe personi përgjegjës te personi juridik.

Përveç dënimit me para nga paragrafi 3 i këtij neni, personit përgjegjës te personi juridik do t'i shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e detyrës përgjegjëse, në kohëzgjatje prej tre muaj deri në një vit.

Neni 140

Për veprimet nga nenet 136 deri 139 të këtij ligji, personi fizik që kryen veprimtari do të dënohet me dënim me para prej 30.000 deri në 50.000 denarë.

Përveç dënimit me para, për veprimet nga nenet 136 deri 139 të këtij ligji, do të shqiptohet edhe masa e sigurisë - ndalim për kryerjen e veprimtarisë në kohëzgjatje prej tre muaj deri në një vit.

Neni 141

Me dënim me para prej 10.000 denarë, do të dënohet aty për aty personi juridik, për veprimet nga neni 136, paragrafi 1, neni 137, pikat 4, 5, 9, 12, 13, 14, 15, 17 dhe 19 dhe neni 138, paragrafi 1, pikat 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 dhe 16 të këtij ligji.

Me dënim me para, në shumë prej 5.000 denarë do të dënohet aty për aty, personi përgjegjës te personi juridik dhe personi fizik - tregtar individ, për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni.

PJESA IX

DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 142

Dispozitat e parapara me këtë ligj, do të miratohen në afat prej tre muajve, nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Deri në miratimin e dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni, do të zbatohen dispozitat që kanë qenë në fuqi deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 143

Programi për mbrojtjen e konsumatorëve do të miratohet në afat prej gjashtë muajve nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 144

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, pushon të vlejë Ligji për mbrojtjen e konsumatorëve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 63/2000 dhe 4/2002).

Neni 145

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

631.

Врз основа на член 68 став 1 алинеја 15 од Уставот на Република Македонија и член 38 од Законот за судовите ("Службен весник на Република Македонија" број 36/95 и 64/2003), Собранието на Република Македонија, на седницата одржана на 15 јуни 2004 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ИЗБОР НА СУДИИ НА ВРХОВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. За судии на Врховниот суд на Република Македонија, се избрани:

- Киро Здравев, судија на Апелациониот суд во Штип,
- Рина Андреевска, судија на Апелациониот суд во Скопје и
- Мирјана Андреева, судија на Апелациониот суд во Скопје.

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 07-2591/1
15 јуни 2004 година
Скопје

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р Љупчо Јордановски, с.р.